ΠΑΝΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ** - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΣΠΥΡΟΣ Ν. ΣΑΜΑΡΤΖΗΣ**

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ 87 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Α΄. | *Ἀθῆναι ἡ 31 Ἰουλίου 1922* | ΑΡΙΘ. 15—16

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΜΟΝΟΝ ΕΤΗΣΙΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ . . . . . Δρ. **30**
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ . . . . . Φρ. χρ. **30**
ΑΜΕΡΙΚΗΣ . . . . . Δολ. **4**

ΤΑ ΠΑΡΟΝΤΑ ΦΥΛΛΑ ΔΡΑΧΜΑΙ 2·60

Ἡ «Ἑστία» τῆς ἐμπνεύσεώς μου!

Παῦλος Νιρβάνας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ—ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ—ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

GASTON JÈZE.— Αἱ δημοκρατικαὶ μέθοδοι.
ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ.— Οἱ νᾶνοι ἐν τῇ Ἀρχαιότητι.
ΑΡΙΣΤ. ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΥ.— Τὸ ἑλληνικὸν κεφάλαιον καὶ τὸ αὐτοκίνητον.
JEAN VIALLON.— Ἡ ἐμπορικὴ ζωὴ — ζωὴ πνευματική. (Μετάφρασις ΕΛΙΖ. ΔΕΛΕΝΔΑ).
Ε. Μ. Χ.— Ἡ ἀπώλεια τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ χρεωγράφων.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ—ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΑΘΑΝ. ΚΥΡΙΑΖΗ.— Κομμάτια ἀπὸ «Τὴ Καρδιὰ μὲ τὰ Φίδια».
ΚΑΤΙΝΑΣ ΠΑΠΑ.— Ὁ Κίρκος (Διήγημα μὲ σκίτσα τοῦ Noir).
ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ.— Μία παλαιὰ τύψις (φιλολογικαὶ ἀναμνήσεις).
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.— Ὁ ποιητὴς Κοκκινάκης (Ἑλληνικὴ προσωπογραφία).
ΑΝΘ. ΧΩΜΟΥ.— Ὑστερόγραφα.
Γ'ΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ.— Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Λογοτεχνία (λογοτεχνικὰ ζητήματα).
Α. ΑΡΓΗ.— Ἀθῆναι—Καλάβρυτα. (Ἑλληνικοὶ περίπατοι).
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.— Ὁ Ὅρκος τοῦ Θαλασσινοῦ (Πρωτότυπον Ἑλληνικὸν Μυθιστόρημα).
HENRI ARDEL.— Ὅλα Γίνονται. (Μετάφρασις ΕΛΙΖ. ΔΕΛΕΝΔΑ).
Α. Μ. ALDANOV.— «Ἁγία Ἑλένη»—Μικρὰ Νῆσος. (Μετάφρασις ΧΡΙΣΤΟΦ. ΔΕΛΕΝΔΑ).

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ — ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ — ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΕΙΣ

ΑΡΥΡΕΤΟL-ΑΠΥΡΕΤΟΛ *Νέα καταπότια ἀποτελεσματικὰ κατὰ τῶν ἑλωδῶν πυρετῶν*

UROGENAL - OYPOZENAΛ Ἀπαράμιλλος σκευασία κατὰ τῆς ἀρθρίτιδος, ῥευματισμῶν, ψαμμιάσεως καὶ παθήσεων τῶν νεφρῶν.

INJECTIONS COURIER - ENZEΞION KOYPIE Εἰδικὴ σκευασία πρὸς ἀποτελεσματικὴν θεραπείαν τῆς βλεννορροίας.

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Παρὰ τῷ ἀντιπροσώπῳ Π. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΩι ὁδὸς Βερανζέρου 14 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ "Ο TITAN,,

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ — ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΚΕΦΑΛΑΙΑ : 8.000.000

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 126 — ΓΡΑΦΕΙΑ ΦΟΡΤΩΣΕΩΝ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ—ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 427

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 396 — ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: "TITAN,, ΑΘΗΝΑΣ

Τσιμέντα «TITAN» τύπου ΠΟΡΤΛΑΝ (Ciment artificiel Portland) ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς αὐστηροτέρους ἐπισήμους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα ἐκ Μπετὸν πάσης φύσεως.

Béton armé λιμενικά, πλακοπιῖα, ἐπιστρώσεις, ὑποστρώσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλίνθων (τούβλων) καὶ ὀγκολίθων (ἀγκωνάρια), πρέκια κτλ.

ΤΣΙΜΕΝΤΟ «ΚΥΚΛΩΨ». Εἰδικὴ κονία, κατάλληλος διὰ τὴν παρασκευὴν ὑδραυλικῶν ἀμμοκονιαμάτων διὰ συνήθεις λιθοδομὰς ἢ πλινθοδομάς, ἀντικαθιστῶσα μὲ πλεῖστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιάματα ἐξ ἀσβέστου.

Πολὺ ταχυτέρα πῆξις. Ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρα ἀντοχή. ὅθεν: Ταχύτης ἐκτελέσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων, ἤτοι: Κέρδος εἰς χρήσιμον χῶρον καὶ οἰκονομία εἰς ἐργατικὰ καὶ ὄγκον λιθοδομῆς.

Συνιστᾶται ἰδιαιτέρως δι' ἔργα λιμενικά.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑταιρίας «TITAN» θέτει τὴν πολυετῆ της πεῖραν διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τσιμέντων ἐφ' ἁπάντων τῶν κλάδων τῆς οἰκοδομικῆς, εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐνδιαφερομένων.

Πληροφορίαι εἰς τὰ Γραφεῖα: Ὁδὸς Σταδίου 33, προφορικῶς καὶ δι' ἀλληλογραφίας.

ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

= ΝΕΙΛΟΣ =

VIGOR - ΒΙΓΚΟΡ

ELIXIR TONIQUE-ΕΛΙΞΗΡΙΟΝ ΤΟΝΩΤΙΚΟΝ

Εἰς ὅλα τὰ Φαρμακεῖα.

ΠΑΝΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ · ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ · ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ · ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ · ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ · ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ** - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΣΠΥΡΟΣ Ν. ΣΑΜΑΡΤΖΗΣ**

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ 87 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Α'. | Ἀθῆναι τῇ 31 Ἰουλίου 1922 | ΑΡΙΘ. 15—16

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

GASTON JÈZE

ΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

Θεωροῦμεν λίαν ἐπίκαιρον κατόπιν τῆς παρατηρουμένης ἐν Ἑλλάδι δημοκρατικῆς κινήσεως νὰ δημοσιεύσωμεν κατωτέρω σπουδαιοτάτην διάλεξιν τοῦ ἀξ. κ. Gaston Jège, καθηγητοῦ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων, γενομένην ἐπ' ἐσχάτων κατὰ τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις συλλαλητήριον τοῦ Δημοκρατικοῦ Συνδέσμου:

Κυρίαι, Κύριοι,

Τὸ σημερινὸν συλλαλητήριον εἶνε τὸ πρῶτον τοιοῦτον τὸ γινόμενον ἐν Παρισίοις. Ἤδη ἀρκετοὶ φίλοι μας μεταβάντες εἰς τὰς Ἐπαρχίας ἀπήγγειλαν διαφόρους λόγους, οὓς ἀνεγνώσατε εἰς τὰς ἐφημερίδας.

Διατὶ ἱδρύθη ὁ Δημοκρατικὸς Σύνδεσμος; Ποῖος ὁ σκοπός του; Ποῖοι οἱ ὀπαδοί του; Τί προτίθενται νὰ πράξωσιν; Εἶνε σύνδεσμος φιλοδόξων; Εἶνε σύνδεσμος πολιτικῶν ἐπιδιωκόντων θέσεις; Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ παρατηρήσητε τοὺς ἐπὶ τῆς ἕδρας ταύτης(*) καὶ θὰ πεισθῆτε ὅτι οὐδεμία τοιαύτη πρόθεσις ὑπάρχει. Ἀναγνώσατε τὸν κατάλογον τῶν ὀπαδῶν μας καὶ θὰ εὕρητε πάντας τοὺς ἐπιστήμονας, τὰ μέλη τῶν ἰνστιτούτων, τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, τοὺς ἄνδρας συνεπῶς τοὺς καταλαβόντας τὰ ὕψιστα ἀξιώματα τῆς εἰδικότητός των καὶ οἵτινες οὐδὲν πλέον ἐπιδιώκουσι καὶ οἵτινες ἐργάζονται μόνον διὰ τὴν εὐτυχίαν πάντων. Εἶνε πραγματικῶς σύνδεσμος κοινῆς σωτηρίας καὶ εὐτυχίας. Διατὶ ἱδρύσαμεν τὸν Σύνδεσμον τοῦτον; Διότι αἱ στιγμαὶ εἶνε σοβαραί, διότι ἡ κατάστασις εἶνε δύσκολος, ***διότι αἰσθανόμεθα τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας ἀπειλουμένας.*** *Ὅταν αἱ λαϊκαὶ ἐλευθερίαι ἀπειλοῦνται, πάντες ἐκεῖνοι οἵτινες ἀγαπῶσι τὴν πατρίδα ἐξεγείρονται σύσσωμοι, ἵνα ὑπερασπίσωσι τὴν ἐλευθερίαν. Πρέπει πάντες νὰ γνωρίζωσιν ὅτι ὑπάρχει κόμμα ἀντιδράσεως καὶ.... ἐπιθέσεως.*

Ποῖον τὸ πρόγραμμά μας; Εἶνε πρόγραμμα Δημοκρατικῆς ἐνεργείας· εἶνε ἐπίσης πρόγραμμα ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης τῶν κοινωνικῶν, τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῶν οἰκονομολογικῶν ζητημάτων.

Δὲν ἔχομεν τὴν πρόθεσιν νὰ λύσωμεν τὰ προβλήματα πρὸ τῆς μελέτης αὐτῶν. *Ἔχομεν τὴν συνήθειαν τῶν ἐπιστημονικῶν μεθόδων. Συνεπῶς πιστεύομεν ὅτι σήμερον δὲν ἐφαρμόζουσιν ἐπαρκῶς τὰς μεθόδους ταύτας διὰ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῶν τιθεμένων εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, εἰς τὴν Γαλλίαν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον κυρίως ἱδρύθη ὁ Δημοκρατικὸς Σύνδεσμος.*

Δὲν θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ σᾶς παρουσιάσωμεν μακρὸν πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, ἓν εἶδος ἡμερολογίου μεταρρυθμίσεων μετὰ θετικῶν καινοτομιῶν. Μὴ ἀναμένετε ἐξ ἡμῶν πλήρη προγράμματα ἐπὶ τῶν δυσκολιῶν τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Θὰ σᾶς ὑποδείξωμεν τὰς προσπαθείας μας καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν προτιθέμεθα νὰ μελετήσωμεν τὰ προβλήματα, πρὶν τὰ λύσωμεν. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ τύχωμεν τῆς ὑποστηρίξεώς σας.

Τὸ ζήτημα, τὸ μέγα ζήτημα, ὅπερ μᾶς ἀπασχολεῖ σήμερον καὶ ὅπερ θὰ μελετήσωμεν εἶνε τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα. Εἶνε ἰδιαιτέρως σοβαρόν.

Θὰ σᾶς παρουσιάσω, ἐν ὀλίγοις, ἓν ἐκ τῶν σημερινῶν σοβαρωτάτων προβλημάτων, τὸ ζήτημα τοῦ χρέους. Δὲν θὰ σᾶς στενοχωρήσω μὲ τοὺς ἀριθμούς. Ἁπλῶς ὀφείλω νὰ σᾶς εἴπω ὅτι τὸ Δημόσιον χρέος ἀνέρχεται καὶ τὰ ἐλλείμματα εἶνε τόσον μεγάλα, ὥστε ἀπορροφῶσιν ἤδη πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν εἰσπράξεων τοῦ Κράτους, πολὺ πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν εἰσπράξεων καὶ ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη δὲν βαίνει πρὸς καλλιτέρευσιν, ἀλλὰ πρὸς χειροτέρευσιν. Πῶς θ' ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὸ βάρος τοῦτο; Δὲν εἶνε οἰκονομολογικὸν ἁπλῶς ζήτημα, εἶνε ἐπίσης πρόβλημα πολιτικὸν καὶ κοινωνικόν. Διὰ νὰ πληρώνωμεν ἐτησίως 13, 14 καὶ 15 δισεκατομμύρια μόνον διὰ τόκους τοῦ χρέους, ἄνευ πενταλέπτου δι' ἀπόσβεσιν, πρέπει νὰ προμηθευθῶμεν χρήματα διὰ φόρων. Οὕτως εὑρίσκεται ὅτι ὑπάρχει μία τάξις κοινωνική, ἥτις εἰσπράττει τὰ 14, 15 ταῦτα δισεκατομμύρια, δι' ἃ δὲν πληρώνει οὐδένα φόρον, ὅπως οἱ λοιποὶ φορολογούμε-

(*) Μεταξὺ τῶν ἄλλων διεκρίνοντο ἐπὶ τῆς ἕδρας οἱ κ. κ. Painlevé καὶ Herriot.

νοι. Καὶ τὰ δισεκατομμύρια ταῦτα λαμβάνονται ἀπὸ τοὺς φόρους τοὺς πληρωνομένους ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν φορολογουμένων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν μὴ ἐχόντων οὐδένα τίτλον δανείου. Ἐν τούτῳ ὑπάρχει ἐκτάκτως σοβαρὸν πρόβλημα, μέγα εἰς μελλοντικοὺς κινδύνους, διὰ τὴν κοινωνικὴν εἰρήνην. Τὸ παραδίδω εἰς τὰς σκέψεις σας.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς πιέζει εἰς τὰς παρούσας μεθόδους τῶν κυβερνήσεών μας, ἢ καλύτερον εἰς τὸν παρόντα κρατισμὸν **εἶνε ἡ ἔλλειψις εἰλικρινείας, ὁ πόθος τῆς ἀπάτης, τῆς ἀποκρύψεως τῆς ἀληθείας ἀπὸ τοῦ λαοῦ. Ἐν τούτοις λογιζόμεθα ὡς δημοκρατία, λαὸς ἐλεύθερος. Εἰς τοὺς ἐλευθέρους λέγουσι τὴν ἀλήθειαν.** Εἶνε ἡ ἀλήθεια τὴν ὁποίαν ἔχομεν ; Θὰ σᾶς ἀποδείξω δι' ὀλίγων παραδειγμάτων τὸν τρόπον, καθ' ὃν μᾶς μεταχειρίζονται. Εἶνε τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ κάμωσιν εἰς ὑμᾶς ἐντύπωσιν.

Ἰδοὺ τὸ πρῶτον : Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους παρετηρήθη ὅτι διὰ τὴν χρῆσιν 1920, ὑπερέβησαν τὰς πιστώσεις κατὰ τρομακτικὰ ποσά. Δὲν ὑπερέβησαν τὰς πιστώσεις κατὰ ἑκατομμύρια, δεκάδας ἢ ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων, ἀλλὰ κατὰ δισεκατομμύρια. Τὸ ποσὸν ἤδη ἀνέρχεται εἰς 4.800.000.000. Ἰδοὺ μία παρατήρησις ἐξαιρετικῶς σοβαρά, τόσον σοβαρὰ ὥστε μερικοὶ πολιτικοὶ ἄνδρες, οἵτινες δὲν εἶνε ἐπαναστάται, ἀλλὰ πολιτικοὶ ἄνδρες ἔχοντες συναίσθησιν τοῦ καθήκοντός των ἔναντι τῆς Πολιτείας, ἠρνήθησαν νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἀμνήστευσιν τῶν ἀταξιῶν τούτων. Εὑρίσκομαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ συγχαρῶ τὸν κ. Herriot, ὅστις ἠρνήθη ἀπολύτως νὰ ψηφίσῃ παρομοίας ἀπαλλαγάς (χειροκροτήματα). Κύριοι, εἶνε πρᾶγμα σοβαρὸν ὅταν, ἄνθρωπος τῆς ἀξίας καὶ τῆς βαρύτητος τοῦ κ. Herriot, ἀναλαμβάνει τὴν σοβαρὰν εὐθύνην νὰ εἴπῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν «**ὄχι δὲν ψηφίζω τὰς αἰτουμένας δαπάνας. Δὲν θέλω νὰ καταστῶ συνυπεύθυνος εἰς παρομοίας ἀταξίας**».

Τί ἔκαμαν διὰ νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὰς ἀταξίας ταύτας; Ἐπολλαπλασίασαν εἰς τὸν Νόμον τῆς 30 Ἀπριλίου 1921, τὰς ἀπειλὰς ἐναντίον τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες ἤθελον διαπράξει τοιαύτας ἀταξίας.

Τῷ ὄντι προξενεῖ ἐντύπωσιν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις δὲν ἔχει τὴν συνήθειαν νὰ ἀναγινώσκῃ τὰ κείμενα τῶν νόμων, ὅτι ἀπειλεῖται διὰ προσωπικῆς εὐθύνης ὁ διατάκτης ὑπουργός, ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὁ ἐπιτρέψας τοῦτο. Ἐπίσης ὑπάρχει ἀπαγόρευσις διὰ τὸν ἐλεγκτὴν τῶν ἐξόδων, τὸν θεωροῦντα τὰ δικαιολογητικὰ τῆς ἀναλήψεως τῆς δαπάνης καὶ τῆς πληρωμῆς, ἐπὶ πλέον ὑπάρχει ῥητὴ διαταγὴ εἰς τὸν λογιστὴν περὶ μὴ πληρωμῆς τοιούτων δαπανῶν. Λοιπὸν τὴν 30 Ἀπριλίου 1921, ἡμέραν, καθ' ἣν ἐδημοσιεύετο τὸ κείμενον τοῦ ἀνωτέρω Νόμου, κατόπιν θυελώδους συζητήσεως καὶ τῶν κατηγορηματικῶν ὑποσχέσεων τῶν ὑπουργῶν, τί παρετηρήθη ; Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἵδρυσε Πρεσβείαν ἐν Βατικανῷ ἄνευ πιστώσεως. Συνεπῶς ὑπῆρξε πρέσβυς καὶ ὑπάλληλοι μισθοδοτούμενοι καὶ ἐγκατασταθέντες πληρωθεῖσαι. Ἐρωτῶ τί ἔπραξεν ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὁ ἐλεγκτὴς τῶν ἀνειλημμένων ὑποχρεώσεων, ὁ λογιστής ; Τί εἶνε ὅλη αὐτὴ ἡ κωμῳδία μὲ τὴν ἀναγραφὴν ἐν τῷ Νόμῳ ἀπειλῶν, ἀπαγορεύσεων ὅταν μάλιστα τὴν στιγμὴν καθ' ἣν δημοσιεύονται, ἐκτελοῦνται αἱ ἀταξίαι ; **Πάντα ταῦτα δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ κουρελόχαρτα, βρωμόχαρτα** (χειροκροτήματα).

Ἰδοὺ τὸ δεύτερον παράδειγμα. Ἀπὸ πολλοῦ διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τὸ τέλος τοῦ λήξαντος ἔτους ἡ κάλιον τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ τρέχοντος ἔτους ὁ Προϋπολογισμὸς ἐψηφίσθη ἐγκαίρως δηλ. πρὸ τοῦ τέλους τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους. Ἀνεγνώσατε εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας μετὰ πόσης εὐχαριστήσεως ἐγένετο δεκτὸν τὸ γεγονὸς τοῦτο. Ἀπὸ τοῦ 1909 δὲν ὑπῆρξε προηγούμενον ! Ἡ παροῦσα Βουλή, ὁ Ἐθνικὸς συνασπισμός, ὅστις ἐπραγματοποίησε τὸ θαῦμα τοῦτο, ὅπερ παρουσιάζουσιν εἰς τὴν ἔκπληκτον Γαλλίαν. Ἐπὶ τέλους ἀπεκατέστησαν τὴν τάξιν εἰς τὰ οἰκονομικά. Ἐχειροκρότουν διὰ τὸ θαῦμα.—Οἱ κύκλοι οὗτοι πιστεύουσι πολὺ εἰς τὰ θαύματα.—Ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ψάλλωσι δοξολογίαν. Ὅταν εἰσήχθη εἰς τὴν Γερουσίαν ἐγένοντο νέαι ὑμνολογίαι ! Καὶ ἐκεῖ ἐπίσης εὑρέθησαν ἄνθρωποι, — γεγονός, ὅπερ διὰ πρώτην φορὰν γίνεται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γερουσίας — οἵτινες ἠρνήθησαν νὰ κατασῶσι συνυπεύθυνοι εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ, διότι ἦτο κωμῳδία. **Δὲν ἦτο Προϋπολογισμὸς προσηρμοσμένος, ἀλλὰ προϋπολογισμὸς συνταχθεὶς ἐσπευσμένως.** — Ἐγένοντο ἀτέρμονες διαμαρτυρίαι ἐν τῇ Γερουσίᾳ. Ἰδοὺ τὰ αἴτια τῶν ἐν τῇ Γερουσίᾳ συζητήσεων ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ 1922.

Βεβαιῶ, καὶ θὰ ἠδυνάμην νὰ πολλαπλασιάσω τὰ παραδείγματα, ὅτι δὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸν λαόν. Συνεπῶς ἄνευ τῆς ἀληθείας δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξέλθωμεν τῆς δυσκόλου καταστάσεως, εἰς ἣν εὑρισκόμεθα σήμερον.

Κυρίαι, Κύριοι, τὸ ζήτημα δὲν εἶνε μόνον ζήτημα τάξεως, εἶνε ζήτημα μεθοδικῆς ἐργασίας. Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ ἕτερον ζήτημα, τὸ ζήτημα τῆς δικαιοσύνης. Πάντα τὰ οἰκονομολογικὰ προβλήματα ἀνάγονται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόβλημα. Ὑπὸ τὴν φαινομενικὴν αὐτῶν διαφορὰν ὑπάρχει πάντοτε τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Δαπάναι ἐγένοντο, βάρη θὰ ἀναληφθῶσιν.—Πῶς θὰ γίνῃ ἡ κατανομὴ τῶν βαρῶν μεταξὺ τῶν ἀτόμων ; **Ἡ δημοκρατία θέλει τὴν κατανομήν, διὰ νὰ εἶνε δικαία, νὰ γίνεται ἀναλόγως τῆς ἀντοχῆς τῶν ἀτόμων** (χειροκροτήματα).

Λοιπὸν τὸ ἰσχύον φορολογικὸν σύστημα, τὸ σύστημα τῶν βαρυτάτων φορολογιῶν, αἵτινες ἐπεβλήθησαν εἰς τὸν λαὸν κατὰ τὸ 1920 ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἡμέτερον δημοκρατικὸν ἰδανικόν ; Ἀπαντῶ «ΟΧΙ», πανταχόθεν ἀπαντῶσιν **ὄχι**, ἐνυπάρχει ἀδικία. Ἡ δικαιοσύνη ἐν τῇ φορολογίᾳ εἰς τί συνίσταται ; Εἰς τὸ νὰ ζητηθῇ ἀπὸ ἕνα ἕκαστον νὰ πληρώσῃ ὄχι σχετικῶς μὲ τὰ ἔξοδά του, ἀλλὰ σχετικῶς μὲ τὰς εἰσπράξεις του.

Συνεπῶς, ἡ φορολογία τοῦ εἰσοδήματος, καθ' ἡμᾶς, εἶνε ἡ ὀρθοτέρα ἢ δικαιοτέρα, φορολογία. Καὶ δέον νὰ εἶνε ἡ προσοδοφορωτέρα (χειροκροτήματα). Παριστάμεθα σήμερον, ἀκόμη συγκεκαλυμμένως — ἂς ἀφήσωμεν νὰ παρέρχωνται αἱ ἡμέραι, θὰ ἴδωμεν ἀνυψουμένας πολλὰς κεφαλὰς—παριστάμεθα εἰς μίαν ἐπιθετικὴν κίνησιν κατὰ τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου καὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν τεσσάρων παλαιῶν φορολογιῶν. Ἦσαν τόσον πεπαλαιωμέναι, ὥστε ἀπέθανον ἀπέθανον, διότι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ζήσωσιν. Ἀπέθανον, ὄχι διότι ἐφονεύθησαν, ἀλλὰ διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσιν ἐν Δημοκρατίᾳ.—Δι' αὐτὰς ὁ ἀὴρ ἦτο μολυσμένος, πνιγηρός. Ἡ Δημοκρατία ἦτο ἡ δικαιοσύνη. Συνεπῶς αἱ τέσσαρες φορολογίαι ἦσαν ἡ ἀδικία. Δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσωσι. Καὶ ὁμιλοῦσι διὰ τὴν ἀνάστασίν των !

Τί βλέπομεν ἀκόμη ; Ἐπεξεργάζονται ἀνάπτυξιν τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐργασίας, ὅστις καταλήγει εἰς τὴν φορολογίαν τοῦ ἀτόμου ἀναλόγως τῶν δαπανῶν καὶ τῶν οἰκογενειακῶν βαρῶν ! Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἔχομεν τὴν βοήθειαν πλείστων ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων, οἵτινες κάθε ἄλλο εἶνε ἢ πολιτικοὶ φίλοι μας, ἀλλ' οἵτινες ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἡ φορολογία αὕτη στενοχωρεῖ τὰς ἐργασίας των, καὶ ὅτι εἶνε μία τῶν αἰτιῶν τοῦ οἰκονομικοῦ μαρασμοῦ. Παρ' αὐτῶν ἔχομεν ὑποστήριξιν, ἣν δὲν ἀνεμένομεν, ἀλλ' ἥτις εἶνε πολύτιμος. Ἡμεῖς ἐπίσης εἴμεθα ἀρκούντως ἰσχυροὶ εἰς τὰ οἰκονομικὰ ἐπιχειρήματα, **ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἡμεῖς ζητοῦμεν δικαιοσύνην ἐν τῇ φορολογίᾳ.**

Ἰδοὺ ἀρκετὰ ζητήματα. Ὑπάρχουσιν ἀκόμη πολλὰ τὰ ὁποῖα τίθενται, καὶ ἄτινα δὲν προτίθεμαι νὰ θίξω ἐνταῦθα, εἰς τὴν δημοσίαν ταύτην συνέλευσιν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἤθελα νὰ ἀποδείξω ἦτο τὸ πνεῦμα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ὁ Δημοκρατικὸς Σύνδεσμος ἐργάζεται καὶ σᾶς καλῶ νὰ συνεργασθῆτε μετ' αὐτοῦ. Θέλομεν νὰ ἐγκαταλειφθῇ τὸ σύστημα, ὅπερ ἦτο ὀλέθριον εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους. Θέλομεν νὰ μὴ εὑρίσκηται εἰς τὰς χεῖρας ἐκείνων τοὺς ὁποίους ὀνομάζομεν ἐμπειρικούς, εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τῶν ὑποθέσεων, οἵτινες κολακεύονται ὅτι τὰ πάντα γνωρίζουσι, χωρὶς ποτὲ τίποτε νὰ μελετήσωσι, **ἀλλ' οἱ ὁποῖοι πραγματικῶς πολιτεύονται διὰ νὰ ἐξακολουθήσωσι διεκπεραιοῦντες ἐργασίας** (χειροκροτήματα).

Δὲν θέλομεν πλέον πολιτικούς, γινομένους μετὰ ταῦτα τραπεζίτας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλομεν εἶνε μέθοδοι τάξεως, χειριζόμεναι ὑπὸ ἀνθρώπων ἐντίμων. **Ἀπαιτοῦμεν ἀνθρώπους ἐντίμους.** Εἶς τὸ καθῆκον τοῦτο εἶμαι πεπεισμένος ὅτι πάντες θὰ μᾶς βοηθήσητε.

Οἱ ἀγορηταί, οἵτινες θὰ λάβωσι τὸν λόγον θὰ σᾶς ἀποδείξωσιν ὅτι τὸ παρὸν οἰκονομικὸν πρόβλημα ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ὕπαρξις, δὲν εἶνε δυνατὴ ἀπολύτως ἡ ὕπαρξις σοβαρῶν οἰκονομικῶν, ἂν δὲν ἀποκτήσωμεν τὴν εἰρήνην, τὴν ἀληθῆ εἰρήνην, τὴν εἰρήνην πρὸ παντός ! ! ! **Λέγω τὴν ἀληθῆ εἰρήνην, τὴν εἰρήνην μεθ' ὅλου τοῦ κόσμου** (χειροκροτήματα).

Δὲν εὑρισκόμεθα ἐνταῦθα νὰ διαστρέψωμεν τὰς σκέψεις μας. Δὲν ἔχομεν ἀπολύτως καμμίαν προσωπικὴν φιλοδοξίαν, θέλομεν ἁπλῶς τὴν κρατικὴν εὐημερίαν καὶ ὡς τὸ εἴπομεν τὴν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Δὲν εἴμεθα ἐθνικισταί, ὑπερεθνικισταί, ὑπερπατριῶται. Εἴμεθα πατριῶται οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν λησμονοῦμεν ὅτι ἔχομεν καὶ καθήκοντα ἔναντι τῆς ἀνθρωπότητος. Θὰ ἦτο τελεία παραγνώρισις τῆς Γαλλικῆς παραδόσεως, ἂν ἠθέλομεν νὰ περιορίσωμεν τὰς φιλοδοξίας μας εἰς τὰ σύνορα τῆς μικρᾶς μας πατρίδος. Τὸ μέλλον μας εἶνε ὑψηλότερον. Θέλομεν τὴν συμφιλίωσιν τῶν λαῶν, διότι εἶνε σύμφωνος μὲ τὸ δημοκρατικὸν ἰδανικόν καὶ διότι ἐπίσης τὸ ἀπαιτεῖ ἄμεσον συμφέρον μας, τὸ ὑλικόν. **Δὲν θὰ ἐξέλθωμεν τῆς δυσκόλου καταστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμεθα, εἰμὴ μόνον ὅταν θὰ ἔχωμεν τὴν συμφιλίωσιν τῶν λαῶν, τὴν Εἰρήνην** (χειροκροτήματα).

Δὲν λησμονοῦμεν οὐδεμίαν ἀπαίτησίν μας. Δὲν δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν ὅ,τι ἐγένετο. Ἀλλὰ δὲν ζῶμεν μόνον μὲ αἰσθήματα, πρέπει νὰ ἔχωμεν καὶ συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος. **Ὁ Δημοκρατικὸς Σύνδεσμος ἓν ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων του εἶνε τὸ συναίσθημα τῆς πραγματικότητος παραλλήλως πρὸς τὴν δημοκρατικὴν ἰδεολογίαν.** Πιστεύει ὅτι δὲν ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων σημείων, ἀλλ' ἀντιθέτως ὑπάρχει δυνατότης συμπτώσεως. Θὰ εἶνε τιμὴ τῶν φίλων μας πολιτικῶν, οἵτινες εὑρίσκονται ἐπὶ κεφαλῆς ἡμῶν, νὰ ἐπιτύχωσι, νὰ θριαμβεύσῃ ἡ ἰδεολογία μας ἐν τῷ κοινοβουλίῳ (χειροκροτήματα).

Ἀνακεφαλαιῶ : **Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιζητοῦμεν εἶνε ἡ ἀλήθεια, ἡ εἰλικρίνεια, ἡ τάξις, ἡ ἐπιστημονικὴ μέθοδος ἐφαρμοζομένη παρ' ἐντίμων ἀνθρώπων, ἡ εἰρήνη, εἶνε ὁ σεβασμὸς τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς δημοκρατίας.** Ἀντιτιθέμεθα εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν δημοκρατικῶν κατακτήσεων. Λέον νὰ μὴ παραχωρῶνται εἰς ἰδιωτικὰς ἑταιρείας, αἵτινες ἐργάζονται διὰ τὸ προσωπικὸν των συμφέρον, τὰ μεγάλα μονοπώλια, ἅτινα εἶνε ἀκριβῶς τὰ ὄργανα τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τῆς προόδου καὶ τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας. Σήμερον ἤρχισαν νὰ ῥίπτωσι τὰ προσωπεῖα, αἱ ἀπειλαὶ δὲν εἶνε πλέον κεκαλυμμέναι. Θὰ ἀγωνισθῶμεν, ἵνα μὴ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν T.T.T. περιέλθῃ εἰς χεῖρας ἰδιωτικῶν ἑταιριῶν (χειροκροτήματα), ἵνα μὴ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Κράτους ἐπαναχωρηθῇ εἰς Ἑταιρείαν. Ἀντιτιθέμεθα εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ κοινοῦ. **Ἐκεῖνο τοῦ χρειάζεται εἶνε ἡ ἐκμετάλλευσις ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ.**

GASTON JÈZE
Καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων

Σημ. Εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος θέλομεν δημοσιεύσει σχετικὸν πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τοῦ κ. Ed. Herriot, βουλευτοῦ καὶ τέως ὑπουργοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Οἰκονομικὸν Πρόβλημα».

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ὁ «Παντογνώστης», ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις λόγῳ τῶν συμφερόντων των διαμενόντων, ἵδρυσεν ἐν ἐπιλέκτῳ συνεργασίᾳ «ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ» λειτουργοῦν κατὰ πρωτότυπον ἀληθῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα τρόπον.

Οἵας δήποτε φύσεως διοικητικὴ ὑπόθεσις διαπεραιοῦται ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου χρονικοῦ διαστήματος, οἵα δήποτε δὲ πληροφορία παρέχεται τοῖς ἐνδιαφερομένοις ἐγκαίρως καὶ ἀποτελεσματικῶς.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἢ πληροφορίαν ἀπευθυντέον πρὸς τὰ Γραφεῖα «Παντογνώστου» ὁδὸς Ἀθηνᾶς 87—ἔναντι Ἁγίας Κυριακῆς—Ἀθήνας.

ΟΙ ΝΑΝΟΙ ΕΝ ΤΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ

Ἡ λέξις **νᾶνος** *καὶ ἦττον ὀρθῶς* **νάννος** *(τουρκ.* **τζουτζὲς***) κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ λατίνου Αὔλου Γελλίου, τὴν ὁποίαν παραθέτομεν ἐν μεταφράσει, σημαίνει «ἀνθρώπους μικροῦ καὶ χαμηλοῦ ἀναστήματος ὑπὲρ τὴν γῆν ἐξέχοντας».*

Εἰς τὰς χώρας τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἰωνικῶν ἐθίμων ἀνευρίσκομεν κατ' ἀρχὰς τὴν παράδοξον κλίσιν πρὸς τοὺς νάνους καὶ τὰ ἄλλα τέρατα τῆς φύσεως.

Πρὸ πάντων ἦσαν οἱ νᾶνοι τοῦ συρμοῦ εἰς τὴν Σύβαριν, ὅπου ὑπὸ τῶν κατοίκων ὠνομάζοντο κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀθηναίου (XII 518 E) **σκωπαῖοι** *(πιθανῶς ἐκ τοῦ σκώπτω), εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα ἐκαλοῦντο* **στιλπωνες.** *Ὁ συρμὸς αὐτὸς ἔγινε δεκτὸς καὶ παρὰ τῶν Ῥωμαίων. Περὶ τὰ τέλη τῆς ἐλευθέρας πολιτείας καὶ κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, καθ' ἃ μαρτυροῦσιν ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι, πᾶσαι σχεδὸν αἱ πλούσιαι Ῥωμαῖαι εἶχον πρὸς ψυχαγωγίαν των καὶ τὸν νᾶνον των μεταξὺ τῶν ἰνδικῶν πτηνῶν, τῶν μηδικῶν ταῶν καὶ τῶν ἐκ Μελίττης κυναρίων. Ὁ Πλίνιος μάλιστα ἀναφέρει τὰ ὀνόματα δύο νάνων, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου, τοῦ γελωτοποιοῦ Conopas καὶ τῆς ἀπελευθέρου τῆς Ἰουλίας Αὐγούσης Andromeda τῶν ὁποίων τὸ ἀνάστημα ἦτο μόλις δύο ποδῶν καὶ μιᾶς παλάμης (περίπου 0,67 μ.).*

Οἱ νᾶνοι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐδιδάσκοντο ἐνίοτε, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Προπερτίου, τέχνας τερψιθύμους ὡς τὴν μιμικὴν καὶ τὸν χορόν. Εἰς τὰ συμπόσια ἐτοποθετοῦντο ἐν μέσῳ τῶν **γελωτοποιῶν** *ἅμα καὶ* **βωμολόχων**, *οἱ ὁποῖοι ἐκαλοῦντο copreae (ἑλλ.* **κοπρίαι***). πρβλ. Δ. Κάσσ. 50, 28, 5. 73, 6, 2).*

Ἐκτὸς τῶν νάνων τούτων, ἐξαμβλωμάτων τῆς φύσεως, ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ὀλίγοι ὅμως, οὕτως εἰπεῖν ποιητοί, οἵτινες ὤφειλον τὸ μικρόν των ἀνάστημα εἰς μεθόδους βαρβάρους. Ὁ Λογγῖνος κάμνει λόγον περὶ εἰδικῶν κυτίων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐνέκλειον μικρὰ παιδία μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ σταματήσωσι τὴν ἀνάπτυξίν των.

Τῶν ἐκ φύσεως νάνων (nani) πρέπει νὰ διακρίνωμεν τοὺς distorti **(διεστραμμένους)**,*ὄντα καχεκτικὰ καὶ κακόπλαστα, (moriones). Οἱ νᾶνοι εἶχον ἀναλογίας κανονικὰς καὶ ἡ ἀνάπτυξίς των εἶχε συντελεσθῇ, δὲν πρέπει δὲ ἐπίσης νὰ συγχέωμεν αὐτοὺς πρὸς τὰ παιδία ἐκεῖνα (pueri minuti), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξένης προελεύσεως, ἀφρικανικῆς, αἰγυπτιακῆς ἢ συριακῆς, τὰ ὁποῖα συνετήρουν συχνάκις χάριν τῆς χάριτος καὶ τῆς φλυαρολογίας των αἱ μεγάλαι οἰκογένειαι τῆς Ῥώμης.*

ΕΡΡΙΚΟΣ Α. ΣΚΑΣΣΗΣ

ΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΩΝ κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. συνδρομηταί, ὅπως ἐγκαίρως γνωρίζωσιν ἡμῖν πᾶσαν μεταβολὴν τῆς διευθύνσεώς των, διότι ἄλλως δὲν εὐθυνόμεθα διὰ πᾶσαν καθυστέρησιν ἢ ἀνωμαλίαν περὶ τὴν διεκπεραίωσιν τοῦ φύλλου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1922.

(Ἐκ τῆς Διεκπεραιώσεως τοῦ «Παντογνώστου»)

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΝ

Τὸ αὐτοκίνητον καρκινοβατεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα· καρκινοβατεῖ ὡς ἐπιχείρησις, ὡς μέσον συγκοινωνίας ἰδιωτικῆς χρήσεως, ὡς φορτηγόν, ὡς μέσον ἐξυπηρετήσεως τῶν διαφόρων δημοσίων καὶ δημοτικῶν ὑπηρεσιῶν.

Πρόχειρος στατιστική, τηρουμένων πάντοτε τῶν ἀναλογιῶν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ λοιπῶν συνθηκῶν, ἤθελε καταστήσει ἀσφαλῶς τὴν Ἑλλάδα μεταξὺ τῶν τελευταίων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπωφελοῦνται τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκινήτου παρεχομένων πολλαπλῶν εὐκολιῶν, πρὸς ἐξυπηρέτησιν αὐτῶν ἀπὸ ἀπόψεως συγκοινωνιακῆς.

Ἡ συχνὴ ἐπικοινωνία μας πρὸς τὸν κύκλον τῶν ἀσχολουμένων, ἐν γένει, πρὸς τὸ αὐτοκίνητον μᾶς ἔπεισεν ὅτι τὸ κεφάλαιον, ἰδίως τὸ μέγα κεφάλαιον εἰς τὴν Ἑλλάδα, διστάζει νὰ λάβῃ τὴν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ αὐτοκινήτου κατεύθυνσιν, δικαιολογούμενον οὐχὶ μὲ τὴν συνήθη σήμερον δικαιολογίαν τῆς ἀστασίας τοῦ συναλλάγματος, διότι ὑπάρχουσι πάντοτε οἱ τολμηταὶ διὰ πᾶσαν ἐπιχείρησιν, εἰς οἱανδήποτε ἐποχήν, ἀλλὰ λόγῳ τῆς σχεδὸν ὁλοκληρωτικῆς ἐλλείψεως πραγματικῶν καὶ ἱκανῶν τοῦ αὐτοκινήτου ὁδηγῶν.

Ἡ τέχνη, πράγματι, τοῦ ὁδηγοῦ παραλληλίζεται πρὸς τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἰατροῦ, διότι ἡ τέχνη ἐκείνου, ὅπως ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, συνίσταται εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ, διὰ νὰ ἐπιμελῆται, προβλέπῃ καὶ θεραπεύῃ.

Ὁ καλός, ἄρα, καὶ γνώστης τοῦ αὐτοκινήτου ὁδηγὸς ὀφειλέτης πρῶτον τὴν ἀνατομίαν του, δηλονότι τὴν κατασκευήν του, γνωρίζει τὰ ἀποτελοῦντα τὸ αὐτοκίνητον μέρη, μελετᾷ τὴν φυσιολογίαν του, δηλονότι γνωρίζει πότε τὸ αὐτοκίνητον λειτουργεῖ κανονικῶς, ἐρευνᾷ τὴν παθολογίαν του, ἤτοι διαγιγνώσκει τὰς ἀδυναμίας του, τὰ αἴτια τῆς ἐλαττωματικῆς του λειτουργίας, ἢ τῆς ἀρνήσεως ὑπηρεσίας, τὰς ἀσθενείας του καὶ, ἐν βραχυλογίᾳ, διαγιγνώσκει ἀμέσως τὰς βλάβας του.

Αἱ προκαταρκτικαὶ αὗται καὶ ἀπαραίτητοι γνώσεις, καὶ ἰδίως ἡ λεπτομερειακὴ γνῶσις τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς τοῦ μηχανισμοῦ, ὁδηγοῦσιν ἀσφαλῶς εἰς τὴν θεραπείαν τῶν παρουσιαζομένων ἑκάστοτε βλαβῶν, ἰδίως καθ' ὁδὸν καί, ὅπερ σπουδαιότερον, καθιστῶσι τὸν ὁδηγὸν ἱκανὸν νὰ προλαμβάνῃ τοιαύτας, ἀκριβῶς, ὅπως ὁ καλὸς ἰατρὸς ἀπαλλάσσει τοὺς πελάτας του ἀπὸ πάσης ἀσθενείας διὰ τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς προφυλάξεως.

Σήμερον οἱ Ἕλληνες ὁδηγοὶ (καὶ ἐξαιρῶ ἐξ αὐτῶν ὅλους σχεδὸν τοὺς παλαιοτέρους, οἱ ὁποῖοι, δὲν διστάζω νὰ τὸ εἴπω, κατέστησαν σήμερον πραγματικοὶ καὶ ἱκανοὶ ὁδηγοὶ εἰς βάρος τοῦ μικροῦ καὶ ξένου πρὸς αὐτοὺς κεφαλαίου), ἀποκτῶντες εὐθὺς ἀμέσως τὴν ἄδειαν τοῦ ὁδηγοῦ, ἀρκοῦνται ἐγκαθιστάμενοι εἰς αὐτοκίνητον μὲ ὕφος ἐμπείρου νὰ γνωρίζωσιν ἐκκίνησιν, στάσιν, στροφάς, ἀλλαγὴν ταχυτήτων, εἶναι πρόθυμοι εἰς συζήτησιν διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ αὐτοκίνητον, χωρὶς οὐδὲν νὰ γνωρίζωσι καὶ γενικῶς συμπεραίνουσι, ὅτι τὸ αὐτοκίνητον στοιχίζει ἀκριβὰ «δὲν βγάζει τὰ ἔξοδά του διότι τὸ τρώγουν αἱ ἐπισκευαί»!

Ἡ ΑΓΝΟΙΑ, λοιπόν, τοῦ ὁδηγοῦ στοιχίζει ἀκριβὰ καὶ οὐχὶ τὸ αὐτοκίνητον· ἡ ἄγνοια τοῦ μηχανισμοῦ, ἡ καθιστῶσα τὸ κεφάλαιον δεσμώτην τοῦ ἐπισκευαστοῦ, τοῦ τυράννου αὐτοῦ τοῦ αὐτοκινήτου, τοῦ ἐνίοτε καὶ κλέπτου· ἡ ἄγνοια, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας διὰ πᾶσαν ἐλαχίστην βλάβην φέρομεν τὸ αὐτοκίνητον εἰς σταθμὸν πρὸς ἐπισκευήν.

Προαπαιτεῖται, ὅθεν εἰδικὴ μόρφωσις, ὡς εἴπομεν, τοῦ ὁδηγοῦ, πρὶν ἢ οὗτος ἀποκτήσῃ τὸν τίτλον καὶ τὴν στολὴν τοῦ ὁδηγοῦ καὶ μετὰ τὸ χρῖσμα ἐπιβάλλεται αὐτῷ συνεχὴς καὶ ἀδιάλειπτος μελέτη.

Ἀτυχῶς διὰ τὸν Ἕλληνα ὁδηγόν, δὲν ὑπάρχει ἑλληνικὸν ἄξιον λόγου σύγγραμμα, ἱκανὸν νὰ εὐρύνῃ τὰς γνώσεις του, νὰ διαλύσῃ τὰς ἀμφιβολίας του καὶ μὲ εὔληπτον καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν μόρφωσίν του γλῶσσαν, νὰ καταστῇ ὁ πιστὸς καὶ πολύτιμος καὶ ἀχώριστος σύντροφός του.

Ἡ ἔλλειψις τοιούτου βιβλίου παρὰ τοῖς ἡμετέροις ὁδηγοῖς, καθ' ὃν χρόνον οἱ Εὐρωπαῖοι συνάδελφοί του κατέχουσι πληθώραν τοιούτων, δέον νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἁρμοδίας Διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

Τὸ Ἑλληνικὸν κεφάλαιον θὰ δυσπιστῇ πάντοτε καὶ θὰ ἀπέχῃ πάσης ἀναμίξεως πρὸς πᾶσαν ἐπιχείρησιν ἀφορῶσαν τὸ αὐτοκίνητον, ἐφόσον ὁ Ἕλλην ὁδηγὸς αὐτοῦ, ὁ προικισμένος, ἄλλως τε μὲ τὴν Ἑλληνικὴν εὐφυΐαν καὶ εὐστροφίαν πνεύματος, καταφεύγει συνηθέστατα εἰς τὸ ξένον κεφάλαιον, ὅπως, ἀναλώμασι τούτου, ἀποκτήσῃ, ἐκεῖνος μὲν τὴν πεῖραν τοῦ καλοῦ ὁδηγοῦ, τοῦτο δὲ τὴν πικρὰν πεῖραν τῆς ἐπισφαλοῦς ἐπιχειρήσεως.

ΑΡΙΣΤ. ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΣ
Νομομηχανικὸς - Μηχανολόγος.

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΖΩΗ - ΖΩΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ

ὑπὸ JEAN VIALLON

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.)

Οἱ Ἄγγλοι, οἱ κατ' ἐξοχὴν ἔμποροι, πολὺ ὀλίγον φροντίζουσι διὰ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἐμπορίου, διότι τὸ περιβάλλον καὶ ἡ κληρονομικότης τοὺς κάμνουν νὰ στρέφωνται ἐξ ἐνστίκτου πρὸς τὴν εὐνοϊκὴν κατεύθυνσιν. Καὶ ἐκεῖνοι ὅμως θὰ εὑρεθοῦν πολὺ ταχέως εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀναγνωρίσουν τὴν ζωὴν τοῦ ἐμπορίου ὡς πνευματικὴν ζωήν.

Οἱ Γερμανοὶ ἀπ' ἐναντίας καταβάλλουσι τὰς μεγαλυτέρας προσπαθείας νὰ λάβωσι τὴν πρώτην θέσιν. Μετὰ τὴν ἀνακωχὴν ἵδρυσαν ἀμέσως ἐμπορικὰ ἱνστιτοῦτα διεθνῆ εἰς τὸ Ἀμβοῦργον καὶ τὸ Κίελον. Ὁ ἐμπορικὸς ἀγὼν θὰ εἶναι, φρονοῦμεν, ὁλονὲν περισσότερον τραχύς, ἡ νίκη δὲ θ' ἀποβῇ ὑπὲρ τῆς χώρας, ἡ ὁποία θὰ ἐννοήσῃ καλύτερα ὅτι πλησίον τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐνεργείας, τῶν «***ἐμψυχωτῶν***» οἱ ὁποῖοι ἀναδεικνύονται ἐπὶ κεφαλῆς σπουδαίων ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ προσπαθειῶν καὶ ἀγώνων, χωρὶς νὰ ἔχωσι καιρὸν ν' ἀποκτήσωσι θεωρητικὰς γνώσεις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ πλειὰς διανοουμένων, ὄχι βέβαια ἐξ ἐκείνων ποῦ ἔχουν μόνον τὴν μοναδικὴν γραμματικὴν ἐκπαίδευσιν, ἀλλὰ ἐκ τῶν κατεχόντων τὴν ἐμπορικὴν ἐπιστήμην καὶ δραστηριότητα καὶ οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς ἰδίας παρατηρητικότητος δύνανται νὰ ἐξάγωσι προσωπικὰ συμπεράσματα.

*
* *

Ἐνομίζετο ἰδίως ὅτι ἡ καλλιτεχνία καὶ τὸ ἐμπόριον εἶναι ὅλως ξένα μεταξύ των, καὶ μάλιστα ἐχθροί. Καὶ πράγματι συχνὰ αἱ ἐμπορικαὶ μέριμναι κατέστρεψαν καλλιτεχνικὰ ἰδεώδη. Ἡ ἐπιρροὴ ὅμως τῶν διανοουμένων καὶ ἰδίως τῶν καλλιτεχνῶν δύναται νὰ γίνῃ ἐπαισθητὴ μέχρι τῆς διοργανώσεως τοῦ γραφείου, τῆς διακοσμήσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου. Καὶ τὰ ἔπιπλα ἀκόμη πρέπει νὰ εἶναι πρακτικά, ἀνάλογα μὲ τὸν σκοπόν των, τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δύνανται νὰ εἶναι καὶ ἄτεχνα. Οἱ πρῶτοι οὐρανοξύσται ὑπῆρξαν ἀληθεῖς στρατῶνες, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσέλαβον διακόσμησιν σοβαράν, ἰδίου ρυθμοῦ καὶ κομψότητος. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη εὑρίσκεται εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν καὶ εἰς πολλὰ γερμανικὰ περιοδικὰ παρατηρεῖται ἀληθινὴ προκατάληψις διὰ τὸν ἐμπορικὸν οἶκον, διὰ τὸν οὐρανοξύστην, κατασκευαζόμενον διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέραν οἰκονομίαν χρόνου. Οἱ ἀρχιτέκτονες, οἱ διακοσμηταὶ διευθύνονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸ νὰ μελετῶσι τὰς λεπτομερείας τῆς ἐξωτερικῆς διακοσμήσεως. Κατορθώνουσι νὰ μὴ κατασκευάζωσι πλέον μόνον μεγάλους μεταλλίνους σκελετοὺς διὰ τὰς βιομηχανικὰς χρήσεις, ἀλλὰ νὰ διαβλέπωσι τὸ ὡραῖον ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν νέου μηχανικοῦ πολιτισμοῦ, ὅπου καὶ τὸ σύμβολον ἀκόμη δύναται νὰ παίζῃ ρόλον.

Πόσην ζωήν, πόσον ἐνθουσιασμὸν μεταδοτικὸν τῆς ταχύτητος δύναταί τις νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς τὴν διακόσμησιν ἑνὸς ἐργοστασίου αὐτοκινήτων, εἰς ἕνα σταθμὸν εὐάερον, εὐρύχωρον μὲ ὅλα τὰ παραρτήματά του. Δὲν εἶναι πλέον σταθμὸς ψυχρὸς καὶ σκοτεινὸς μὲ τοίχους σκοτεινοὺς καὶ μαύρους ἀπὸ τοὺς καπνούς, εἶναι κέντρον ζωῆς καὶ κινήσεως, εἶναι θέαμα χαρωπὸν καὶ φωτεινόν. Καὶ ἡ καμπύλη τοῦ ἀεροπλάνου, ἡ κομψότης τοῦ αὐτοκινήτου ἢ τῆς ἀτμακάτου; Παντοῦ ὁ καλλιτέχνης χρησιμεύει ὡς συνεργάτης εἰς τὸν βιομήχανον. Καὶ ἡ ἐξωτερικὴ διακόσμησις, ἡ τακτοποίησις τῶν καταστημάτων, πόσαι διέξοδοι διὰ τὴν νέαν τέχνην! Γραφεῖον μὲ ἁρμονικὸν χρωματισμόν, μὲ διάκοσμον καὶ ἐπίπλωσιν καλλιτεχνικὴν συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἐργάζηται ὁ ἄνθρωπος μὲ περισσοτέραν ὄρεξιν.

Ἀλλὰ ἰδίως εἰς τὴν ῥεκλάμαν ὁ καλλιτέχνης ἔχει μεγάλην ἐπιρροήν. Τὰ χρωματιστὰ προγράμματα στολίζουν τρόπον τινὰ τοὺς ἀμαυροὺς δρόμους, τοὺς ὁποίους ὁ πολιτισμὸς ἐπιβάλλων σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μαύρην ἐνδυμασίαν, καθιστᾷ ἀκόμη πλέον σκοτεινούς. Ὁ δρόμος ἐπανευρίσκει διὰ τοῦ καλλιτέχνου τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν χρωμάτων τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, τὴν ὁποίαν τόσον ὡραῖα περιγράφει καὶ ἀναζωογονεῖ ὁ Ἀνατὸλ Φρὰνς εἰς τὸ ἔργον του «***Ἐπὶ τῆς λευκῆς πέτρας***»... Ὁ καλλιτέχνης ἐπανευρίσκει τὴν θέσιν του εἰς τὴν ζωὴν τῆς πόλεως καὶ δὲν ἐργάζεται μόνον διὰ τὰς πινακοθήκας τῶν πλουσίων ἐρασιτεχνῶν ἢ διὰ τὰ μουσεῖα.

Ἡ κίνησις τῆς ὁποίας ὁ Chéret ὑπῆρξε πρωταίτιος ἐπιτείνεται. Μετὰ τὸν Chéret ὁ Daumier, καὶ σήμερον πόσοι ἄλλοι εἰδικοὶ τοῦ προγράμματος καὶ τῆς ῥεκλάμας ἀναδεικνύονται; Τὰ κείμενα τῶν ἀγγελιῶν τούτων συντάσσονται εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπηρεάζωσιν εὐνοϊκῶς τὸν ἀγοραστήν, νὰ τὸν βιάζωσιν, οὕτως εἰπεῖν, δι' ὑποσυνειδήτου πράξεως ν' ἀγοράσῃ ὡρισμένον ἀντικείμενον. Λοιπὸν αἱ διδασκαλικαὶ μελέται τῶν Tarde, Ribot, Bergson μὲ τὰς νέας θεωρίας ἐπὶ τῆς συνηθείας ἢ τοῦ ὑποσυνειδήτου δύνανται νὰ βοηθήσωσι σημαντικὰ τὸν συντάκτην, τὸν δημοσιογράφον εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ὁ Μαλαρμέ, ὁ γλυκὺς ποιητής, συνέταξε καὶ χρονογραφήματα τοῦ συρμοῦ καὶ ἐμπορικὰ χρονογραφήματα. Ἔχομεν ἀναγνώσει ἀγγελίαν διὰ κάποιον προϊὸν φαρμακευτικῆς, τὴν ὁποίαν εἶχε συντάξει εἰς τόσον κομψὸν ὕφος, ὅπου σπανίως συναντᾶται εἰς

τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς φιλολογίας! Εἰς τὰ προγράμματα ἐπανευρίσκομεν τὴν τέχνην τῶν εἰκονογράφων τοῦ μεσαίωνος, οἱ ὁποῖοι κατώρθωναν νὰ εὑρίσκωσι τόσον ἰδιότροπα στολίσματα διὰ τοὺς τεχνίτας, διὰ τὰ μικροεμπορικὰ καὶ διὰ τὰς ταβέρνας ἀκόμη!

***

Διὰ τῆς συνοπτικῆς ταύτης ἀπόψεως τῆς ἐμπορικῆς ζωῆς ἠθελήσαμεν νὰ ὑποδείξωμεν τὴν εἰδικὴν ἀτμόσφαιραν ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ ζωὴ αὕτη θὰ κινῆται ὁλονὲν περισσότερον εἰς τὸ μέλλον. Ζῶμεν εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλα τὰ ἔθνη εὑρίσκονται εἰς διαρκῆ ἄμιλλαν, καὶ νέαι χῶραι καταβάλλουσι τὰς διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις καὶ ὅλην τὴν ἐνεργητικότητά των, ὅπως κατακτήσωσι τὰς ἀγοράς.

Ἡ βιομηχανία ἔννοεῖ ὅτι δὲν δύναται πλέον νὰ ζήσῃ χωρὶς τοὺς μηχανικούς, τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς σοφοὺς ἀκόμη.

Ἀλλ' ὁ ἐμπορικὸς κόσμος δὲν βλέπει ἀκόμη καθαρὰ ὅλας τὰς μεταρρυθμίσεις ποῦ προαγγέλονται καὶ αἱ ὁποῖαι θὰ εἶναι ὁ νόμος τῆς αὔριον. Τῶν νέων τούτων συνθηκῶν ἠθελήσαμεν ἁπλῶς νὰ χαράξωμεν τὰς γενικὰς γραμμάς.

ΤΕΛΟΣ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) ΕΛΙΖΑ Χ. ΔΕΛΕΝΔΑ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΑ

Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΧΡΕΩΓΡΑΦΩΝ

ΠΟΙΑ ΜΕΤΡΑ ΘΑ ΛΗΦΘΩΣΙ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΟΥ ΠΡΟΣΚΡΟΥΟΥΝ ΤΑΥΤΑ

Ὡς εἶναι γνωστὸν ὁ μικρασιατικὸς ἑλληνισμὸς πρὸ τοῦ πολέμου καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ τῆς ἀτυχοῦς χώρας, ἐφ' ἧς τελευταίως ἐπῆλθεν ἀπροσδόκητος ἡ συμφορά, εἶχεν ἀποκτήσει σημαντικὴν ποσότητα ἑλληνικῶν χρεωγράφων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀνωνύμων Ἑταιριῶν. Πάντα ταῦτα τὰ χρεώγραφα, ὁμολογίαι καὶ μετοχαί, ἄλλα μὲν ἐκάησαν εἰς τὴν πυρκαϊάν, ἡ ὁποία μετέτρεψεν εἰς ἐρείπια τὴν ὡραίαν Νύμφην τῆς Ἰωνίας, ἄλλα ἀπωλέσθησαν καὶ ἄλλα ἐκλάπησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τῶν λοιπῶν κακοποιῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐπέπεσαν κατὰ τοῦ φεύγοντος χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ. Πλῆθος τοιούτων ἀτυχῶν προσφύγων καταφεύγει καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ἁρμοδίαν ὑπηρεσίαν τοῦ Δημοσίου Χρέους καὶ ζητεῖ πληροφορίας περὶ τῆς τύχης τῶν ἀπωλεσθέντων χρεωγράφων του καὶ ἐρωτᾷ κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ ἐπ' αὐτῶν δικαιώματά του. Θὰ ἀφεθῶσιν ἀρά γε αἱ ἀξίαι αὗται τῶν πτωχῶν προσφύγων, οἵτινες εἶχον προσφέρει εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν τὰς μικρὰς ἢ μεγάλας των ἀποταμιεύσεις εἰς τὰς χεῖρας τῶν κλεπτῶν των καὶ τῶν σφαγέων των; Εἴδομεν ὁμολογίας τοῦ ἐθνικοῦ λαχειοφόρου δανείου τῶν 300 ἑκατομμυρίων καταρρακωμένας καὶ αἱματωμένας ἐκ τῆς πάλης μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἐπιδρομέων.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ Δημοσίου Χρέους, ὡς ἐμάθομεν, καταρτίζει Νομοθετικὸν Διάταγμα, δι' οὗ τροποποιεῖται τὸ προβλέπον τὰ τῆς ἀπωλείας τῶν χρεωγράφων ἄρθρον 8 τοῦ νόμου 1308 «περὶ ἐμπορικῶν Χρηματιστηρίων» εἰσαγομένων διατάξεων, δι' ὧν λαμβάνονται μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τῶν πραγματικῶν κατόχων τῶν ἀπωλεσθέντων τίτλων, ὡς ἔκαμεν ἡ Γαλλία διὰ τοῦ Νόμου τῆς 4 Ἀπριλίου τοῦ 1915, δι' οὗ ἐξησφάλισε τοὺς ὑπηκόους της, τοὺς ἀναγκασθέντας νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς βορείους ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν εἰς αὐτὰς κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ὄχι μόνον ἐπέτυχε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν Νόμον τοῦτον ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ, ἀλλ' ἐπέτυχε τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις χάριν τῶν ὑπηκόων της καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα ὁ ἑλληνικὸς νόμος 1308 διὰ τοὺς ὑπηκόους της ἠτόνησε κατόπιν μάλιστα παραστάσεων τῆς Διεθνοῦς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐθεώρησε τὸν Ἑλληνικὸν νόμον δυσεφάρμοστον διὰ τοὺς ξένους ὑπηκόους καὶ ἠγνόησεν ὡς ἐκ τούτου αὐτὸν μέχρι σήμερον. Αὐτὸ δὲ τὸ Οἰκονομικὸν Τμῆμα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἔν τινι συνεδριάσει του ἀπεφάσισεν νὰ συστήσῃ τὴν προσαρμογήν, εἰ δυνατόν, εἰς τὸν γαλλικὸν νόμον τοῦ 1915 πάντων τῶν Κρατῶν τῶν μετεχόντων ταύτης.

Ἡ ἐφαρμογὴ ὅμως τοῦ ἑτοιμαζομένου Νομοθ. Διατάγματος, φρονοῦμεν, θὰ προσκρούσῃ πρὸ σοβαρωτάτων δυσκολιῶν, αἵτινες μέχρι σήμερον καθιστῶσι νεκρὸν γράμμα καὶ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ ἰσχύοντος νόμου 1308. Εἶνε δὲ αἱ δυσκολίαι αὗται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἔλλειψις τοῦ «Τεύχους τῶν ἀπωλεσθέντων χρεωγράφων», τοῦ ὁποίου τὴν ἔκδοσιν προβλέπει ὁ μνησθεὶς Νόμος 1308, ὡς σκοποῦντος νὰ περιλαμβάνῃ ἑκάστοτε τὰς δηλώσεις ἀπωλείας τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ κακὴ θέλησις τῶν χρηματιστῶν μας, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐννοοῦν νὰ ὀργανώσουν τὰ γραφεῖά των καὶ νὰ διατηρήσωσι βιβλία, ἔνθα νὰ καταχωρῶσι τὰς κοινοποιουμένας εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ «Τεύχους» τοῦ Χρηματιστηρίου δηλώσεις τῶν ἀπωλειῶν. Οἱ χρηματισταί μας ἀτυχῶς, ὅπως γνωρίζομεν, ἀντέδρασαν πάντοτε ζωηρῶς κατὰ παντὸς μέτρου πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τῶν στερουμένων κυρίως ἐκ κλοπῆς τίτλων καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ ὑποχρεωθῶσι νὰ ἐλέγχωσιν ἑκάστοτε τοὺς πωλουμένους διὰ λ/σμὸν τρίτων τίτλους, φροντίζοντες μόνον πῶς θὰ πολλαπλασιάσωσι τὰς πράξεις των καὶ πῶς κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν θὰ παραδώσωσι περισσοτέρας χιλιάδας χρεωγράφων κατὰ μάτσα εἰς τοὺς πελάτας των, ἀδιαφοροῦντες ἐὰν τὰ χρεώγραφα ταῦτα εἶνε προϊὸν κλοπῆς ἐκ μέρους τοῦ καλῇ τῇ πίστει (καὶ διά τινα θὰ ἀρνηθῶσι τὴν καλὴν πίστιν;) τυχόντος ἰδιώτου.

Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐλλείψεως ὀργανώσεως καὶ τηρήσεως βιβλίων δὲν γίνονται διάμεσοι φορεῖς μόνον κλοπιμαίων τίτλων, ἀλλὰ καὶ τίτλων, οἱ ὁποῖοι δι' ἄλλους λόγους εἶνε χαρτιὰ ἄχρηστα, π. χ. μὴ τηροῦντες βιβλία κληρωθέντων τίτλων δὲν δύνανται νὰ παρακολουθήσωσι τὴν παραγραφήν των, ἀγοράζουσι δὲ οὕτω καὶ πωλοῦσιν εἰς τοὺς ἀνυπόπτους πελάτας των, ἀπὸ τοὺς ὁποίους βεβαίως δὲν πρέπει νὰ ἀξιώσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν κάμνουσιν οἱ ἐντολοδόχοι των χρηματισταί, τίτλους οἱ ὁποῖοι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν. Τὰ θύματα δὲ δὲν εἶνε μόνον ἄνθρωποι ἁπλοϊκοί, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦσι τὴν κίνησιν τῶν ἀξιῶν. Οὕτω πρό τινος ὁ Γεν. Διευθυντὴς γνωστῆς ἐν Ἀθήναις Τραπέζης προσεκόμισεν ἕνα ἁπλοῦν τίτλον τοῦ δανείου τοῦ 1881 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Δημοσίου Χρέους διὰ νὰ λάβῃ τὸ νέον φύλλον τοκομεριδίων καὶ εὑρέθη πρὸ παραγραφῆς τοῦ τίτλου ὡς κληρωθέντος κατὰ τὸ 1891. Ὁ ἄνθρωπος ἠρκέσθη εἰς τὸ νὰ σχίσῃ τὴν ὁμολογίαν του, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀγοράσῃ ἀντὶ 800 δραχμῶν ἀπὸ τὸ Χρηματιστήριον. Κατὰ τίνος νὰ στραφῇ; Ὁ πωλήσας τὸν τίτλον αὐτὸν χρηματιστὴς θὰ τοῦ ἀπήντα: Μοῦ τὸν ἔφεραν καὶ τὸν ἐπώλησα! Ἂν τὸν ἐρωτήσητε ποῖος τοῦ τὸν ἐπώλησε. Θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ. Πῶς μπορῶ νὰ θυμοῦμαι εἰς τὰς χιλιάδας τῶν τίτλων ποῦ περνοῦν ἀπὸ τὰ χέρια μου σὲ κάθε ἐκκαθάρισι. ποῖοι εἶνε παραγεγραμμένοι ἢ ποῖοι εἶνε κλεμμένοι!

Καὶ ὅμως τὸ κακὸν θὰ ἐθεραπεύετο, ἐὰν τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἀφ' ἑνὸς μὲν προέβαινεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ «τεύχους τῶν ἀπωλεσθέντων χρεωγράφων» τοῦ ὁποίου τὰς δαπάνας, ἀφοῦ ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν ἔχει πίστωσιν, θὰ κατέβαλον οἱ δηλοῦντες ἀπώλειαν, λογιζομένης τῆς τιμῆς τῆς δημοσιεύσεως ἀναλόγως τῆς ἀξίας τῶν ἀπωλεσθέντων τίτλων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένους χρηματιστάς, οἱ ὁποῖοι μόνοι νὰ δικαιοῦνται πωλήσεως χρεωγράφων, ἀπαγορευομένης αὐστηρῶς πάσης ***χέρι μὲ χέρι*** ἀγοραπωλησίας τοιούτων ὑπὸ τῶν πολυπληθῶν γνωστῶν καὶ ἀγνώστων μεσιτῶν, τὴν τήρησιν προχείρου βιβλίου, ἔνθα καθ' ἑκάστην πρὸ μεσημβρίας θὰ ἀνεγράφοντο ὑπὸ εἰδικοῦ ὑπαλλήλου οἱ ἀριθμοὶ τῶν τίτλων, ἐφ' ὧν ἐγένοντο πράξεις, ἐλεγχομένων δὲ τῶν ἀριθμῶν τούτων μετὰ μεσημβρίαν, ὁπότε δὲν λειτουργεῖ τὸ Χρηματιστήριον, βάσει τῶν παρ' αὐτοῖς τηρουμένων βιβλίων κληρωθέντων καὶ παραγραφέντων τίτλων ὡς καὶ ἐκ τῶν καταχωρουμένων εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον ὡς ἀπωλεσθέντων ἢ κλαπέντων τοιούτων.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δύναταί τις νὰ εἴπῃ πολλά, ἀλλὰ δυστυχῶς ὡς ἐγράψαμεν ἀνωτέρω ἡ δίψα τῶν μεγάλων προμηθειῶν τῶν χρηματιστῶν μας, χωρὶς οὗτοι νὰ ὑποβάλλωνται εἰς μικράν τινα δαπάνην διὰ τὴν τήρησιν τῶν βιβλίων, εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε ἡ φωνή μας εἶνε φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ. Δὲν ἔχομεν ὅμως εἰμὴ νὰ προσθέσωμεν ὅτι πρέπει τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας νὰ ἐξετάσῃ καλῶς, ἐὰν δύναται νὰ ἱδρυθῇ, ὡς ἐπιθυμοῦν καὶ ἐνεργοῦν οἱ χρηματισταί μας, καὶ Χρηματιστήριον τῶν ἐμπορευμάτων, ἔνθα αἱ πράξεις ἀπαιτοῦσι μεγάλην προσοχήν, τήρησιν πολλῶν βιβλίων καὶ ἐν γένει ὀργάνωσιν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν χρηματιστῶν, οὐχὶ τὴν τυχοῦσαν, ἐὰν δὲν θέλῃ τὰ ἐμπορόδικεῖα νὰ πάθωσιν ἀπὸ ἀσφυξίαν ἐκ τῆς πληθώρας τῶν εἰς αὐτοὺς εἰσαγομένων δικῶν.

Ε. Μ. Χ.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ

Κύριοι Συνδρομηταί,

Σᾶς παρακαλοῦμεν διὰ τελευταίαν πλέον φοράν, ὅπως εὐαρεστούμενοι ἐμβάσητε τάχιστα τὴν συνδρομήν σας, ὅσοι δὲν ἐπληρώσατε καὶ τὴν δεκάδραχμον διαφοράν, ὅσοι ἐπληρώσατε τὴν ἀρχικὴν συνδρομήν.

Εἶναι ἄξιον ἀπορίας τῷ ὄντι ἀφοῦ ἐνεγράφητε συνδρομηταὶ καὶ δὲν ἐπεστρέψατε τὰ φύλλα, διὰ τίνα λόγον δὲν ἐκπληρώνετε τὴν τόσον ἐλαφρὰν ὑποχρέωσίν σας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξ ἄλλου ἐξαρτᾶται σήμερον ἡ πρόοδος τῆς Ἐπιθεωρήσεώς μας.

(Ἐκ τῆς Διαχειρίσεως τοῦ «Παντογνώστου»)

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

Η ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΦΑΣΣΙΣΤΙ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ

Ὁ μακρὸς καὶ ἐπίμονος ἀγὼν τοῦ Φασσισμοῦ, ἤτοι τῆς μεγάλης ὀργανώσεως τῆς ἀστικῆς τάξεως ἐν Ἰταλίᾳ, εὑρίσκεται ἤδη εἰς τὰ πρόθυρα τῆς τελικῆς νίκης.

Ὁ «Παντογνώστης» ἐκδοθεὶς μὲ πρόγραμμα ἀστικὸν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀστικῆς τάξεως ἐν Ἑλλάδι, ἀπὸ τοῦ πρώτου δὲ φύλλου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ἀγὼν τῶν τάξεων ἐν Ἰταλίᾳ» ἐδημοσίευσε μακροτάτην μελέτην, ἐξ ἧς πολλὰ δύναται νὰ διδαχθῇ ἡ παρ' ἡμῖν ἀστικὴ τάξις.

Συνιστῶμεν εἰς πάντας τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω.

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Μὴ δυνάμενοι γ' ἀπαντήσωμεν ἰδιαιτέρως εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν κ.κ. συνδρομητῶν περὶ τοῦ ἐὰν δεχώμεθα ἢ ὄχι τὴν συνεργασίαν των ἐν τῷ «Παντογνώστῃ» γνωρίζομεν αὐτοῖς ὅτι: Ὡς πρὸς μὲν τὸ ἐπιστημονικὸν μέρος τοῦ φύλλου μας ἡ κρίσις περὶ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου ἐναπόκειται εἰς τὴν Διεύθυνσιν. Ὡς πρὸς δὲ τὸ λογοτεχνικὸν ἡ κρίσις ἐναπόκεικαι εἰς τοὺς διαπρεπεῖς συνεργάτας μας, δυναμένους ἀναμφιβόλως νὰ κρίνωσι κάλλιον παντὸς ἄλλου, ἂν ἓν λογοτέχνημα εἶναι ἄξιον νὰ καταχωρηθῇ εἰς τὸ αὐστηρὸν λογοτεχνικὸν τμῆμα τοῦ «Παντογνώστου».

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΜΑΣ

Μετά τινα χρόνον καὶ κατόπιν τῆς συντελουμένης ταχυτάτης ἀναπληρώσεως, ὡς παρατηροῦσιν οἱ κ. κ. συνδρομηταί, τῶν καθυστερηθέντων τευχῶν, ὁ «Παντογνώστης» εἰσέρχεται εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς του.

Οὐχ ἧττον ὅμως θεωροῦμεν σκόπιμον ἀπὸ τοῦδε νὰ δηλώσωμεν πρὸς τοὺς ἀξ. κ. κ. συνδρομητὰς τοῦ Α' ἔτους καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης τυχὸν παρεξηγήσεως ὅτι κατόπιν τοῦ ***τετραπλασιασμοῦ*** τῶν τιμῶν τῶν τυπογραφικῶν, τοῦ χάρτου, τῶν τσιγκογραφιῶν, τῆς αὐξήσεως τῆς ἀμοιβῆς τῶν πολλῶν καὶ ἐκλεκτῶν συνεργατῶν μας, εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατος ἡ συνέχισις τῆς ἐκδόσεώς μας μὲ τὴν μικρὰν συνδρομὴν τοῦ παρόντος ἔτους.

Συνεπῶς εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἀξ. κ. κ. συνδρομηταί μας ὅτι ἡ συνδρομὴ τοῦ Β' ἔτους ὡρίσθη ἀπὸ τοῦδε διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν εἰς δραχμὰς ἑξήκοντα, διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν εἰς φράγκα χρυσᾶ πεντήκοντα καὶ διὰ τὴν Ἀμερικὴν εἰς δολλάρια ὀκτώ.—Ἐννοεῖται ὅτι ἡ συνδρομὴ ὡρίσθη οὕτω μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ Ἐπιθεώρησίς μας θὰ ἐκδίδηται δὶς τοῦ μηνός, μὲ πολλὰς σελίδας καὶ μὲ τὴν ἐκλεκτικότητα πάντοτε τῆς συνεργασίας.

Πᾶς λοιπὸν ἐπιθυμῶν ν' ἀνανεώσῃ τὴν συνδρομήν του διὰ τὸ δεύτερον ἔτος παρακαλεῖται νὰ δηλώσῃ τοῦτο δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὰ Γραφεῖά μας μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅτι μόλις κυκλοφορήσῃ τὸ πρῶτον φύλλον τοῦ Β' ἔτους ὀφείλει νὰ ἐμβάσῃ τὴν συνδρομήν του, ἂν δὲν ἤθελε πράξῃ τοῦτο ἅμα τῇ νέᾳ του δηλώσει.

Τὰ ὀνόματα ***τῶν ἐγγραφησομένων συνδρομητῶν*** ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους ***θὰ δημοσιεύωνται*** ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ ἀνοιχθησομένῃ εἰδικῇ στήλῃ.

Εὐελπιστοῦμεν ὅτι οἱ παλαιοὶ συνδρομηταί μας, οἱ καὶ θεωρούμενοι ὡς ἱδρυταὶ τοῦ «Παντογνώστου», θὰ σπεύσωσι νὰ περιβάλλωσιν ἡμᾶς διὰ τῆς ἐκτιμήσεώς των, δι' ὃ καὶ εὐχαριστοῦμεν πάντας ἀπὸ τοῦδε.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΑΠΟ "ΤΗ ΚΑΡΔΙΑ ΜΕ ΤΑ ΦΙΔΙΑ,,

I

Ἔλα πές μου, ὅπως μιὰν ὥρα,
τὸ τραγοῦδι τὸ θλιμμένο.
Σὰν πουλάκι ἀπὸ μιὰ μπόρα
σ' ἀπαντέχω. — Καὶ προσμένω.

Στὰ βουβὰ τὰ μονοπάτια
μὲ τοὺς ἴσκιους συντυχαίνω,
Μιὰ λαχτάρα, λές, τὰ μάτια
θὰ μοῦ κλείσει. — Μὰ προσμένω.

Μέρες, ὧρες, σὲ χωρίζω.
Σὰ μαντῆλι ματωμένο,
τὴν καρδιά μου, σοῦ ἀνεμίζω
στοὺς καιρούς. — Καὶ σὲ προσμένω.

II

Δὲ θὰ πῶ τραγοῦδι ἀπόψε.
Θὰ σοῦ πῶ ἕνα μοιρολόϊ.
Ἀγκαλιὲς τὰ ῥόδα κόψε
κι' ἄπλωσέ τά μου στὴ χλόη.

Κι' ἔλα γεῖρε μου στὸ πλάϊ
μὲ λυμένα τὰ μαλλιά.
Σὰν τὴ νύχτα κάποιου Μάη,
ποὔμαστε κ' ἐμεῖς πουλιά.

Καὶ τὴν ὥρα ποῦ θὰ σβύνω,
χαμογέλα μου. — Μὴν κλαῖς
Τοῦ νεκροῦ κορμιοῦ μου θρῆνο
Τὰ τραγούδια μου νὰ λές.

Ἀθήνα 1922

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΚΙΡΚΟΣ

Δὲν μποροῦσε νὰ τὴν ξεχάσῃ τὴν μητέρα του ὁ Κίρκος.

Κάθε ποῦ ἔρχονταν καΐκι ἀπὸ τὴ Στεριὰ ἡ καρδιά του χτυποῦσε δυνατὰ καὶ τὰ χέρια του ἔτρεμαν.

—«Μὴν εἶναι κ' ἡ Μάνα μου μέσα;» καὶ κύτταζε στὰ μάτια τοὺς καϊξίδες.

—«Γιατί δὲν ἔβγαινε κ' ἡ Μάνα του ἀπὸ τὸ καΐκι; Μὴν εἶχε ἀποκοιμηθῇ; Μὴ δὲν ἐκατάλαβε, πῶς ἔφτασαν στὴν Κέρκυρα καὶ πῶς ὁ Κίρκος της τὴν περίμενε;

Ἐκάθονταν ὀρθὸς κοντὰ στὸ ψηλὸ σκαμνί του, ποῦ ἦταν ἀκουμπισμένο στὸν τοῖχο, κάτω ἀπὸ τὸ μικρὸ παράθυρο τοῦ μαγαζιοῦ καὶ ἐκύτταζε ἕναν-ἕναν τοὺς πατριῶτες ποῦ ἔμπαιναν. Ἔρχονταν νὰ χαιρετήσουν τὸν μπάρμπα του καὶ νὰ πάρουν τὸν καφὲ καὶ τὴ μαστίχα τους στὸ μικρὸ καφενεῖο τοῦ πατριώτη τους, τοῦ καπετὰν-Μάνθιου, ποῦ εἶχε βαρεθῇ τὴ θάλασσα καὶ εἶχε ἀνοίξει τώρα καφενεῖο στὴ «Σπηλιά», κοντὰ στὸ μῶλο, ποῦ ἄραζαν τὰ καΐκια.

Κι' ὅσο αὐτοὶ ἔπιναν τὴ μαστίχα τους καὶ ἔλεγαν μὲ τὸν καπετὰν-Μάνθιο τὰ νέα τῆς πατρίδας,—ποῦ τὰ βουνά της τἄβλεπε ὁ Κίρκος ὡς καὶ τὴ νύχτα, στὰ μάτια του, τόσες πολλὲς ὧρες τὰ εἶχε κυττάξει τὴν ἡμέρα, μήπως καὶ μπορέσῃ νὰ καταλάβῃ σὲ ποιὸ ἀπ' ὅλα βρίσκονταν ἡ Μάνα του— αὐτὸς ἔσκυβε προσεχτικὰ ἐπάνω στὰ σακκούλια τους.

—Μὴν εἶνε κανένα δικό της;

Ἐκεῖνο τὸ κατακαίνουργο μὲ τὶς πλατειὲς κίτρινες καὶ μαῦρες ρίγες μοιάζει σὰ σακκοῦλι τῆς Μάνας του. Τὸ ψάχνει: Ἕνα κομμάτι μαῦρο ψωμί, λίγα ἁρμαθιασμένα κρεμύδια καὶ ἕνα δέμα, ποῦ ἀπὸ τὴ μία ἄκρη ξεπροβάλλουν κάτι χοντροπάποντσα, ἦταν ὅλα-ὅλα ὅσα κρατοῦσε τὸ σακκοῦλι.

—Μπᾶ, αὐτὸ δὲν μπορεῖ νἄναι τῆς Μάνας τοῦ Κίρκου! Μὰ πῶς δὲν τοὔστειλε «καλούδια» τοῦ παιδιοῦ της;

Ἐκεῖνο τἄλλο ποῦ κρέμεται στὴν καρέκλα τοῦ πιὸ νέου ἀπὸ τοὺς ταξειδιῶτες μπορεῖ νἄναι γιαυτόν. Τὸ καταλαβαίνει ἀπὸ τὰ ὡραῖα πλουμίδια μὲ τὰ παράξενα σχήματα. Τέτοια σακκούλια εἶχε πλῆθος ἡ Μάνα του. Αὐτὸ σίγουρα εἶναι δικό του.

Πλησιάζει ἀθόρυβα κρατῶντας τὴν πνοή του. Θέλει νὰ δῇ τί τοὔστειλε ἡ Μανοῦλα του.

Σηκώνεται στὶς μύτες τῶν ποδιῶν του γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ στόμα τοῦ σακκουλιοῦ, σηκώνει τὸ χεράκι του καὶ τραβάει ἀγάλι ἕνα-ἕνα τὰ πράμματα.

Μιὰ ἁρμάθα σῦκα.

—Μπᾶ, λησμόνησε, ποῦ δὲν τοῦ ἀρέσουν τὰ ξερὰ σῦκα;..

—Ἕνα κουλοῦρι, δύο... τρία... τέσσερα... ὦ, πόσα κουλούρια! Τἄφτιαξε γιὰ τὸν Κίρκο. Κρῖμα, ποῦ δὲν τὰ τρώει ποτέ του τὰ κουλούρια!

—Ἄ, καὶ μιὰ πῆτα! τυρόπηττα μὲ φύλλα! Τί καλοφημένη, ποῦ εἶναι, ῥοδοκόκκινη καὶ τὰ φύλλα της καλανοιγμένα, μοσχοβολάει, ἄχ, τί νόστιμη ποῦ εἶναι!

—Τὸ θυμήθηκε ἡ Μανοῦλά του, ποῦ τοῦ ἀρέσουν ἡ πῆττες.

Μὰ τί ἄλλο ἔχει τὸ σακκοῦλι;

Κύτταζε ἀπ' τὸ παράθυρο τοῦ μαγαζιοῦ, ποῦ ἔρχονταν καΐκι ἀπὸ τὴ Στερειά... Μὴν εἶνε ἡ Μάνα του μέσα.

Ἕνα χοντρὸ μάλλινο φόρεμα, ποῦ θὰ ὕφανε ἡ ἴδια γιὰ τὸν Κίρκο της. Πόσα τραγούδια θὰ εἶπε, ὅταν τὸ ὕφαινε.

Πῶς, δὲν τὴν θυμᾶται τὴν Μάνα του ὁ Κίρκος, ὅταν κάθονταν στὸν ἀργαλειό; Πάντα τραγουδοῦσε.

Τὸ ξετυλίγει καὶ τσάφ! κάτι βαρὺ πεφτει στὸ πάτωμα. Οἱ ταξειδιῶτες ξαφνίζονται.

—Μπᾶ τί κάνει ὁ Κίρκος ἐκεῖ;

Ῥωτάει μὲ ἀπορία ὁ νέος, ποῦ στὴν καρέκλα του κρέμονταν ἀδειανὸ τώρα τὸ σακκοῦλι του. Σηκώνονται καὶ οἱ ἄλλοι. Τὰ σῦκα, τὰ κουλούρια, ἡ πῆττα, τὸ φόρεμα καὶ τὸ τενεκεδένιο κουτί, βρίσκονται ἀραδιασμένα στὸ πάτωμα.

—Πῶς τὸ μαθαίνεις ἔτσι τὸ παιδί, καπετὰν-Μάνθιο, ῥωτάει ὁ γεροντότερος.

—Ἐγὼ τὤμαθα, Σπῦρό μου, καὶ 'γὼ δὲν ξέρω πῶς τὤπαθε!

—Καλέ, πῶς τόλμησες νἀγγίξῃς τὸ ξένο σακκοῦλι; «Τὸ ξένο σακκοῦλι» Μόνον αὐτὸ χτύπησε σταὐτιὰ τοῦ Κίρκου ποῦ ζαλισμένος ἐκύτταζε ἕνα-ἕνα τὰ πράμματα.

—«Ξένο»; μὰ δὲν ἦταν δικό του, δὲν τοῦ τὤχε στείλει ἡ Μάνα του; Τὸν ξέχασε λοιπὸν τὸν Κίρκο της ἡ μανοῦλά του; Τὸν πῆρε τὸ παράπονο κιἄρχισε νὰ κλαίῃ μὲ καϋμό.

Ὁ νέος λυπήθηκε.

—Σώπα, Κίρκο μου, καὶ σοῦ τὰ χαρίζω ὅλα τὰ κουλούρια καὶ τὰ σῦκα καὶ τὴν πῆττα, ἀκόμα καὶ τὸ τενεκεδένιο κουτί, ἂν τὸ θέλῃς. Δὲν κάνει νὰ κλαῖς. Ἀφοῦ σ' ἀρέσουνε πάρτα, ἔλεγε χαϊδεύοντας τὰ μαῦρα γυαλιστερὰ μαλλιὰ τοῦ παιδιοῦ.

Τὸν σήκωσε στὴν ἀγκαλιά του, τὸν ἐκάθησε ἐπάνω στὰ γόνατά του, καὶ τοῦ σφόγγιζε τὰ δάκρυα.

—Ντροπή, Κίρκο, ἄντρας ἐσὺ καὶ νὰ κλαῖς;

Ἀλλὰ ὁ μπάρμπας του ἤτανε στενοχωρημένος.

Πῶς τὤπαθε ὁ Κίρκος τὸ ἥσυχο κεὐγενικὸ ἀνεψίδι του νὰ καταδεχτῇ νὰ 'γγίξῃ ξένα πράμματα; Μυστήριο!

Κι' ἄλλη μιὰ φορὰ τὸν πῆρε τὸ μάτι του νὰ κυττάζῃ κάποιο ξένο σακκοῦλι, μὰ δὲν ἔδωσε προσοχή.

Παιδὶ εἶναι, συλλογίστηκε καὶ κυττάζει ἔτσι ἀπὸ περιέργεια. Μὰ τώρα νἀδειάσῃ ὅλο τὸ σακκοῦλι κάτω γιὰ κάτω; Ἄ, τὸ κακόπαιδο θὰ τὸ τιμωροῦσε σήμερα αὐστηρά.

—Μὴ τὸ μαλώσῃς τὸ παιδί, γέρω-Μάνθιο, παρακάλεσε ὁ νέος, δὲν θὰ τὸ ξανακάμῃ. Κὖστερα τὸ σακκοῦλι ἦτανε δικό μου κιὅλα τὰ πράμματα τοῦ τὰ χαρίζω τοῦ Κίρκου.

Πῶς τὸν ἀγαποῦσαν ὅλοι, αὐτὸν τὸ μικρὸ μὲ τὰ μεγάλα σκοτεινὰ μάτια καὶ τὸ χλωμὸ μελαγχολικὸ πρόσωπο.

Ἦταν ἥσυχος καὶ καλὸς καὶ πονετικὸς καὶ τὸ φαΐ του ποτέ του δὲν τὤῥωγε μόνος του. Πάντα θὰ τὸ μοίραζε μὲ κανένα ξυπόλυτο παιδὶ τοῦ μώλου. Κι' ὅποιος φτωχὸς περνοῦσε ἀπὸ τὸ καφενεδάκι ποτὲ δὲν ἔφευγε δίχως νὰ λάβῃ κάτι ἀπὸ τὸ μικρὸ χεράκι τοῦ Κίρκου.

Οἱ γονεῖς του ἔλειπαν καὶ οἱ δυό.

Εἶναι τέσσερα χρόνια, ποῦ ὁ Πατέρας του τὸν ἔφερε ἀπὸ τὴ Χειμάρρα τὴν πατρίδα του καὶ τὸν ἐμπιστεύτηκε στὸ ἀδελφό του τὸν Μάνθιο γιατὶ αὐτὸς δὲν μποροῦσε νὰ μείνῃ πιὰ πουθενὰ καὶ γύριζε πάντα μὲ τὸ καΐκι του. Ἄραζε ὅμως συχνὰ στὴν Κέρκυρα καὶ τότε ὁ Κίρκος ἐγέμιζε ἀπὸ δῶρα καὶ καινούρια φορέματα καὶ ῥοῦτα καὶ γλυκά. Τὸν ἀγαποῦσε πολὺ τὸν πατέρα του, μὰ τὴ μητέρα του, δὲν μποροῦσε νὰ τὴν ξεχάσῃ.

Αὐτὴ ἐζοῦσε σἕνα ἀπὸ τὰ μακρυνὰ βουνά, ποῦ ἔβλεπε ὁ Κίρκος, βέβαια σὲ κεῖνο, ποῦ εἶχε τὸν περισσότερο ἥλιο

Ὁ καπετὰν-Μάνθιος σερβίροντας τοὺς καϊξίδες.

καὶ ποῦ φαίνονταν σὰν γυάλινο ἐπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανό.

Δὲν τοὔγραφε ποτὲ τοῦ Κίρκου καὶ κανεὶς δὲν τοῦ μιλοῦσε γιαὐτήν. Οὔτε αὐτὸς ῥωτοῦσε γιὰ τὴ μητέρα του τὴν συλλογιζότανε μοναχὰ κάθε στιγμὴ καὶ τὴν ἐπερίμενε κάθε μέρα.

Ἦτανε βέβαιος, πῶς μιὰ μέρα θὰ τὴν ἔβλεπε νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὸ καΐκι ψηλή, ἀδύνατη, μὲ τὰ μεγάλα γλυκὰ μάτια της, ποῦ χωροῦσαν ἴσα-ἴσα τὸν Κίρκο της μέσα καὶ τίποτα ἄλλο. Πῶς θὰ τὸν ἅρπαζε μὲ τὰ λεπτὰ χέρια της καὶ θὰ τὸν ἔσφιγγε, θὰ τὸν ἔσφιγγε ἐστὴν ἀγκαλιά της, κιαὐτὸς θὰ τὴν ἐφιλοῦσε, θὰ τὴν ἐφιλοῦσε καὶ θὰ φώναζε μὲ ὅλη του τὴ φωνή.

—Αἴ, σεῖς ὅλοι, νά την ἡ Μανοῦλά μου! νά την ἡ Μανοῦλα μου, ποῦ ἦρθε.

Καὶ μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις ἐμεγάλωνε ὁ Κίρκος καὶ τὰ χρόνια περνοῦσαν.

***

Ἤρθε τὸ βράδυ καὶ οὔτε ἔφαγε, οὔτε ἔπιε. Ἐπῆγε νὰ κοιμηθῇ, τὰ μάτια του κόκκινα καὶ κουρασμένα ἀπὸ τὸ κλάψιμο ἔκλεισαν ἀμέσως. Καὶ μέσα ἐστὰ ὄνειρα εὑρῆκε τὴν εὐτυχία του καὶ παρηγορήθηκε.

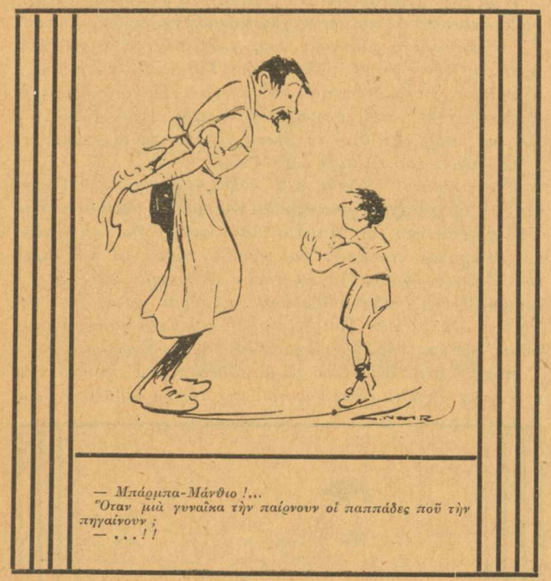

— Μπάρμπα-Μάνθιο !...
Ὅταν μιὰ γυναῖκα τὴν παίρνουν οἱ παππάδες ποῦ τὴν πηγαίνουν ;
— . . . ! !

Εἶδε τὴ Μητέρα του—τί ὡραία ποῦ ἦτανε ἡ Μητέρα του, καμμιὰ ἐστὸν κόσμο δὲν ἦτανε σᾶν κιαὐτήν! Τὸν ἐκύτταζε γλυκὰ καὶ τοῦ χαμογελοῦσε τὸ ἴδιο σᾶν τότε. Ἅπλωσε τὰ χέρια της καὶ τοῦ ἔδωσε ἕνα σακκοῦλι—τί ὡραῖο σακκοῦλι! ποτέ του δὲν εἶχε δῆ παρόμοιο. Καὶ τὸ σακκοῦλι ἦτανε δικό του,τοῦ τὤφερε ἡ ἴδια ἡ Μητέρα του, μὰ καὶ χωρὶς αὐτὸ καθένας μποροῦσε νὰ τὸ καταλάβῃ πῶς ἦτανε δικό του.

Κράνια, κόκκινα γλυκὰ κράνια εἶχε τὸ σακκοῦλι, κἕνα μικρὸ καλαμένιο κλουβάκι μὲ τριτσόνια—πῶς τἀγαποῦσε τὰ τριτσόνια μὲ τὸ σφιχτό, μονότονο, νυχτερινὸ τραγοῦδι τους!—καὶ πέντε φωλιές, μάλιστα! σωστὲς πέντε ὠμορφοπλεγμένες φωλιὲς ἀπὸ ἀγριοπούλια.

—Πόσα πουλάκια θὰ ἐμεγάλωσαν μέσα σαυτές, κάτω ἀπὸ τὰ ζεστὰ πούπουλα τῆς μανοῦλάς τους . . .

Κἄτι τοὔσφιξε τὴν καρδιὰ καὶ ξύπνησε.

Χάθηκε ἡ μητέρα του μὲ τὸ χαμόγελο· χάθηκε καὶ τὸ σακκοῦλι. Οὔτε τριτσόνια, οὔτε φωλιὲς καὶ τὰ κράνια τοῦ ἄφησαν μιὰ πικράδα ἐστὸ στόμα.

Τὴν ἄλλη μέρα ἦτανε συλλογισμένος περισσότερο ἀπὸ πάντα.

— Θέλω τὴ Μάνα μου, φέρτε μου τὴ Μανοῦλά μου!

Τοὐρχότανε νὰ φωνάξῃ, μὰ κἄτι τὸν ἐκρατοῦσε. Ἤθελε νὰ κλάψῃ, μὰ φοβότανε μήπως τὸν δοῦν. Νὰ ρωτήσῃ ; Ἔτρεμε γιὰ τὴν ἀπάντησι, χωρὶς οὔτε ὁ ἴδιος νὰ ξέρῃ γιατί !

Θυμόντανε τὴ μητέρα του, ὅπως τὴν εἶδε τὴν τελευταία φορά.

Ἦτανε πάντα ἐστὸ κρεββάτι καὶ εἶχε μακρουλὰ κάτασπρα χέρια, ποῦ τοῦ ἐχαΐδευαν τὰ μαῦρα μαλλιά, καὶ μεγάλα-μεγάλα μάτια, ποῦ ὅταν τὸν ἐκύτταζαν τὸν τριγύριζαν μὲ μιὰ θάλασσα ἀπέραντης γλύκας κι' ἀγάπης, ποῦ μέσα της ἔζοῦσε ἀκόμα εὐτυχισμένος. Δὲν θυμᾶται νὰ τοῦ μιλοῦσε, μόνο τὸν χάϊδευε.

Ὕστερα ἔπαψε καὶ νὰ τὸν χαϊδεύῃ, τὸν κύτταζε ὅμως πάντα μὲ τὴν ἴδια γλυκάδα, περισσότερη μάλιστα τώρα, κιαὐτὸς ἦταν εὐτυχισμένος.

Ὕστερα τὸν πῆρε μιὰ θειά του.

—Ξέρεις, ἡ Μητέρα σου εἶναι πολὺ ἄρρωστη καὶ θὰ φύγῃ. Θὰ πάῃ νὰ γιατρευτῇ.

—Θὰ φύγῃ ; Πότε θὰ φύγῃ ; Καὶ μένα δὲν θὰ μὲ πάρῃ ;

—Ἐσένα ὄχι, ἐσὺ δὲν κάνει νὰ πᾶς ἐκεῖ. Ὅταν θὰ φύγῃ θὰ πᾶμε νὰ τὴν χαιρετήσῃς.

Ὕστερα τὴν ξανᾶδε, πλαγιασμένην ὅπως πάντα μόνον μὲ τὰ μάτια κλειστά.

Φοροῦσε τὸ καλό της φόρεμα καὶ παπούτσια καλά.

—Γιατί φορεῖ τὰ παπούτσια της στὸ κρεββάτι;

—Δὲν σοῦ εἶπα πῶς θὰ ταξειδέψῃ ;

—Μὰ γιατί δὲν ἀνοίγει τὰ μάτια της.

—Κοιμᾶται καὶ θὰ τὴν πάρουν τώρα στὸν ὕπνο της. Σιγὰ μὴ ξυπνήσῃ καὶ ζητήσῃ νὰ σὲ πάρῃ καὶ σένα μαζί της καὶ σὺ δὲν κάνει νὰ πᾶς . . . . Πήγαινε τώρα νὰ παίξῃς!

Ὕστερα ἦρθαν παππάδες καὶ τὴν ἐσήκωσαν . . .

Ἡ μητέρα του ἐπῆγε νὰ γιατρευτῇ . . .

—Μὰ γιατί δὲν ἔρχεται ἀκόμα; Μήπως! . . . ἄχ, ὄχι !

—Μπάρμπα-Μάνθιο ! Μπάρμπα-Μάνθιο !

—Τί εἶναι παιδί μου ; τί θέλεις ;

—Ὅταν μιὰ γυναῖκα τὴν παίρνουν παππάδες, ποῦ τὴν πηγαίνουν ;

— . . . . . ἐστὸ χωριό μου, ἐστὸ Βοῦνο, γιατὶ ρώτας ;

—Τίποτα, ἔτσι ρώτησα· κιἀστράφτουν τὰ μάτια του.

—Ἐμεῖς πότε θὰ πᾶμε ἐστὸ Βοῦνο ;

—Τὸ καλοκαῖρι.

—Τὸ καλοκαῖρι ; . . . τὸ καλοκαῖρι ; Μπάρμπα ! εἶναι αὔριο καλοκαῖρι ;

Κέρκυρα 22 Μαΐου. 1922.

ΚΑΤΙΝΑ Γ. ΠΑΠΑ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΔΥΝΑΤΟΥΣ
VIN COURIER
Ἀντικαθιστᾷ τὸ μουρουνέλαιον
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ Π. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
Βερανζέρου 14. Ἀθῆναι

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΜΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΤΥΨΙΣ

Ἡ μόδα τῶν φιλολογικῶν ἀναμνήσεων—ἂς ὄψονται καὶ τὰ τελευταῖα **Πορτραῖτα** τοῦ κ. Δ. Ταγκοπούλου! — μὲ παρασύρουν νὰ διηγηθῶ μίαν παλαιάν μου τύψιν:

Τὰ πράγματα συνέβησαν εἰς πολὺ παλαιὰν χρονολογίαν, τὴν ὁποίαν προτιμῶ νὰ μὴν προσδιορίσω. Αἱ χρονολογίαι ἄλλωστε ἐφευρέθησαν διὰ νὰ φονεύουν τὴν ποίησιν, τόσον εἰς τὴν ζωὴν ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν. Καὶ συνέβησαν ὡς ἑξῆς:

Μίαν καλὴν πρωΐαν — ὅλα τὰ παλαιὰ πράγματα συνέβησαν, ὡς γνωστόν, μίαν καλὴν πρωΐαν — ὁ Γεράσιμος Βῶκος, ὁ ἱστορικὸς κατόπιν Νομάρχης Ἀντώνιος Σπηλιωτόπουλος, καὶ ἐγώ, «λόγιοι νέοι» τοῦ Πειραιῶς καὶ οἱ τρεῖς ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐκδώσωμεν ἕνα περιοδικόν. Ὁ Βῶκος, ὁ ὁποῖος ἐδιάβαζε τότε τὴν Γαλλικὴν «Revue Bleue», ἔδωκε τὸ χρῶμα τοῦ περιοδικοῦ. Ἐγὼ ἔδωκα τὸ ὑπόγειον τοῦ σπιτιοῦ μου, ὡς προσωρινὸν γραφεῖον τῆς συντάξεως καὶ τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ φύλλου, ἀναλαβὼν καὶ τὴν ταχυδρόμησιν τῶν ἀγγελιῶν τῆς «Κυανῆς Ἐπιθεωρήσεως», αἱ ὁποῖαι εἶχαν τυπωθῆ φυσικὰ ἐπὶ κυανοῦ χάρτου. Καὶ ὁ Σπηλιωτόπουλος, ὡς πρακτικώτερος ἔκτοτε καὶ τολμηρότερος ὅλων, ἀνέλαβε τὴν λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς ἐκδόσεως.

—Μᾶς χρειάζεται πράγματι ἕνας ἐκδότης! εἶπεν ὁ Βῶκος.

Ἀλλὰ οἱ ἐκδόται ἦσαν ἀκόμη ἄγνωστον ὀπωρικὸν εἰς τὸν πρὸ τοῦ Φέξη Ἑλληνικὸν αἰῶνα. Οἱ συγγραφεῖς ἐτύπωναν τὰ ἔργα των, μὲ ἴδιά των ἔξοδα, τὰ διέθεταν διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀγγελιῶν καί, χάρις εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν ὀνομάτων τῶν συνδρομητῶν, κατώρθωναν νὰ καλύπτουν ὁπωσδήποτε τὰ ἔξοδά των. Κανεὶς ἐπιχειρηματίας δὲν εἶχε σκεφθῆ, ὅτι ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν λογοτεχνικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν ἠμποροῦσε νὰ δημιουργήσῃ μίαν σοβαρὰν ἐπιχείρησιν. Ὁπωσδήποτε ὁ ἐκδότης ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ. Καὶ ἀπεφασίσαμεν νὰ μυήσωμεν κἄποιον ἀγαθὸν βιβλιοπώλην τοῦ Πειραιῶς εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀγνώστου τότε διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐπιχειρήσεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλούτησαν κατόπιν τόσοι καὶ τόσοι, εὐτυχέστεροι ἀπὸ τὸν ἄγνωστον αὐτὸν καὶ μαρτυρικὸν πρόδρομον τοῦ εἴδους του.

Ὁ Βῶκος ἀνέλαβε τὴν μύησιν. Ἐνημερώτερος τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἀνεκδοτικὴν ἱστορίαν τῶν μεγάλων ἐκδοτῶν τοῦ κόσμου, προσεφέρθη νὰ κατηχήσῃ τὸν ἀθῶον βιβλιοπώλην. Ἐπήγαμεν ἓν σώματι εἰς τὸ μικρόν του βιβλιοπωλεῖον, τοῦ ἐδηλώσαμεν τὴν ἰδιότητά μας, τὴν ὁποίαν ἤκουσε μὲ θαυμασμὸν συγκινητικὸν καὶ δυσανάλογον πρὸς τὴν φήμην μας, καὶ τὸν ἐπήραμεν κατὰ μέρος, εἰς τὸ βάθος τοῦ πενιχροῦ του καταστήματος. Ὁ Βῶκος ἤρχισε νὰ τοῦ ἀναπτύσσῃ τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν ὅλων τῶν περιφήμων ἐκδοτῶν τῆς Εὐρώπης, ἀρχίσας ἀπὸ τὸν Φιρμῖνον Διδότον καὶ τελειώσας εἰς τὸν Ἀσσέτ.

—Ἐννοεῖς, φίλε μου, τοῦ εἶπε, ὅτι ἔχεις κ' ἐσὺ ὅλας τὰς ἐλπίδας νὰ γίνῃς ἑκατομμυριοῦχος, ἐγκαινιάζων ταυτοχρόνως ἕνα εἶδος ἄγνωστον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὰ ἑκατομμύρια ἄρχισαν νὰ πέφτουν βροχὴ εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου.

—Πολὺ εὐχαρίστως εἶπε! Δὲν ἔχω μὲν μεγάλα κεφάλαια, ἀλλά, πρῶτα ὁ Θεός...

Ἐπροσπαθήσαμεν νὰ τὸν ἐνθαρρύνωμεν.

—Αὐτὸ μὴ σὲ ἀνησυχῇ! Ὅλοι οἱ μεγάλοι ἐκδόται ἄρχισαν μὲ τὸ τίποτε. Ὁ Φιρμῖνος Διδότος ἦτο...

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς τί τοῦ εἴπαμεν, ὅτι ἦτο ὁ Διδότος. Νομίζω ὅμως πὼς τοῦ εἴπαμεν, ὅτι ἦτο ὑπηρέτης βιβλιοπωλείου, ποῦ ἐσκούπιζε κάθε πρωῒ τὸ πάτωμα τοῦ καταστήματος.

Ἐπὶ τέλους ἡ συμφωνία ἐκλείσθη καί, χάριν τῆς ἐμπορικῆς τάξεως, ἀπεφασίσθη νὰ συνταχθῇ καὶ τὸ σχετικὸν συμβόλαιον, τὸ πρῶτον συμβόλαιον τοῦ εἴδους του, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ κατατεθῇ ἤδη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας. διότι τὸ συμβόλαιον αὐτὸ ἔχει ἱστορίαν. Ὁ ἀείμνηστος συμβολαιογράφος τοῦ Πειραιῶς Δημήτριος Φωκᾶς, εἰς τὸν ὁποῖον εἴχαμεν ἀναθέσει τὴν σύνταξίν του, μᾶς εἶχε δηλώσῃ, ὅτι, κατόπιν πεντηκονταετοῦς συμβολαιογραφικοῦ βίου, διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν του συνέτασσε τόσον παράδοξον συμβόλαιον. Ἐχρειάσθησαν ὧρες ὁλόκληρες διὰ νὰ τοῦ ἐξηγήσωμεν τί συμβαίνει. Καὶ ἂν δὲν συνεδεόμην προσωπικῶς μὲ τὴν οἰκογένειάν του, ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, μὲ τὸν ὑψηλὸν κυλινδρικὸν πῖλον, τὸν ὁποῖον δὲν ἀπεχωρίζετο οὔτε ἐντὸς τοῦ γραφείου του, θὰ μᾶς ἔδειχνε τὴν θύραν, κατὰ τὸν βιαιότερον τρόπον.

—Πῶς τὸ θέλετε, παιδιά μου; μᾶς εἶπεν εἰς μίαν στιγμὴν ἀπελπισίας. Μοῦ λέτε νὰ γράψω, ὅτι ἐσεῖς θὰ παραδίδετε εἰς ὡρισμένην προθεσμίαν τοῦ μηνὸς τὴν ὕλην. Ποίαν ὕλην; Αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν μπαίνουν στὰ συμβόλαια.

Τοῦ ἐξηγήσαμεν, ὅτι «ὕλην» ἐννοούσαμεν τὰ ἄρθρα, τὰ διηγήματα, τὰ ποιήματα, τὰ περιεχόμενα, τέλος πάντων τοῦ περιοδικοῦ.

—Ἐννοῶ, παιδιά μου, ἐννοῶ! ἀνεστέναξεν ὁ συμβολαιογράφος. Ἀλλὰ ἀοριστίαι δὲν χωροῦν εἰς τὰ συμβόλαια. Πρέπει νὰ προσδιορισθοῦν λεπτομερῶς καὶ μὲ τοὺς τίτλους των ὅλα αὐτὰ τὰ διηγήματα, τὰ ποιήματα καὶ τὰ σκαλαθύρματα, τὰ ὁποῖα, ὅπως λέτε, θὰ παραδίδετε εἰς τὸν συμβαλλόμενον. Πῶς θέλετε νὰ γίνῃ διαφορετικά; Εἶναι σὰν νὰ μοῦ λέτε νὰ γράψω, ὅτι πουλᾶτε στὸν κύριον ἕνα σπίτι. Ἀλλὰ τί σπίτι; Ποῦ κεῖται, πόσα πατώματα ἔχει, μὲ τί συνορεύει πρὸς Ἀνατολάς, πρὸς Δυσμάς, πρὸς Βορρᾶν, πρὸς Μεσημβρίαν; Τέτοια πράγματα μοῦ λέτε νὰ γράψω! Ἀλλὰ ἐγὼ παιδιά μου, ὕστερα ἀπὸ πενῆντα ἐτῶν συμβολαιογραφικὸν βίον, δὲν μπορῶ νὰ ντροπιασθῶ μὲ τέτοια κουρουφέξαλα. Λυποῦμαι πολύ, ἀλλά...

Ἐπὶ τέλους, μετὰ πολύωρον συζήτησιν, ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἀπεφάσισε νὰ συντάξῃ τὸ συμβόλαιον, ἀπεκδυόμενος πάσης εὐθύνης διὰ τὰς συνεπείας. Καὶ τὸ συμβόλαιον ὑπεγράφη παρὰ τῶν συμβαλλομένων μερῶν καὶ δύο μαρτύρων, οἱ ὁποῖοι ἐσταυροκοποῦντο διαρκῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγνώσεως τοῦ συμβολαίου. Ὁ ἐκδότης μας ἐν κοντολογίᾳ εἶχε ἀναλάβῃ ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς ἐκτυπώσεως, διεκπεραιώσεως καὶ ταχυδρομήσεως τοῦ περιοδικοῦ, μὲ τὴν πρόσθετον ὑποχρέωσιν, ὅπως, νεμόμενος τὰ κέρδη, καταβάλῃ εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν πεντήκοντα δραχμὰς κατὰ μῆνα καὶ ὡρισμένον ποσοστὸν ἐκ τῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, μετὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἐξόδων.

Δὲν θὰ διηγηθῶ βεβαίως τὴν τραγικὴν ἱστορίαν τοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐξέπνευσεν εἰς τὸ ἔννατόν του φύλλον. Θὰ τελειώσω ὅμως μὲ τὴν τραγικὴν ἱστορίαν

τῆς τελευταίας μας ἐπισκέψεως πρὸς τὸν ἐκδότην. Ὁ ἀτυχὴς ἄνθρωπος εἶχε χάσει εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Διδότων καὶ τῶν Ἀσσέτ, τὰ ὀλίγα χρήματα, ποῦ εἶχε κερδίσῃ ἀπὸ τὸ μικρόν του ἐμπόριον. Μᾶς ἔμενε δὲ ὀφειλέτης καὶ τοῦ τελευταίου πεντηκονταδράχμου μισθοῦ.

— Πρέπει νὰ πᾶμε νὰ εἰσπράξωμεν τὰ ὀφειλόμενα! ἐπρότεινεν, ἕνα βροχερόν, μελαγχολικὸν ἀπόγευμα, ὁ σκληρότερος ἐξ ἡμῶν, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο οὔτε ὁ Βῶκος, οὔτε ὁ ὑποφαινόμενος.

— Δὲν τὸν λυπᾶσαι τὸ χριστιανό; τοῦ εἴπαμεν. Τὸν φτάνει ἡ συμφορά, ποῦ τοῦ φέραμε στὸ κεφάλι του!

— Ἂς μὴν ἦτανε τόσο ἀμελής, ὁ παληάνθρωπος! ἐφώναξεν ὁ σκληρὸς συνέταιρος. Μὴν ξεχνᾶτε, ὅτι, ἂν κατεστράφη αὐτός, μᾶς κατέστρεψε καὶ τὴν ἐπιχείρησή μας. Καὶ ἐπὶ τέλους, ἂν δὲ θέλετε ἐσεῖς, θὰ πάω μόνος μου.

Ἐπῆγε πράγματι μόνος του καὶ ἐμεῖς ἐμείναμεν εἰς τὸ ἀντικρυνὸν καφενεδάκι, συστήσαντες εἰς αὐτὸν τὴν ὀλιγωτέραν δυνατὴν σκληρότητα. Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας, τὸν εἴδαμεν ἀνελπίστως νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ βιβλιοπωλεῖον μ' ἕνα βαρὺ μαντύλι εἰς τὸ χέρι. Ὁ δυστυχὴς ἐκδότης, ἀπειληθεὶς μὲ τὰς συνεπείας τοῦ συμβολαίου καὶ μὲ ἀπαίτησιν ποινικῆς ῥήτρας ἐπιπλέον, —ὅπως ἐμάθαμεν πολὺ ἀργότερα—εἶχε περιμαζεύσει ὅλες τίς πενταροδεκάρες τοῦ συρταριοῦ του, ἐδανείσθη καὶ ἀπὸ τοὺς γείτονας καταστηματάρχας καὶ ἐξώφλησε τὸ χρέος του. Ὀρθιος εἰς τὴν θύραν τοῦ βιβλιοπωλείου, προέπεμπε μὲ λυγμοὺς καὶ ἀρὰς τὸν συνάδελφον.

— Στοὺς γιατροὺς νὰ τὰ φᾶτε, παληόπαιδα! ὠλοφύρετο.

Ὁ συνάδελφος, κλίνων πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὑγρῶν ἀπὸ τὰ δάκρυα τῆς δυστυχίας ἀργυρίων, ἐγύρισε καὶ τοῦ εἶπε σκληρότατα:

— Ἂν ἄκουε ὁ Θεὸς τοὺς κοράκους, ὅλα τὰ γαϊδούρια θὰ ἦταν ψόφια.

Καὶ ἔσπευσε νὰ ἐνεργήσῃ τὴν διανομὴν τοῦ ἀνόμου κέρδους. Ἔλαβα, ἐννοεῖται, κ' ἐγὼ τὰς πενῆντά μου δραχμάς, μὲ τὴν γνωστὴν σκληρότητα τῆς μικρᾶς ἡλικίας καὶ τῆς μεγάλης ἀπενταρίας. Ἀλλὰ ἡ τύψις τῆς συνειδήσεως, ποῦ ἐδοκίμασα, κατὰ τὸ βροχερὸν ἐκεῖνο ἀπόγευμα, ἀπὸ τὸ ἔγκλημά μου, ἀπέμεινεν ἡ αἰωνία τύψις τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μὲ ἀνακουφίζει κάπως ἡ συναίσθησις, ὅτι ἐπλήρωσα ἕνα μέρος τῆς ἁμαρτίας μου εἰς τοὺς εὐτυχεῖς διαδόχους τοῦ μαρτυρικοῦ αὐτοῦ προδρόμου τῶν Ἑλλήνων ἐκδοτῶν.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΙΜΙΑΣ

ΚΑΤΑΠΟΤΙΑ ΚΟΥΡΙΕΡ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ

Π. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Βερανζέρου 14. Ἀθῆναι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ

Ἐλέχθη κάποτε μία ἀλήθεια σχετικῶς πρὸς τὴν Νεοελληνικὴν πνευματικὴν κίνησιν: ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ δημιουργηθοῦν ἔργα ἄξια λόγου παρ' ἡμῖν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ δημιουργηθοῦν καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι νὰ διαβάζουν. Πολὺ δὲ συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάδυσιν τοιούτων, ἐπιδεκτικῶν πνευματικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀνθρώπων, καὶ ἡ κατάλληλος διαφήμισις τῶν ἔργων, παλαιῶν ἢ νέων.

Καὶ ὅταν μὲν τὰ ἔργα λησμονημένου τινός, ἔχουν ἐκδοθῇ εἰς τόμον, ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ εὑρεθῇ κάποτε ὁ ἄνθρωπος, ὅστις μελετῶν αὐτὰ νὰ φωνάξῃ εἰς αὐτόν: ἐγείρου!

Ὅταν ὅμως ἀφήσῃ ἔργα σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ!; τότε εἰς τὸν ἱστορικὸν τῆς λογοτεχνίας παρέχει τοῦτο δυσχερείας, μία τῶν ὁποίων—καὶ δὲν χρειάζεται καὶ ἄλλη,—εἶναι ὅτι συνήθως δὲν ὑπάρχουν πλέον αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικά, τὰ ὁποῖα θὰ ἀνελάμβανε τὸν ἄχαριν κόπον νὰ ἐρευνήσῃ.

Ἐννοοῦμεν δὲ ὄχι τὰ νεώτερα καὶ ἐπισημότερα δημοσιεύματα, ἀλλὰ τὰ παλαιὰ καὶ κυρίως τὰ ὀλιγόζωα ἀνὰ τὰς ἑλληνικὰς χώρας τοιαῦτα.

Καὶ ὅταν ἄφησεν ἔργα ἀνέκδοτα!; καὶ δὲν ἐπωλήθησαν μὲ τὴν ὀκᾶν, καὶ δὲν ἔψησαν μὲ αὐτὰ τὸν καφὲν τοῦ ἀποκλεισμοῦ, καὶ δὲν ἐστρώθη μὲ τὰ κομματάκια των ἡ μαλακὴ τοῦ ποντικοῦ φωλίτσα, ἢ — ἔχομεν καὶ τοιαῦτα παραδείγματα—δὲν τὰ κληρονομήσῃ κανείς, ὁ ὁποῖος νὰ τὰ τυπώσῃ διὰ δικά του...

Τότε τὸ ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ εἶναι ἀκόμη δυσχερέστερον.

***

Ἀλλ' ἂς ἐντοπισθῶ εἰς τὸν Κοκκινάκην.

Δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ βεβαιώσω ἀκόμη—αἱ ἔρευναί μου δὲν ἐπερατώθησαν—ἂν ἄφησεν οὗτος ἔργα ἀνέκδοτα περισωθέντα ἢ ἀποταμιευθέντα εἰς κάποιαν μνήμην. Ὅ,τι γνωρίζω εἶναι ὅτι δὲν συνεκεντρώθησαν τὰ ἐκτυπωθέντα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ποιήματά του, ὄχι πολλὰ ἀτυχῶς, κοσμοῦντα τὰς Ἀνθολογίας, αἱ ὁποῖαι, ὡς γνωστόν, φέρουν ἐνίοτε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Παρνασσοῦ.

Ὁ Κωνσταντῖνος Κοκκινάκης ἐγεννήθη εἰς τὴν Χίον τῷ 1779 καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Αἴγιναν τὴν 16ην Φεβρουαρίου τοῦ 1831 εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 52.

Κατὰ τὰ ἔτη δὲ τοῦ Καποδιστρίου ἔδρασεν ἐκεῖ καὶ ὡς ποιητής, ἀλλὰ καὶ ὡς μουσικός.

Ἓν ἀπὸ τὰ ὄνειρα τοῦ βίου μας ὑπῆρξε καὶ τὸ νὰ γράψω διὰ τὴν πρώτην αὐτὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος: τὴν ὡραίαν καὶ σώτειραν τῶν Ἀθηναίων Αἴγιναν.

Τὴν λέγω δὲ σώτειραν, διότι εἰς αὐτὴν κυρίως ἀπ' αἰώνων κατέφευγον οἱ ἐκπατριζόμενοι τῶν Ἀθηνῶν κάτοικοι, ἐπικειμένης ἐπιδρομῆς τινος ἢ πολεμικῆς εἰσβολῆς.

Ἀλλ' ἐκεῖ εὕρισκον καὶ ἄσυλον ἀσφαλέστερον τοῦ ἐν Σαλαμῖνι, τῶν στενῶν τῆς ὁποίας ἐκυριάρχουν οἱ κουρσάροι, μὴ τολμῶντες νὰ ἀναχθοῦν πάντοτε εἰς ἀνοικτὸν πέλαγος.

Εἰς τὴν Αἴγιναν λοιπὸν τοῦ Καποδιστρίου ἀνεπτύχθη καὶ τῶν γραμμάτων κίνησις ἀξία μεγάλης προσοχῆς. Ὄχι μόνον ἐφημερίδες ἑλληνικαὶ καὶ γαλλικαί, ἀλλὰ καὶ περιοδικὰ ἐξεδόθησαν καὶ συγγράμματα ποικίλα ἐξετυπώθησαν ἐκεῖ.

Εἰς τὰς συναναστροφὰς δὲ ἠκούετο καὶ ἡ ἀπαγγελία ποιημάτων—ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, περισωθέντος χειρογράφου, ἀναφερομένου δὲ εἰς τὸν ἐκ πανώλους θάνατον δύο ὡραίων ἀδελφῶν: Ἑλένης καὶ Κατίγκως, τὸ ὁποῖον ἐξεδώσαμεν, δὲν κατωρθώσαμεν νὰ ἀνεύρωμεν ἀκόμη τὸν ποιητήν.

Ἠκούετο ὅμως καὶ μουσική.

Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς μὲν λογοτεχνικῆς κινήσεως εἶναι ἡ ἔκδοσις ἐν Αἰγίνῃ μιᾶς Ἀνθολογίας τοῦ Α. Χριστοφίδου, φερούσης τὴν προμετωπίδα:

«Στίχοι ἡρωϊκοὶ καὶ ἐρωτικοὶ διὰ τὴν ἀνθοῦσαν νεολαίαν τῆς Ἑλλάδος».

(Πρόκειται περὶ μικρᾶς, ἰδιορρύθμου καὶ χαριτωμένης ἐκδόσεως, ἀληθινοῦ χάρματος τοῦ φιλοβίβλου).

Τῆς δὲ μουσικῆς, ἡ ἔκδοσις τῶν «Στοιχειωδῶν ἀρχῶν τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς» συνεκδοθείσης καὶ τῆς «διδασκαλίας τῆς κιθάρας».

Τὸ ἔργον εἶναι τοῦ Νικολάου Φλογαΐτου, προσελθόντος ἀρωγοῦ εἰς τὴν μουσικὴν ὀνοματολογίαν καὶ τοῦ Γεωργίου Γλαράκη, ἀμφοτέρων διακεκριμένων ἀνδρῶν.

***

Ἀλλ' εἴπομεν ὅτι ὁ Κοκκινάκης ἦτο καὶ μουσικός.

Τῷ 1829 εἶχε δοθῇ ἐπίσημος χορὸς ὑπὸ τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη, ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς ἀνακτήσεως τοῦ Μεσολογγίου.

Ἡ ὀρχήστρα ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἕνα βιολί: αὐτὸ ἀνέλαβε νὰ τὸ παίξῃ ὁ ἴδιος ὁ Φλογαΐτης.

Ἀλλὰ τὸ καντίνι ἔξαφνα ἔσπασε καὶ ὁ χορὸς διεκόπη.

Τότε ἠλθεν ἡ σειρὰ τοῦ ἄσματος.

Μία κιθάρα ἐδόθη εἰς τὸν Σπυρίδωνα Σκοῦφον, ὁ ὁποῖος ἐτραγούδησε τό:

Ἡ ὥρα ἦλθε
ἔχε ὑγείαν!
μὲ θρηνῳδίαν
ἀναχωρῶ.

Ἀλλ' ὁ Σκοῦφος ἐβράχνιασεν ἔξαφνα· καὶ τότε ἡ κιθάρα ἐδόθη εἰς τὸν Κοκκινάκην.

Αὐτοῦ ὅμως ἡ λύρα «τὴν πατρίδα μόνον ἤχει».

Ἤρχισε λοιπὸν νὰ τραγουδῇ τὸ ἔργον του, τὸ θαυμάσιον καὶ δημοφιλέστατον θούριον ἆσμα:

Ὦ λιγερὸν καὶ κοπτερόν σπαθί μου.

Ὁ ἐνθουσιασμός, πρωτοστατοῦντος τοῦ Καποδιστρίου, ἐκορυφώθη τότε.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἄσματος αὐτοῦ ὁ Κυβερνήτης ἀπεσύρθη διὰ νὰ τὸ ῥίξουν οἱ ἄλλοι στὸ γλέντι, ὅπως καὶ τὸ ἔρριξαν.

***

Πλὴν τοῦ ἄσματος τούτου, ἔργον του εἶναι καὶ τὸ τοσαύτας συγκινήσεις προκαλέσαν:

Λαμπρὸς ποτὲ φωσφόρος τῆς νυκτὸς
ἐφώτιζε σκηνὰς τὰς Ἑλληνίδας

Κανεὶς δὲν ἔμενεν ἀδάκρυτος, ὅταν ἐτραγουδεῖτο ἰδίως ἡ στροφή:

Γιὰ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία
γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν Ἁγίαν,
γι' αὐτὰ τὰ δύο πολεμῶ
γι' αὐτὰ νὰ ζήσω ἐπιθυμῶ,
κι' ἂν δὲν τὰ ἀποκτήσω,
τί μ' ὠφελεῖ νὰ ζήσω!...

***

Ὁ Κοκκινάκης ἦτο παλαιὸς φίλος—ὑπῆρχον τότε ἀκόμη παλαιοὶ φίλοι—τῆς οἰκογενείας Κοντοσταύλου.

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ Κοκκινάκης ὁ Κοντόσταυλος ἵδρυσεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ θαυμασίου κήπου του εἰς αὐτὸν κενοτάφιον.

Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ σῳζομένου αὐτοῦ μνημείου μιᾶς στοργικῆς φιλίας, διαπιστοῦσα καὶ τὴν περὶ τοῦ ἐκλιπόντος ποιητοῦ γενικὴν γνώμην, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κ. Κοκκινάκῃ
Χίῳ
καλῷ, κἀγαθῷ,
φιλομούσῳ, λογίῳ,
μετριόφρονι,
προσφιλεῖ πᾶσιν,
φίλῳ πιστῷ,
ὁ ποθῶν Ἀλ. Κοντόσταυλος.
Κοκκινάκη χρηστὲ
χαῖρε.
Ἐβίω ἔτη νβ'. Ἐτελεύτησε Φεβρ.
α ω λ α.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο, ἀπὸ τὸν Κοντόσταυλον προερχόμενον μάλιστα, ἦτο συνοπτικὴ βιογραφία τοῦ Κοκκινάκη καὶ τίτλος πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς εὐγενείας διὰ τὸν λησμονηθέντα ἐθνικὸν ποιητήν.

Ὁ Κοκκινάκης φέρει τὴν σφραγῖδα τοῦ μεγάλου. Αὕτη δὲ συνίσταται κυρίως εἰς τὴν ἐπὶ τῶν συγχρόνων του ἐπίδρασιν.

Καὶ ἡ ἐπίδρασις αὕτη ἐπέζησε πολὺ τοῦ ποιητοῦ· διὰ τοῦτο ὀφείλεται εἰς αὐτὸν ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη.

Ἴσως θὰ παρατηρήσῃ τις: διατὶ ὁ Κοντόσταυλος εἰς τὸ πολύστιχον χαρακτηριστικὸν ἐπίγραμμα δὲν ὀνομάζει τὸν Κοκκινάκην καὶ φιλόπατριν;

Ὁ λόγος εἶναι ὅτι τότε ἦσαν ὅλοι φιλοπάτριδες.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΑ

26. Διὰ τὴν ἰσορροπίαν τῆς ζωῆς ὁ ἄνδρας πρέπει νὰ γίνεται ὀλίγον γελοῖος καὶ ἡ γυναῖκα ὀλίγον σοβαρά.

27. Ἡ μοναξιὰ εἶναι ὁ δικαιότερος κριτὴς καὶ ὁ ἀσφαλέστερος σύμβουλος τῶν πράξεών μου.

28. Ὁ εὐτυχέστερος ἄνθρωπος σήμερα εἶνε ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἀράπωσε, ἢ καὶ ἂν ἀράπωσε δὲν ὑπανδρεύθη, ἢ καὶ ἂν ἐπανδρεύθη δὲν ἐζήλεψε!

29. Ἡ διαφορὰ τοῦ κρασιοῦ ἀπὸ τὴν ἀράπω εἶναι ὅτι ἀπὸ τὸ κρασὶ ξεβαλίζεται κανεὶς ῥηξόρα, ἀπὸ τὴν ἀράπω ὅμως δύσκολα ξεφεύγει.

30. Ἐκεῖνος ποῦ ψεριαυτολογεῖ ὁμοιάζει σὰν τὸν βάτραχον ποῦ διαρκῶς «μπουρμπουλίζρες» κάνει.

Ἀθῆναι,
15. X. 1922. ΑΝΘΙΜΟΣ ΧΛΩΜΟΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐντρυφῶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς «Ἱστορίας τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας» τοῦ ἄγγλου Gilbert Murray, ἐξελληνισθείσης θαυμασίως κι' ἐκδοθείσης πολυτελῶς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σίμου Μενάρδου. Ἀνέγνωσα εἰς τὴν ζωήν μου πολλὰς τοιαύτας ἱστορίας, ἢ «Γραμματολογίας» ὅπως τὰς ἐλέγαμεν εἰς τὸ σχολεῖον. Συμφωνῶ ὅμως μὲ τὸν μεταφραστήν, ὅτι ἡ τοῦ Ἄγγλου σοφοῦ,—«βασιλικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξφόρδης καὶ ἑταίρου τῆς Βρεττανικῆς Ἀκαδημείας» — εἶνε ἡ ὡραιοτέρα. Δὲν φαίνεται διόλου «δάσκαλος» ὁ συγγραφεύς, ὅπως ἄλλοι φιλόλογοι, ἰδικοί μας καὶ ξένοι, ὅταν κρίνουν τοὺς κλασσικούς. Εἶνε ἄνθρωπος γενικοῦ πνεύματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον φυσικὰ δὲν λείπει καὶ τὸ νεώτερον. Ἀναφέρει δὲ συχνὰ εἰς τὰς κριτικάς του, ὄχι μόνον Σαίξπηρ, ἀλλὰ καὶ Ἴψεν, καὶ Κήτς, καὶ Ράσκιν, καὶ Τολστόϊ, καὶ Μπράουνιγκ, καὶ Οὐόρτσουορθ,—ὀνόματα τὰ ὁποῖα πολλοὶ συνάδελφοί του, καὶ μάλιστα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, θὰ ἐθεώρουν ὡς βέβηλα πλησίον τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Πινδάρου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Πλάτωνος . . .

Δὲν διστάζω ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσω, ὅτι οὔτε τοῦ Murray ἡ Ἱστορία μὲ ἱκανοποιεῖ τελείως. Πάντοτε θὰ ἐπροτιμοῦσα μίαν Ἱστορίαν γραμμένην ἀπὸ Ἕλληνα κριτικὸν καὶ φιλόλογον, — ἀπὸ τὸν Δημήτριον Βερναρδάκην π.χ. ἢ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν κ. Μενάρδον(*), — ἤ, ἀκόμη καλύτερα, — ἀπὸ ἕνα ἰδικόν μας ἢ ξένον κριτικόν, οὕτως εἰπεῖν ἐξ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὸν Ροΐδην, τὸν Ταίν, τὸν Μπρυνετιέρ, τὸν Ἀνατὸλ Φρανς. Δυστυχῶς, αὐτοῦ τοῦ εἴδους οἱ τεχνοκρῖται δὲν καταπιάνονται, ἐπειδὴ δὲν εἶνε καὶ εἰδικοὶ φιλόλογοι ἢ ἑλληνισταί, οὔτε θὰ ἠμποροῦσαν νὰ διορθώσουν ἐν ἀρχαῖον κείμενον, νὰ συμπληρώσουν ἕνα πάπυρον τῆς Ὀξυρύγχου, ὅπως ὁ Βιλλαμόβιτς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Murray. Ἀφίνουν δὲ τὸ ἔργον εἰς αὐτούς, οἱ ὁποῖοι, ὅσον καὶ ἂν εἶνε τεχνοκρῖται, δὲν λησμονοῦν, δὲν τοῖς ἐπιτρέπεται νὰ λησμονήσουν, ὅτι εἶνε καὶ «δάσκαλοι». Εἶπα, ὅτι εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Murray, ὁ δασκαλισμὸς αὐτός, ἡ σχολαστικότης, ἡ στενοκεφαλιὰ καὶ ἡ ἄγνοια τῶν στοιχειωδεστέρων τοῦ métier, φαίνονται ὀλιγώτερον παρὰ εἰς κάθε ἄλλην «Γραμματολογίαν». Ὑπάρχουν ὅμως. Καὶ συχνά, παρακολουθῶν τὰς ἀποδείξεις τοῦ συγγραφέως, τοὺς μακρούς του συλλογισμοὺς ἕως νὰ φθάσῃ εἰς ἓν συμπέρασμα ἐπὶ τεχνικοῦ τινος ζητήματος, ἐσκέφθην μειδιῶν πόσον ταχύτερα καὶ ἀσφαλέστερα θὰ τὸ ἔκαμνεν ἕνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔγραψεν εἰς τὴν ζωήν του κι' ἕνα δρᾶμα ἢ ἕνα ποίημα! Εἰμπορῶ μάλιστα νὰ προσθέσω ὅτι αὐτὴ ἡ ἄγνοια, αὐτὴ ἡ ἀνυποψία τῶν δασκάλων περὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον γίνονται τὰ λογοτεχνήματα, ἐδημιούργησεν ἕνα πλῆθος πολυπλόκων καὶ ἀλύτων ζητημάτων, ἐκεῖ ὅπου δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ κανέν.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε, ὅτι ἡ Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας, τῆς σημαντικωτέρας ὅλων τῶν ἀρχαίων καὶ νέων Λογοτεχνιῶν(**), ἀποτελεῖται ἀπὸ τόσα «ζητήματα» ἢ «προβλήματα», πολλὰ τῶν ὁποίων καὶ σοβαρὰ εἶνε καὶ ἄλυτα πράγματι. Ἀρκοῦμαι νὰ ἐνθυμίσω τὸ ***Ὁμηρικόν***, διὰ τὸ ὁποῖον ἐχύθησαν ποταμοὶ μελάνης, — ἀκόμη κι' ἑλληνικῆς, — καὶ τὸ ***Θεατρικόν***. Ὑπῆρξε ποτὲ Ὅμηρος; Ὁ Οὐόλφ καὶ οἱ ὀπαδοί του ἀπαντοῦν ἀδιστάκτως ὄχι! Καὶ ὁ Murray παραδέχεται ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὁμήρου συνηνώθησαν πολλῶν καὶ ποικίλων ραψῳδῶν τὰ ἔπη, ὁσάκις δὲ ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ μεγίστου τῶν ποιητῶν, τὸ περικλείει ἐντὸς εἰσαγωγικῶν («Ὅμηρος»), διὰ νὰ ἐνθυμίζῃ ὅτι δὲν εἶνε παρὰ ἕνα πλάσμα. Ἄλλοι, καὶ μάλιστα νεώτεροι, ἀπορρίπτουν τὴν θεωρίαν τῶν οὐολφιανῶν, πιστεύουν δὲ ἀκραδάντως,—ὅπως ὁ κ. Μενάρδος, προτάσσων καὶ ὁλόκληρον μελέτην,—ὅτι ὁ Ὅμηρος, ὁ μέγας, ὑπῆρξεν εἷς καὶ μόνος ὡς ὁ Θεός, καὶ ὅτι αὐτοῦ ἀποκλειστικῶς ἔργα εἶνε ἡ Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, ἀδιάφορον ἂν ἐδῶ κι' ἐκεῖ ὑπάρχουν μερικὰ χωρία νόθα. Ποῖοι ἔχουν δίκαιον; Νομίζω ὅτι καὶ ἄλλη τόση μελάνη ἂν χυθῇ, τὸ ζήτημα θὰ μείνῃ ἄλυτον.

Ἐπίσης τὸ Θεατρικόν. Τί ἐσήμαινεν ἀκριβῶς τὸ Θέατρον τῶν ἀρχαίων; Πῶς ἦτο ἡ σκηνή; Πῶς προῆλθον βαθμηδὸν ὅλαι αὐταὶ αἱ «καινοτομίαι» ἀπὸ τοῦ Θέσπιδος μέχρι τοῦ Μενάνδρου; Καὶ γενικῶς ἀκόμη, πῶς ἐγεννήθησαν ἡ τραγῳδία καὶ ἡ κωμῳδία καὶ ποίαν σχέσιν εἶχον μεταξύ των; Χίλια προβλήματα, ἀποτελοῦντα ἓν μέγα, τεράστιον, τὸ ὁποῖον, μολονότι προσεπάθησαν νὰ τὸ λύσουν αἱ φωτεινότεραι διάνοιαι τοῦ κόσμου, παραμένει τόσον σκοτεινόν, ὡς νὰ μὴ τὸ ἐπραγματεύθησαν ποτὲ παρὰ «φιλόλογοι» καὶ ἀρχαιολόγοι. Ἀφίνω τώρα τὸ ἄλλο, τὸ πολυθρύλητον: ποῖος εἶνε ὁ μεγαλύτερος τραγικός, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς ἢ ὁ Εὐριπίδης; Οἱ ἀρχαῖοι τοὐλάχιστον εἶχον τὴν Πυθίαν, ἡ ὁποία τοὺς ἐβεβαίωνεν ὅτι ὁ Εὐριπίδης ἦτο «σοφώτερος» τοῦ Σοφοκλέους. Ἀλλ' ὅταν ἐδόθη ὁ χρησμός, ὁ Αἰσχύλος εἶχεν ἀποθάνει εἰς τὴν Γέλαν καὶ ἡ καλὴ Πυθία δὲν ὡμίλει εἰμὴ περὶ ζώντων. Οὕτω τὸ ζήτημα ἔμεινε διὰ νεωτέρους χρησμοδότας μὲ πολὺ ὀλιγώτερον κῦρος, καὶ φυσικὰ ἔμεινε καὶ μένει ἄλυτον. Ἐγὼ ἔξαφνα θὰ ἔλεγα, ὅτι ἀνώτερος τῶν τριῶν εἶνε ὁ Σοφοκλῆς, διότι παρὰ τὴν τελειότητα τῆς σκηνικῆς του τέχνης, ἄγνωστον εἰς τοὺς δύο ἄλλους καὶ ἄφθαστον μέχρι σήμερον, συνδυάζει ἐν μέτρῳ καὶ τοῦ πρώτου τὴν πτῆσιν καὶ τοῦ δευτέρου τὴν ἀνάλυσιν. Ἀλλὰ ποῖος θὰ μ' ἐπίστευεν; Ἐδῶ δὲν ἐπίστευσαν ἕνα Βερναρδάκην, ὁ ὁποῖος ἐξεσπάθωσεν ἄλλοτε ὑπὲρ τοῦ Εὐριπίδου . . . .

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὰ «ζητήματα» δὲν ὀφείλονται ὅλα εἰς τὴν σχολαστικότητα καὶ τὴν στενοκεφαλιάν, ὅπως π. χ. τὸ ζήτημα τῆς «φιλαληθείας» τοῦ Ἡροδότου. Τὰ ἐγέννησε μοιραίως ἡ μεγάλη ἀπόστασις, ἡ ὁποία χωρίζει τοὺς κριτικοὺς ἀπὸ τὰ κρινόμενα, καὶ ἡ σχετικῶς ἐλαχίστη ποσότης τῶν, κατὰ σύμπτωσιν πολλάκις, διασωθέντων. Ἂς φαντασθῇ κανείς, ὅτι ἀπὸ 90 τραγῳδίας τοῦ Αἰσχύλου δὲν ἔφθασαν εἰς ἡμᾶς παρὰ μόνον 7 καὶ ἀπὸ ἰσαρίθμους σχεδὸν τοῦ Σοφοκλέους μόνον 8! Ἀπεναντίας ἀπὸ τὰς πολὺ ὀλιγωτέρας τοῦ Εὐριπίδου ἐσώθησαν αἱ 18, δηλαδὴ τὸ τρίτον τοῦ ὅλου του ἔργου.

(*) *Καὶ ἀκριβῶς ὁ κ. Μενάρδος ἑτοιμάζει πρὸς ἔκδοσιν μίαν πεντάτομον «ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι τοῦ Ροΐδου καὶ τοῦ Παλαμᾶ». Θὰ εἶνε ὅ,τι χρειάζεται.*— **Γρ. Ξ.**

(**) *Οἱ ὅροι, φαίνεται, ἔχουν πλέον καθιερωθῆ: Φιλολογία εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῶν κειμένων. Γραμματεία τὸ σύνολον τῶν κειμένων αὐτῶν. Λογοτεχνία δὲ μέρος αὐτοῦ τοῦ συνόλου, ἤτοι ποιήματα, θεατρικὰ ἔργα, διηγήματα κλπ.*

Ἂς ληφθῇ ἀκόμη ὑπ' ὄψει, ὅτι τὴν «ἐπιλογὴν» οὕτως εἰπεῖν αὐτὴν δὲν τὴν ἔκαμεν ὁ χρόνος, ὁ μέγας ἐκκαθαριστὴς τῶν ἀξιῶν, ἀλλὰ ἡ τυφλὴ Τύχη· διότι ἂν ὁ Σοφοκλῆς ἐλατρεύετο μετὰ θάνατον ὡς «ἥρως», — ὅπως περίπου καὶ σήμερον λατρεύονται οἱ μεγάλοι ποιηταὶ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, — μόνον τοῦ ὀλιγώτερον ἀγαπωμένου καὶ τὰς ὀλιγωτέρας φορὰς νικήσαντος Εὐριπίδου διεσώθη τὸ περισσότερον ἔργον. Θὰ ὑπῆρχε ζήτημα ὑπεροχῆς, ἂν ἐσώζετο ἐπίσης καὶ τὸ ἔργον τοῦ Σοφοκλέους; Δὲν πιστεύω. Ὁ Murray λέγει ὅτι ἀπὸ ὅλην τὴν ἀπολεσθεῖσαν λογοτεχνίαν, ὁ «Προμηθεὺς λυόμενος» τοῦ Αἰσχύλου θὰ ἦτο τὸ πλέον ἐπιθυμητὸν τεμάχιον. Τὸ κατ' ἐμέ, ἡ μεγαλυτέρα μου εὐτυχία θὰ ἦτο ἂν ἀνεκαλύπτοντο ποτὲ εἰς καμμίαν Ὀξύρυγχον πάπυροι μὲ τὸν «Εὐρύπυλον» ἢ τὰς «Πλυντρίας» τοῦ Σοφοκλέους. Ἴσως τἀπολεσθέντα ἀριστουργήματα τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. Λογοτεχνίας, — ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπέξεον οἱ καλόγηροι τοῦ Μεσαίωνος ἀπὸ τὰς μεμβράνας, διὰ νὰ γράφουν τὰ συναξάρια των,—θὰ ἦσαν ἀνώτερα ἀπὸ τὰ τυχαίως διασωθέντα. Ἡ δὲ κατάταξις τῶν ποιητῶν αὐτῶν καὶ τῶν λογοτεχνῶν ἐν γένει θὰ ἦτο πολὺ διάφορος, ἐὰν ἐσώζοντο ὅλα ἢ τοὐλάχιστον τὰ καλύτερα. Ἐγγυᾶται κανεὶς σήμερον, ὅτι ὁ τελείως ἀγνοούμενος Ἀγάθων ἢ ὁ ἀτελέστατα γνωριζόμενος Μένανδρος δὲν ἦσαν μεγαλύτεροι καὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους; Τὰ «ἀποσπάσματα» δὲν λέγουν τίποτε· αἱ δὲ «μαρτυρίαι» καὶ αἱ κρίσεις τῶν ἀρχαίων δὲν πείθουν κανένα!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἑλληνικοὶ περίπατοι

ΑΘΗΝΑΙ-ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ

Ἀτελείωτο ταξεῖδι ὡς τόσο ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἕως τὸ Διακοφτό. Εὐτυχῶς ποὺ τὸ χρωματίζει καὶ τὸ κάνει λιγώτερο ἀνιαρὸ ἡ μαγεία τῆς Κακῆς Σκάλας, τὸ χαμόγελο τοῦ Σαρωνικοῦ στὸ Καλαμάκι, τὸ νηστίσιμο κολάτσισμα στὸν σταθμὸ τῆς Κορίνθου, ἡ θέα τοῦ Ἀκροκόρινθου καὶ οἱ καθαρευουσιάνικες καταλήξεις τῶν περαιτέρω στάσεων καὶ σταθμῶν.

Στὸ Διακοφτὸ ὁ ὀδοντωτὸς περιμένει ὑπὸ ἀτμόν. Πατεῖς με-πατῶ σε, ἐγκαθιστάμεθα καὶ ξεκινοῦμε. Μεσημέρι περασμένο, μέρα, χαρὰ Θεοῦ. Τὸ ἀγεράκι τοῦ Κορινθιακοῦ μᾶς συνοδεύει ἕως τὸ στενὸ ἄνοιγμα τοῦ βουνοῦ κι' ἀπ' ἐκεῖ μᾶς περιλαμβάνει ἡ ὀρεσία αὖρα.

Χαῖρε ἡ ὀμορφιὰ κι' ἡ γραφικότης, χαῖρε καὶ σύ, Βουραϊκέ, μὲ τὸ τρελλό σου κύλισμα. Γειά σου, Χελμέ, ποὺ ἀπὸ τὸ λευκό σου παρατηρητήριο μᾶς στέλνεις τοὺς χαιρετισμούς σου καὶ τὸ κάλεσμα στὰ χιόνια σου. Ταπεινοὶ προσκυνηταὶ ἀνεβαίνουμε πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα τῆς θρησκείας τοῦ γλυκυτάτου Ναζωραίου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τοπείου, τῆς θρησκείας, ποὺ καταντήσαμε νὰ λατρεύουμε κατὰ συνθήκην καὶ τοῦ τοπείου, ποὺ δὲν μᾶς δίδαξαν νὰ τὸ βλέπουμε μὲ τὰ πραγματικά μας μάτια καὶ μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς.

Ἀγκομαχάει ὁ ὀδοντωτός, ποὺ ξεκίνησεν ἀπὸ ὑψόμετρο 10 γιὰ νὰ φτάσει σὲ ὑψόμετρο 700 καὶ κάτι στὰ 22 του χιλιόμετρα ποὺ θὰ κάνῃ ὅλο-ὅλο ἕως τὰ Καλάβρυτα. Τί ἀνήφορος, θεέ μου, τί καμπύλες, τὶ στενοποριές! Ἀλλὰ καὶ πόση ὀμορφιὰ κλεισμένη, λὲς, ζηλότυπα μέσα στὴν κλεισοῦρα τοῦ Βουραϊκοῦ, πόση βλάστησις, πόσα νερά!

Στὴ Διαβολοποριά! Ὁ ὀδοντωτὸς ἀπὸ τοῦνελ, πηδάει σὲ τοῦνελ πάνω ἀπὸ μιὰ γέφυρα. Κάτω γκρεμνὸς καὶ μέσα ἐκεῖ μιὰ ἄγχα ὑδάτινη — τὸ νερὸ τοῦ Βουραϊκοῦ ποὺ πέφτει ἀπὸ μεγάλο ὕψος καὶ ἐξανεμίζεται — τί κρῖμα νὰ μὴν ἤμασταν πεζοί, νὰ νυχτωθοῦμε ἀποθαυμάζοντας τὸ σκέρτσο αὐτὸ τοῦ ἑλληνικοῦ τοπείου!

Ὁ περιστεριῶνας ἐκεῖ ψηλά; τὸ Μέγα Σπήλαιο! Κύριε τῶν Δυνάμεων! Τί λόξα πάλι αὐτὴ τοῦ ἀσκητικοῦ μυαλοῦ, νὰ πάῃ νὰ ἐντειχισθῇ σ' ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ κατσάβραχο! Κι' ὅμως πόσο χρησίμεψε στοὺς μαύρους χρόνους τῆς δουλείας καὶ στοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως!

Προχωροῦμε. Μιὰ βουνοκορφὴ παραπέρα ὁ Δρυμουλᾶς, ὅπως τὴν λένε τραδᾶ ὁλονῶνε τὴν προσοχή. Ἕνας στὴν ἀρχή, ἄλλος κατόπι, κι' ὅλοι στὸ τέλος κι' οἱ πιὸ ἀδύνατοι στὴν ὄρασι διακρίνουμε στὴν πλευρά του τὴν περίεργη σύμπτωσι, τὸ ὡραιότατο παιχνίδι, ποὺ ἠμποροῦσε νὰ κάνῃ ἡ ἐναλλαγὴ τῆς βλάστησης μὲ τὸν βράχο, τὸ θαυμασιώτερο ἀπὸ ὅλα τὰ θαυμαστὰ αὐτοῦ τοῦ τόπου τῆς ὁμορφιᾶς καὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἕνα 1821 γραμμένο λὲς ἐπάνω στὴν ἀπότομη κορυφὴ τοῦ Δρυμουλᾶ μὲ λευκοὺς ἀριθμοὺς μέσα σὲ βαθυπράσινο φόντο.

Ὄχι, δὲν εἶνε πλάσμα τῆς φαντασίας, οὔτε δημιούργημα τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, ποὺ στὴν ἐπίσκεψι τῶν τόπων αὐτῶν φτερώνεται καὶ διασχίζουσα τὰ ἑκατὸ χρόνια, ποὺ ἔπεσαν ἀνάμεσα, βλέπει ἐμπρός της σ' ἀδιόρατες ἀναπαραστάσεις τὰ «κλέα» τῶν προγόνων. Ὁ βράχος καὶ τὰ ἔλατα, οἱ μεγάλοι αὐτουργοί. Ἡ φύσις, ἡ μεγάλη αὐτὴ Μητέρα κάθε καλλιτεχνίας, αὐτὴ ποὺ ἔχει κοιμίσει ἐπάνω στὸ Μπέλεσι τῆς Μακεδονίας μιὰ κόρη, ποὺ ἔχει κάνει τόσα ἄλλα ἀξιοπερίεργα, δὲν μποροῦσε νὰ ἔχῃ ὡραιότερη ἔμπνευση ἀπὸ αὐτήν: νὰ διαλέξῃ ἕναν ἁπάτητο βράχο κοντὰ στὸ θρυλικὸ μοναστῆρι τῆς Ἁγίας Λαύρας καὶ νὰ χαράξῃ μὲ τὴ δυνατὴ σμίλη της τοὺς τέσσαρας ἀριθμοὺς μιᾶς μοναδικῆς στὰ ἱστορικὰ χρονικὰ χρονολογίας, ποὺ μιὰ φοῦχτα ραγιάδες ξετίναξαν ἀπὸ ἐπάνω τους τὸν βαρύτερο ἀπὸ τοὺς ζυγοὺς ποὺ γνώρισεν ἡ ἱστορία τῶν λαῶν.

Κι' ἡ κλεισούρα ἐξακολουθεῖ ἕως τὰ Καλάβρυτα μὲ τίς ἄπειρες ἐναλλαγὲς τῶν εἰκόνων, σὰν θούριο βαγνερικό, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἕως τὸ τέλος τὸ χρωματίζουν βαριασόνες κελαϊδιστὲς καὶ πολυκυματοῦσες μὲ νότες βαρυὲς μοτίβου μεγαλόπνοου.

Ἀθήνα 1922

Α. ΑΡΓΗΣ

ΑΠΥΡΕΤΟΛ
ΝΕΑ ΣΚΕΥΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΩΔΩΝ ΠΥΡΕΤΩΝ
Π. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
Βερανζέρου 14. Ἀθῆναι

κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ
ΕΜΒΑΣΑΤΕ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ ΣΑΣ

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΕΙΣ ΔΥΟ ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΜΕΡΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΜΕΣΘΕΝΕΥΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΙΖ'. ΠΑΡΑ ΘΙΝΑ ΑΛΟΣ

Ἀφοῦ τὸ μεσημέρι ἔφαγε κάτι χωρὶς νὰ εἶνε κοντὰ στὸ τραπέζι καὶ ὁ νοῦς του,—γιὰ τοῦτο καὶ τὴ γλῶσσά του ἐδάγκασε δυὸ φορὲς καὶ τὸ μάτι του πῆγε νὰ βγάλῃ μὲ τὸ πηροῦνι — βγῆκε ἔξω εὐθὺς καὶ ἐκατηφόρησε πρὸς τὴν θάλασσα. Ἐπρόκειτο νὰ ρυθμίσῃ τὴ ζωή του καὶ οὔτε νὰ τὴν ἀφήσῃ ξεκούρδιστη οὔτε νὰ τὴν παρακουρδίσῃ. Ποτὲ δὲν ὑπέστη τέτοιους κλονισμούς, ἀλλὰ καὶ ποτὲ δὲν ἐσκέφθη τόσον διὰ τὸν ἐσωτερικόν του ἄνθρωπον, διὰ τὸν ἑαυτόν του. Μαθημένος νὰ διδάσκῃ τοὺς ἄλλους, νὰ μελετᾷ τὸν βίον τῶν ἄλλων, νὰ ἐρευνᾷ διὰ τὰς οἰκογενείας τῶν ἄλλων εἶχε παύσει νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν ἑαυτόν του· ἦτο δὲ καὶ φύσει ἀλτρουϊστής. Οὔτε αὐτὸ δὲν τὸ εἶχε παρατηρήσει ποτέ, οὔτε καὶ τὸ εἶχε βέβαια καυχηθῇ. Ἐπίστευεν, ὅτι ἁπλῶς κάμνει τὸ καθῆκόν του, νὰ βοηθῇ ὅ,τι ἔχει ἀνάγκην βοηθείας, εἴτε ἄνθρωπος ἦτο τοῦτο, εἴτε ζῷον εἴτε δένδρον. Πόσες φορὲς δὲν ἐκουβάλησε 'στὸ σπίτι του γατάκια καὶ σκυλλάκια πεταγμένα ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ μὲ τόσην εὐκολίαν πετοῦν τὴν ξένην ζωήν, σὰν νὰ δυναμώνουν ἔτσι τὴ δική των ἢ καὶ μεγαλύτερα σκυλλιὰ ἐγκαταλελειμμένα ἀπὸ τὸν πρῴην κύριόν των. Ἕνα ἀπὸ αὐτὰ μάλιστα τὸν ἐδάγκασε μιὰ φορά, μαθημένον ἀπὸ ἰδίαν πεῖραν καὶ ἀπὸ κληρονομικότητα, ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶνε κακοποιὰ ζῷα. Καὶ δὲν ἀρκεῖ, ὅτι τὰ ἐκουβαλοῦσε, ἀλλὰ κατεγίνετο κατόπιν καὶ νὰ τὰ τοποθετήσῃ καταλλήλως κάμνων ἐκκλησίαν εἰς τῶν μαθητῶν του τὸ πλῆθος. Καὶ πόσες φορὲς πάλιν διὰ νὰ στερεώσῃ ἕνα δενδράκι, ἐλησμονοῦσε νὰ φάγῃ, δενδράκι, τὸ ὁποῖον κατέρριψεν ὁ ἄνεμος ἢ ἡ κατσίκα τραβῶντας γιὰ νὰ τὸ φάγῃ, ἢ συνηθέστερον κάποιο ἀρσενικὸ παιδί. Αὐτὴ ἡ περίπτωσις ἰδίως ἔκαμνε ἐξαλλον τὸν 'Ιερώνυμον, καὶ ἐμονολογοῦσε: Ὦ ἀνόητη καὶ ἄνοστη καὶ φιλοτάραχος καὶ φιλόκροτος καὶ φιλόκακος τῶν ἀγριοφωνακλάδων καὶ σφυριχταράδων πάστα, ἡ ὁποία προηγεῖται τῆς δημιουργίας ἑνὸς ὡραίου ἐφήβου! ἐνῷ ἡ κόρη γεννᾶται πάντα κόρη, μὲ τὰς κακίτσες, τῆς ὁποίες διατηρεῖ γιὰ πάντα, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐκδηλώσεις λεπτὰς καὶ μὲ γελάκια ῥόδινα καὶ μὲ βηματάκια μετρημένα καὶ μὲ σκιρτήματα χαριτωμένα!

Μιὰ μέρα ὅμως κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι εἶνε ἀλτρουϊστὴς καὶ ἰδοὺ πῶς:

Κάποιος—παπουτσῆς ἦτο—εἶχε 'ςτὸ σχολεῖο δυὸ παιδιά, καὶ ἤρχετο νὰ ἐρωτᾷ διὰ τὰς προόδους των καὶ νὰ τὰ παίρνῃ τὸ μεσημέρι. Τὸ ἀπομεσήμερο τὰ ἔπαιρνε ἡ μητέρα τους καὶ τὰ περιπατοῦσε καὶ λίγο. Διέκρινε λοιπὸν ὁ 'Ιερώνυμος, ὅτι ὁ παπουτσῆς εἶχε μεγάλην προτίμησιν εἰς τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ δυὸ παιδάκια του καὶ τοῦ λέει μιὰ μέρα.

— Μοῦ φαίνεται πῶς τὸ ἕνα παιδάκι σου τὸ ἀγαπᾷς περισσότερο ἀπὸ τὸ ἄλλο; γιατί αὐτό; Καὶ τὸ ἄλλο σου εἶνε καλὸ παιδάκι, θὰ ἠμποροῦσα μάλιστα νὰ σοῦ εἰπῶ, ὅτι ἴσως εἶνε καὶ καλύτερο ὀλίγον.

— Δὲν τὸ σκέφθηκα, κὺρ δάσκαλε, αὐτὸ ποτέ μου. Ἴσως ὅμως ν' ἀγαπάω λίγο πιὸ πολὺ τὸ μικρότερο, γιατί μοῦ 'μοιάζει κι' ὅλας,

— Ναί! 'Απαράλλακτος εἶσθε. Τὸ βλέπω· ἀλλὰ τοῦτο θὰ ἠμποροῦσε νὰ εἶνε λόγος ν' ἀγαπᾷς τὸ ἄλλο πιὸ πολύ. Τὸν ἑαυτό του κανεὶς πρέπει νὰ τὸν ἀγαπᾷ ὕστερ' ἀπ' τοὺς ἄλλους.

— Γιὰ ἐξήγα τό μου αὐτό, κὺρ δάσκαλε, δὲν τὸ καταλαβαίνω.

— Ἄ! δὲν εἶνε δὰ καὶ ἀνάγκη νὰ εἰποῦμε περισσότερα! Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχω νὰ σὲ συμβουλεύσω εἶνε νὰ μὴ κάμνῃς διακρίσεις εἰς τὰ παιδιά σου. Τὸ καταλαμβάνει ἡ ψυχίτσα των καὶ μαραίνεται. Ἄκουσέ με, κάτι εἰξεύρω. Αὐτὸ τὸ κατάλαβες πιστεύω.

— Βέβαια καὶ σ' εὐχαριστῶ. Πάντα σεῖς οἱ γραμματισμένοι καὶ περισσότερο μυαλό, ἂν τύχῃ νὰ μὴν ἔχετε ἀπὸ μᾶς, τό 'χετε συγυρισμένο. Σὲ εὐχαριστῶ, κὺρ δάσκαλε!

Καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπάγων τὰ δύο του παιδιά, τὸ ἕνα μὲ τὸ δεξὶ καὶ τἄλλο μὲ τὸ ζερβί. 'Στὸ δεξί, ποῦ συνήθιζε νὰ κρατῇ τὸ μικρότερο εἶνε κρεμασμένο αὐτὸ σὰν νὰ πρόκηται ν' ἀναρριχηθῇ ἢ νὰ τοῦ ξεκολλήσῃ τὸ χέρι. Κάτι ζητεῖ νὰ τοῦ ἀγοράσῃ ὁ πατέρας του, δὲν τοῦ πέρασε ὅμως. Αὐτὸ τὸ παρετήρησεν ὁ 'Ιερώνυμος ἀπὸ μακρυὰ καὶ χαμογελῶντας ἐκούνησε τὸ κεφάλι του.

— Τὴν πρώτην ἔννοιαν τῶν λόγων μου δέν τὴν ἐνόησε, διότι εἶνε ἄνθρωπος κοινότατος. Ἐγὼ φαίνεται, ὅτι κατὰ τοῦτο τουλάχιστον εἶμαι κάπως διάφορος. Πάντοτε σκέπτομαι διὰ τοὺς ἄλλους. Θὰ εἶμαι ἀλτρουϊστής. Περίεργον! Δὲν τὸ εἶχον προσέξει.

Ἐν τούτοις σήμερα ὁ 'Ιερώνυμος διὰ πρώτην φορὰν ἴσως εἰς τὴν ζωήν του σκέπτεται ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ σκέπτεται περιπατῶν ἐπάνω εἰς τὴν βρεγμένην ἄμμον τῆς ἀκρογιαλιᾶς.

— Κάτι εἰξεύρει ὁ Μηνᾶς ποῦ κάμνει τὸν περίπατόν του τὰ ξημερώματα ἐπάνω εἰς τὴν βρεγμένην ἀμμουδιὰν καὶ σκέπτεται διὰ τὰς ἐργασίας του. Μήπως ἡ ἄλλοτε τρικυμιώδης θάλασσα, ἄλλοτε ἁπλῶς τεταραγμένη, ἄλλοτε — ἄχ! Βιολέττα ἔτσι τὴν ἔλεγες — φριζαρισμένη καὶ ἄλλοτε χαδάκι—τῆς μητρός μου εἶνε αὐτὴ ἡ φράσις — ὅπως σήμερον, ἐπιδρᾷ ἐξαιρετικῶς εἰς τὴν ταξινόμησιν τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου; . . .

Καὶ προχωροῦσε ὅλο πρὸς τὴν θάλασσαν, ἕως ὅτου ἕνα κυματάκι τοῦ ἔβρεξε τὸ παπουτσί του καὶ ἤρχισε πάλι νὰ λοξοδρομῇ βαζίζων πάντοτε εἰς τὴν βρεμένην ἄμμον. Ἦτο κυματάκι τῆς γαλήνης χωρὶς θόρυβον, χωρὶς δύναμιν, χωρὶς ἀφρόν, ποῦ ἔρχεται κάποτε δίχως νὰ ξέρῃ κανεὶς τὴν ἀφορμήν, διὰ νὰ βρέξῃ κι' αὐτὸ τὴν ἄμμον, καὶ νὰ μὴ γυρίσῃ ὀπίσω.

— Λοιπὸν τί θ' ἀπογίνῃς, 'Ιερώνυμε; Πῶς θὰ τακτοποιήσῃς τὴν ψυχήν σου; Καὶ πρῶτον, τί θὰ ἀπογίνῃς τώρα; Θὰ μείνῃς ἐδῶ εἰς τὸ νησάκι αὐτὸ εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν ἢ θὰ φύγῃς; καὶ νὰ ὑπάγῃς ποῦ; καὶ πρὸς ποῖον σκοπόν; Διὰ τὰς μελέτας, διὰ τὰς μελέτας σου, 'Ιερώνυμε! ἐκεῖ, ποῦ ὑπάρχουν περισσότερα καὶ χρησιμώτερα διὰ τὰς ἐρεύνας σου βιβλία.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἔπαυσε νὰ κυττάζῃ τὸ παπουτσί του, ποῦ τοῦ τό 'βρεξε τὸ κυματάκι καὶ ἐξηκολούθει νὰ βαζίζῃ, ὅπως τύχῃ.

— Εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται ἡ ζωή μου; . . Εἰς τρία. Ἂς θέσω εἰς αὐτὰ τὰ τρία, ὡς σύνορα τρεῖς ὀγκολίθους! 'Επὶ τοῦ παρόντος μεγάλα βότσαλα — ἔσκυψε, ἐδιάλεξε τρία καὶ ἐτοποθέτησε τὸ ἕνα. Πρῶτος ὀγκόλιθος! Καθῆκον! . . .—τοποθετεῖ τὸ δεύτερον βότσαλον. — Δεύτερος ὀγκόλιθος! Μελέτη! — τοποθετεῖ καὶ τὸ τρίτον βότσαλον — Τρίτος ὀγκόλιθος! Κοινωνία! . . . Τὸ περιεχόμενον τοῦ πρώτου χώρου: ζωὴ ὑπαλλήλου, τοῦ δευτέρου: ζωὴ ἐπιστήμονος, τοῦ τρίτου: ζωὴ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ τὸ τρίτον περικλείει πᾶσαν ἐνόχλησιν ἀλλὰ σχεδὸν καὶ πᾶσαν εὐχαριστησιν τῆς ζωῆς. 'Εδῶ, λοιπὸν σ' ἔχω, 'Ιερώνυμε· καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ θέμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλεις νὰ ἀπαντήσῃς τώρα! εἰς τὴν στιγμήν! . . .

Καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ σκέπτεται καὶ νὰ μονολογῇ—ἐπὶ τοῦ πρώτου θέματος: Θὰ ζήσω πάντοτε ὑπάλληλος; Ὄχι! Πρῶτα ὁ Θεός, μετ' ὀλίγον λαμβάνω τὴν σύνταξίν μου· ψυχία δηλαδὴ ἐλεημοσύνης ἐκ τοῦ ἰδίου μου ἄρτου, διὰ νὰ μήν ἐπαναλάβω τὸν μῦθον τῆς γαλῆς καὶ τῆς λίμας. Αὐτὸ ἐτελείωσε πλέον· οὕτως ἠθέλησε τὸ Κράτος τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ Κράτος τῶν ἀνθρώπων! 'Εξαφανίζω τὸ ἕνα σύνορον'—καὶ ἐπέταξε τὸ ἕνα χαλίκι εἰς τὴν θάλασσαν.— 'Επὶ τοῦ δευτέρου θέματος: Θὰ ζήσω ἐφεξῆς μόνον ὡς ἐπιστήμων καὶ ὡς ἐρευνητής; Τότε πρέπει νὰ μεταβῶ εἰς τὰς 'Αθήνας, ἀφοῦ τὸ εἰσόδημά μου δέν μοι ἐπαρκεῖ διὰ τὰ ὄνειρά μου, τὰ φευγαλέα, τῆς Βενετίας, τῆς Πάδοβας, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Ρώμης καὶ . . . καὶ . . . καὶ . . . 'Αλλ' οὔτε ἡ ἡλικία μου μοὶ χορηγεῖ μακρὺ σχοινίον, ὅπως λέγουσιν οἱ πολλοί. 'Αλλὰ τὴν Βενετίαν τοὐλάχιστον! ! ὦ πατέρα μου! Διατί νὰ ζήσῃς μὲ ἰδέας καὶ νὰ μὴν εἶσαι ὀλίγον πρακτικὸς καὶ ῥέκτης ἄνθρωπος! 'Ολίγον καπετάν - Μηνᾶς δηλαδή! καὶ μὲ ἄφησες ἐπὶ ξύλου κρεμάμενον! οὔτε ἀκριβῶς ἐπὶ ξύλου· ἀλλ' ἐπὶ τῆς ὀμβρέλλας μου στηριζόμενον. Τὰ γενόμενα ὅμως οὐκ ἀπογίνονται! "Ας ἀρκεσθῶ εἰς τὴν ὡραίαν καὶ ἱστοριοβριθῆ 'Αττικήν, ἀπομακρυνόμενος τῆς ἀσήμου σχετικῶς αὐτῆς νήσου' ἀλλά, Πελαγία . . . Βιολέττα ἤθελα νὰ 'πῶ, ἐδῶ ζῇς ἐσύ. Πάλιν παρεστράτησα.

Καὶ ἔκαμε δύο βήματα πίσω καὶ ἐπροχώρησε πάλιν πατῶν ἐπὶ τῶν προηγουμένων ἰχνῶν τῶν βημάτων του καὶ συνεχίζων τὴν παρεκτραπεῖσαν σκέψιν.

— 'Αλλ' ἀρά γε δὲν εἶνε ἀρκεταὶ αἱ ἔρευναι ὅσας ἔκαμα μέχρι τοῦδε; "Εχω πελαγώσει εἰς τὰς σημειώσεις καὶ τὰ ἀτακτοποίητα μικρόχαρτα, τὰ ἐστιβαγμένα φύρδην - μίγδην ἐντὸς φακέλλων καὶ συνεσφιγμένα εἰς δεσμίδας . . . ἠμπορῶ νὰ ἐρευνήσω καὶ νὰ ἀποκαλύψω, ὅσα θὰ ἐπεθύμουν; "Οχι! . . . 'Ημπορῶ νὰ συμπληρώσω τὰς ἤδη θησαυρισθείσας σημειώσεις μου, κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ εἴπω: Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα!; "Οχι! . . Λοιπὸν τί κάμνω; Μήπως πρόκειται περὶ ἔργου καλλιτεχνικοῦ, διὰ τὸ ὁποῖον αἰσθάνομαι, ὅτι, ἂν δέν τὸ ἐκτελέσω ἐγώ, οὐδεὶς ἄλλος θὰ τὸ ἐκτελέσῃ, τοὐλάχιστον, ὅπως τὸ αἰσθάνομαι; Μία εἶνε ἡ ἔρευνα καὶ μόνον οἱ ἐρευνῶντες εἶνε πολλοί. "Ο,τι ἀφήνει ἡμιτελὲς ὁ εἷς, τὸ συμπληρώνει ὁ ἕτερος, ἂν δὲν θεωρήσῃ προτιμότερον νὰ κλέψῃ τὸν πρῶτον! Λοιπὸν σήμερον, εἶπον εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐδῶ, εἰς τὴν ἐρημικὴν αὐτὴν παραλίαν, ἡ ὁποία ὁμοιάζει μὲ αὐτήν, εἰς τὴν ὁποίαν πρωτοηγάπησα—φαντάσου, ἂν συνηντώμην καὶ ἐδῶ καμμίαν ἐσπέραν ἐν νέου μὲ τὴν Βιολέτταν, χά!..χά!.. χά!.. πάλιν παρεστράτησα.—'Εδῶ λοιπὸν κηρύττω τὴν λῆξιν τῶν ἐρευνῶν μου καὶ ἀπὸ αὔριον ἀρχίζω νὰ τακτοποιῶ τὰς σημειώσεις μου μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ συμπληρώσω τὰς σπουδαιοτέρας τούλάχιστον καὶ νὰ τὰς ἐπαληθεύσω εἰς τὰς 'Αθήνας. 'Επὶ τέλους καὶ ἡ ἡλικία μου μοὶ ἐπιδάλλει τοῦτο, διότι πλησιάζω, καλῶς βαδιζόντων τῶν πραγμάτων, εἰς τῆς ζωῆς μου τὸν ἐπίλογον. Αἰολος ὑπῆρξεν ὁ πρόλογος καὶ ἀνιαρὸν ὑπῆρξε τὸ κύριον ἔργον, ἀλλὰ αἰσθάνομαι, ὅτι θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ ἐπιλόγου μὲ τὴν δύναμιν ἑνὸς ἀθλητοῦ, μὲ τὴν ἐλπίδα ἑνὸς τυχηροῦ, μὲ τὸ θάρρος ἑνὸς θωρακισμένου καὶ μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν ἑνὸς ἐνθέου. Πεισιθάνατος δὲν εἶμαι! "Οταν ἐργάζωμαι, νομίζω ὅτι εὑρίσκομαι περὶ τὸν πρῶτον ἰουλον—καὶ θωπεύσας τὴν ἀραιὰν γενειάδα του, ἐκούνισε τὸ κεφάλι του μειδιάσας μὲ ἕνα χμ!. . . Καὶ κάτι περισσότερον ἀκόμη: μοῦ περνᾷ ἡ ἰδέα, ὅτι δὲν θὰ ἀποθάνω ποτὲ καὶ τότε λέγω μέσα μου: ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας 'Αλέξανδρος καὶ ὁ μεγαλύτερος 'Αριστοτέλης ἀπέθανον καὶ σὺ ἔχεις τὴν ἀξίωσιν νὰ εἶσαι αἰώνιος; καὶ τότε μελαγχολῶ. Σταματῶ δι' ὀλίγην ὥραν τὴν ἐργασίαν μου καὶ . . . τὴν ἐπαναρχίζω πάλιν μὲ θάρρος καὶ μὲ αὐτοπεποίθησιν. Λοιπὸν εἶπον! 'Απόφασις! Ταξινόμησις καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν συμπλήρωσις τῶν μέχρι τοῦδε ἐρευνῶν μου καὶ ἐπεξεργασία τῶν ἀπομνημονευμάτων μου. 'Ηθέλησα ὅμως νὰ λησμονήσω κάτι: θὰ μοὶ ἐπαρκέσῃ ἡ σύνταξίς μου διὰ νὰ ζήσω ἀνέτως ὅπως δήποτε εἰς τὰς 'Αθήνας; Αἴ! συμπληρῶ τὸ εἰσόδημά μου διά τινος ἐργασίας... Πάλιν ἐργασίας; !. . Σήμερον αὐτὸ ἐτελείωσε! τὸ ἐπέταξα εἰς τὴν θάλασσαν. 'Αλλ' ἡ προστασία τοῦ Μηνᾶ; Εἶναι πολὺ εὐπρόσδεκτος, μὲ τὸν τρόπον μάλιστα ποῦ τὴν ἐξασκεῖ ὁ λαμπρὸς αὐτὸς ἄνθρωπος. Τὸ πρόσωπον ὅμως τοῦ προστατευομένου δὲν τὸ ὑπεδύθην ποτέ. Μοὶ εἶναι ῥόλος ὅπως, λέγουν αἱ ἐφημερίδες, ἄγνωστος. Εἶναι ζήτημα μάλιστα, ἂν εἶμαι κατάλληλος δι' αὐτὸν τὸν ῥόλον. Καὶ ἂν πεισθῶ νὰ δεχθῶ ἐγὼ προστασίαν τινά, νομίζω, ὅτι ἐξεγείρεται καὶ μὲ ἀποτρέπει ἡ ἐργασία μου. 'Αλλ' ἴσως καὶ ἡ ψυχή μου αὐτὴ τὸ ἀποκρούει. Σήμερον μάλιστα ἠσθάνθην κάπως τὰ προανακρούσματα κάποιας ἐξεγέρσεως. Τὸ ζήτημα λοιπὸν τῆς ἐπαρκείας μου διὰ τὰς 'Αθήνας ἂς τὸ ἀφήσω ὄχι διὰ νὰ τὸ λύσω τὴν νύκτα μὲ τὰς σχετικὰς σκέψεις της —ἔχω ἄλλας δι' αὐτήν— ἀλλ' ἂς τ' ἀφήσω εἰς τὴν Τύχην. Ἂς ἀφήσω καὶ ἐγὼ ἐπιτέλους κάτι εἰς τὴν τύχην, ἡ ὁποία καὶ μοὶ προσεμειδίασε τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς, καθ' ἣν τρικλίζων ἐπὶ τοῦ πόντε ἐπάτησα ἐπὶ τῆς νησιωτικῆς αὐτῆς γῆς. . . . . Τέλειωσε καὶ τὸ δεύτερον λοιπὸν θέμα! εἶπε καὶ ἐπέταξε καὶ τὸ δεύτερον χαλίκι εἰς τὴν θάλασσαν.

»"Ερχομαι τώρα εἰς τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον θέμα; πῶς καὶ ποῦ ἠμπορῶ νὰ ζήσω εὐτυχέστερον ὡς ἄνθρωπος πλέον καὶ ὄχι ὡς διδάσκαλος καὶ ἐπιστήμων. Ἐν ἀνάγκῃ κατὰ διαβόλου καὶ ὅλαι μου αἱ σημειώσεις!... Βεβαίως ἂν ἠμποροῦσα νὰ ταξειδεύω διαρκῶς ὄχι ὅπως ὁ κύριος Μηνᾶς δι' ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ δι' αἰσθητικὰς ἀποκλύσεις συνδεομένας καὶ μὲ ἐφαρμογὴν τῶν γνώσεων τὰς ὁποίας ἔχω ἀποκτήσει, ἐν εἴδος δηλαδὴ ἐντοπισμοῦ ἱστορικῆς σκηνοθεσίας, αὐτὸ θὰ ἦτο τὸ καλύτερον. Τότε καὶ ὁ θάνατος θὰ ἦτο δι' ἐμὲ ἕνα ἔνα ταξεῖδι καὶ αὐτός, καὶ ὄχι λαίλαπος ἀναρπαγὴ 'στὰ καλὰ τοῦ καθουμένου, ὅπως ἔλεγεν ὁ πατήρ μου. 'Αλλὰ τοῦτο ἐλλείψει μέσων εἶναι ἀδύνατον. Δεύτερον... τί τὸ θέλω τὸ δεύτερον, ἀφοῦ λείπει τὸ πρῶτον; "Εστω! δεύτερον: διότι δὲν εἶμαι πλέον νέος, εἶμαι ἤδη πενῆντα τεσσάρων ἐτῶν. Καὶ ἡμπορῶ μὲν νὰ φθάσω εἰς τὰ 64 καὶ εἰς τὰ 74 καὶ εἰς τὰ 84 ἔστω, ἀλλὰ μόνον καὶ 'στὰ 55! "Αμα κάμψῃς τὸ ἥμισυ τοῦ αἰῶνος, ὅταν πάρῃς τὸν κατήφορον ὅπως λέγει ὁ κύριος Μηνᾶς, τότε κατέρχεσαι ἀγκαλιασμένος μὲ τὸν χρόνον ταχύτερον. Πολλάκις δὲ—συνήθως μάλλον—καὶ κατρακυλᾷς μαζί του καὶ ἔρχεσαι σωρὸ κουβάρι τὸν κατήφορον χωρὶς νὰ ἐννοήσῃς τὸ πῶς! Φασκέλωσέ τα λοιπόν, ὅπως λέγει εἰκονικώτατα ὁ λαός. Λοιπὸν ἐδῶ, 'Ιερώνυμε, εἰς τὸ νησάκι αὐτό, ἔχεις ἕνα καλὸν φίλον καὶ προστάτην ἂν τὸν χρειασθῇς. "Εχεις μίαν καλὴν οἰκογένειαν νὰ περνᾷς τὰς ὥρας τῆς ἀνίας σου, δηλαδὴ ἔχεις, ἀκριβῶς εἰπεῖν, τρεῖς οἰκογενείας, ἀλλ' ἀπὸ τὸ προσεχὲς μέλλον ἐξαρτᾶται ἂν δὲν θὰ περιορισθοῦν αὐταὶ εἰς δύο ἢ μᾶλλον εἰς μίαν, τὸ σπίτι τῶν διδύμων ἀδελφῶν Μηνᾶ καὶ Σμαρῶς,—τῶν ὁσιομαρτύρων, ἐκόντευα νὰ εἴπω.—'Α! ἤρχισα νὰ φοβοῦμαι διὰ τὴν διανοητικήν μου κατάστασιν! 'Επὶ τέλους τώρα δὲν νυστάζω, ὥστε νὰ ἀνοηταίνω φυσιολογικῶς! Πλὴν τούτου ἔχω ἐδῶ εἰς τὴν νησίδα αὐτήν, τὴν βρεγμένην ἀμμουδιὰν διὰ τὰς σκέψεις καὶ ἀποφάσεις τοῦ παρόντος καὶ μέλλοντος, ὁμοιάζουσαν καταπληκτικῶς πρὸς ἐκείνην!... "Εχω καὶ τὸ μαγαζὶ τοῦ Θανάση καὶ ἰδίως τὸ πατάριόν του διὰ τὰς σοβαρωτέρας συσκέψεις καὶ συναποφάσεις. Τί ἄλλο θέλεις, 'Ιερώνυμε; Δὲν τὸ κουνῶ λοιπὸν ἀπὸ ἐδῶ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς μου! καὶ θὰ ἑτοιμάζω καὶ ἐγώ, ὅπως ὁ Μηνᾶς τὴν τελευταίαν μου κατοικίαν, ἐὰν δὲν εἶχεν ἡ ἀσχολία αὐτὴ ἀκαλαίσθητόν τινα ἀγριότητα καὶ χρουσουζιάν, ὅπως λέγει ὁ λαός. Κάποιος ἐπὶ τέλους θὰ φροντίσῃ δι' ἐμέ, ὅταν ἀποθάνω. Καὶ ἂν δὲν φροντίσῃ πάλιν, δὲν τοῖς συμφέρει νὰ μὲ ἀφήσουν εἰς τὴν κλίνην μου νὰ διαλυθῶ εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθην. Ταχέως λοιπὸν τάς σημειώσεις μου... πάλιν τὰ ἴδια; πηδῶ εἰς τὰ σύνορα τῆς δευτέρας σκέψεως!.. Τί ἄνθρωπος εἶμαι ἐγώ; προχωρῶ ἀφ' ἑνὸς εἰς τὰς σκέψεις μου ἁλματικῶς ὡς ἀκρὶς ἢ νεροβάτραχος καὶ πάλιν ὀπισθοχωρῶ ὡς κάβουρας!... Λοιπὸν ἢ οὕτως ἢ ἄλλως ὑποθέτω ὅτι ἤμεινα τελειωτικῶς ἐδῶ! Εἰς τὸ πελαγονῆσι αὐτό, ὅπως τὸ λέγει ὁ Μηνᾶς, γλαρονῆσι, ὅπως ἤκουσα νὰ τὸ λέγῃ ἡ... ἄχ!... Πελαγία. Πῶς τὸ χαρακτηρίζει ἡ Βιολέττα θὰ τὸ ἀκούσω ἴσως σήμερον. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ἔφθασα εἰς τὴν τελευταίαν σκέψιν τοῦ τρίτου θέματος, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι καὶ ἡ πρώτη Βιολέττα καὶ Πελαγία. Ἰδοὺ τὸ ψυχικόν μου πρόβλημα. Δύο ὁδοὺς βλέπω ἐμπρός μου καὶ εἰς τὸ ἀρχικὸν σημεῖον τοῦ διχασμοῦ τῶν ὁδῶν αὐτῶν ἵσταμαι, ἀλλὰ καὶ ἐξίσταμαι συλλογισμένος.

—Κὺρ δάσκαλε! ὁ Μανωλιὸς τῆς Κυριάκαινας μ' ἔβειρε... τὸν ἐπλησίασε ἕνα παιδάκι κλαυθμηρίζον καὶ ξύνον τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δυό του τὰ χέρια.

—Δεῖρ' το καὶ σὺ καὶ ξεφορτώσου με! τοῦ εἶπεν ὁ 'Ιερώνυμος θυμωμένος.

—Μὰ δὲν μπορῶ, εἶναι πιὸ μεγάλος!

—Τότε θύμησέ μου το αὔριο νὰ τὸν δείρω ἐγώ. Τώρα ὅμως χάσου ἀπὸ ἐμπρός μου νὰ μὴ τῆς φᾷς καὶ ἀπὸ μένα.

Καὶ τὸ παιδὶ ἔγινε ἄφαντον.

—Τί ἔλεγα; "Α! ὅτι ἔχω ἐνώπιόν μου δύο δρόμους, ὁ εἷς ὀναμάζεται ὁδὸς Βιολέττας! αὐτὸς εἶναι παραλιακός· θὰ σταθῶ λοιπὸν εἰς αὐτὸν καὶ θὰ εἴπω: αὐτὴ ἡ ἀπότομος μετάβασις, ἀπὸ τὰ 16 χρόνια της εἰς τὰ 45, μὲ ἀνεστάτωσε. Ἰδοὺ λοιπὸν τί θὰ πράξω. Θὰ στραφῶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀπομακρύνων πᾶσαν ἄλλην σκέψιν καὶ ἐντύπωσιν καὶ θὰ κατορθώσω νὰ τὴν ἐνθυμηθῶ ἅπαξ ἔτι εἰς τὰ 16 της καὶ κατόπιν θὰ ἀρχίσω νὰ τὴν ἐξελίσσω κάτ' ὀλίγον καὶ θὰ λέω: ἔτσι θὰ ἦτο εἰς τὰ 17, εἰς τὰ 18, εἰς τὰ 20 καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, βῆμα καὶ χρόνον· εὐθὺς ὡς φθάσω εἰς τὰ 45 βήματα καὶ ἔτη, μία καὶ δύο καὶ θὰ ὑπάγω νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ. Ὥστε νὰ μὴ φανῇ φυσικὴ ἡ τελευταία της ἐμφάνισις. Καλά! ὑποθέτω, ὅτι τὰ ἐκατόρθωσα αὐτὰ καὶ διευθύνομαι εἰς τὴν οἰκίαν της. Τὰκ τάκ! τὸ ῥόπτρον τῆς ἐξωθύρας καὶ εἰσῆλθον. Τί θὰ κάμω ἐφεξῆς; Θὰ ἐξακολουθῶ νὰ συμβαδίζω μετὰ τῆς ἡλικίας της, ἑκαστον ἔτος προσθέτων, ἕνα ἀριθμὸν καὶ ἓν βῆμά μου; Δηλαδή, διὰ νὰ εἶμαι εἰλικρινὴς πρὸς ἐμὲ αὐτόν, θὰ μείνω ἀφοσιωμένος εἰς τὸν παλαιόν μου ἔρωτα; "Ας εἶπω ναί· ἀλλὰ θὰ εἶναι ἔρως στάσιμος ἢ προσδευτικός, μέχρις ὅτου θέσῃ τέρμα ὁ θάνατος;

"Ωχ ἀδελφέ! πάλιν τὸν θάνατον ἐμνημόνευσα!.. Δηλαδή, ἀνερυθριάστως εἰπεῖν, θὰ εἶνε μόνον φίλη μου ἡ θὰ γίνῃ καὶ ἐρωμένη μου; Αὐτὸ τὸ ζήτημα μὲ ὅλας τὰς ψυχικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνωμαλίας του, ἂς τὸ ἀφήσω νὰ τὸ σκεφθῶ τὴν νύκτα, μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν — κάμνει ἕνα μεγάλον καὶ κτυπητὸν βῆμα—σήμερον εἶπον! ἀπὸ τῆς αὔριον πρέπει νὰ ἀφήσῃ ἥσυχον ἡ καρδία μου τὸν νοῦν μου, διὰ τὴν ταξινόμησιν τῶν σημειώσεών μου.—'Αλλὰ τὸ κῦμα τώρα ἔβρεξε καὶ τὴν κάλτσα μου. Τί ὥρα εἶναι; "Εχω ἀκόμη ὀλίγα λεπτά...

Εἰσέρχομαι λοιπὸν εἰς τὸν δεύτερον δρόμον. 'Οδὸς Πελαγίας,

Κ. Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ
ΕΜΒΑΣΑΤΕ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ ΣΑΣ

λέγεται αὐτὸς καὶ εἶνε μεσόγειος. Τί εἶνε ἡ Πελαγία ; Ἡ κλασικὴ ἀπάντησις : Ἡ ἀγαπητὴ βαπτιστικὴ καὶ προστατευομένη τοῦ φίλου μου . . . Ἡ ρωμαντικὴ ἀπάντησις : Ἡ θαυμασιωτέρα καὶ ὡραιοτέρα καὶ εὐφυεστέρα κόρη, τὴν ὁποίαν συνήντησα εἰς τὸν βίον μου. Θὖτε εἶνε δυνατὸν νὰ ἀπαντήσω ἄλλην τελειοτέραν ! Ἀλλὰ τί εἶμαι λοιπὸν ἐγώ ; Μόνον διδάσκαλος καὶ ἱστοριοδίφης ἢ μήπως εἶμαι καὶ ποιητής ; Ἀλλὰ ποτέ μου δὲν ἔγραψα στίχους' οἱ στίχοι δὲν προσκαλοῦνται, ἔρχονται μόνοι των. Μήπως ὅμως τὴν ποίησιν τὴν χαρακτηρίζουν μόνον οἱ στίχοι ; Ἀλλ' οὔτε καὶ πεζὸν — ἂς δεχθῶ τοῦτο — ποίημα ἔγραψα ποτέ. Ὥστε ποιητὴς κατὰ τὴν τοιαύτην ἔννοιαν δὲν εἶμαι. Εἶμαι ἆρά γε ποιητικός ; Φαίνεται, ὅτι ναί ! Ἡ ἰδιότης μου αὐτὴ ἀνεφύη πρὸ εἴκοσι ἐννέα ἐτῶν ὡς κρίνος τῆς ἄμμου ἐκεῖ ! . . . καὶ κατόπιν ἀπεκρύβη καὶ ἀνεφάνη πάλιν ἐδῶ. Ἀλλὰ ποῖος μὲ ἀφύπνισε ποιητικῶς ληθαργοῦντα ; ἡ Βιολέττα ἢ ἡ Πελαγία ; Καὶ ἐρωτῶ ἐμὲ αὐτόν. Μήπως τώρα ἀγαπᾷς Ἱερώνυμε, τὴν Πελαγίαν ; Ἢ ναί, ἢ ὄχι, τί σημασίαν ἔχει αὐτὸ δι' ἕνα ἄνθρωπον τῆς ἡλικίας μου καὶ τῆς κοινωνικῆς μου θέσεως.— Ὅρα καὶ τὰ ζητήματα τῆς πρώτης ἀποκρούσεως διὰ τὸν μετὰ τῆς Βιολέττας γάμον μου, προσθέτων καὶ τὴν ἡλικίαν μου καὶ ἀπολύτως καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἡλικίαν τῆς Πελαγίας. . . ὅρα καὶ ὅρα καὶ ἄλλα κωλύματα . . . Πρόκειται λοιπὸν περὶ ἰδανικοῦ αἰσθήματος. Καὶ τὸ αἴσθημα τοῦτο δι' αὐτὴν μὲν οὐδεμίαν σημασίαν δύναται νὰ ἔχῃ, δι' ἐμὲ ὅμως μεγάλην καὶ δημιουργητικὴν μάλιστα. Αἴ ! ἀγάπα την ! λοιπόν ! Κλεῖσε ἐντὸς τῆς ψυχῆς σου τὴν εἰκόνα της, ἄναψέ της ἐὰν θέλῃς καὶ κανδυλάκι καὶ ἡσύχασε ἀπ' ἔξω !

Ἀλλὰ πῶς νὰ ἡσυχάσω ἀφοῦ μέσα εἰς τὸ ἄθλιον αὐτὸ κιβοῦρι μου θὰ περιπλακοῦν ἓν ἀναβλαστῆσαν παλαιὸν αἴσθημα καὶ ἓν νεωστὶ φυτευθὲν καλλίμορφον καὶ καλλιπλόκαμον !... Μὰ εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν νὰ εἶσαι ἐρωτευμένος γέρον διδάσκαλε ! Μὰ διδάσκαλος δὲν θὰ εἶμαι μετ' ὀλίγον καὶ γέρων δὲν εἶμαι ἀκόμη. Ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῶ, ἔφθασα εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Πελαγίας. Εἶνε ἡ ὥρα της, ἀκριβῶς, καὶ νά την ! κατέρχεται τὴν μαρμαρόσκαλαν τρεχάτη διὰ νὰ μὲ ὑποδεχθῇ. Μὲ ἐπῆρε τὸ μάτι της ἀπὸ ἐπιστέγασμα τῆς Στοᾶς, τὸ ἡλιακωτόν της. Καὶ τί μάτι εἶνε αὐτὸ ποῦ σὲ ἐπῆρε καὶ σὲ ἐσήκωσε, δυστυχῆ Ἱερώνυμε ; Ἰδού την ! εἰς τὴν θύραν της. Ἄχ ! Πελαγία μου, νὰ ἐγνώριζες, τί ἄνθρωπον τρέχεις νὰ φέρῃς σήμερον εἰς τὴν οἰκίαν σου καὶ νὰ τὸν καθίσῃς πλησίον σου !

ΙΗ'. ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΛΑΓΙΑ

— Καλὲ πῶς ἀνεβαίνετε ἔτσι σιγὰ - σιγὰ σήμερα ; σὰν κουρασμένος !

Μόνο τὰ πόδια σας ὅμως φαίνονται κουρασμένα. Γιατί τὰ μάτια σας ποτὲ δὲν ἦσαν ζωηρότερα ! Νὰ τὸ εὕρω γιατί ;

— Νὰ τὸ ἀκούσωμεν.

— Χθὲς βράδυ ἐκοιμηθήκατε καλά, εὐχαριστημένα, ἥσυχα σὰν ἀρνάκι, ἀπὸ τὰς 10 τὸ βράδυ ἴσα μὲ τῆς 7 σήμερα τὸ πρωΐ, ἐννιὰ ὡρίτσες. Σηκωθήκατε ὕστερα, ἤπιατε τὸν καφέ σας καὶ ἐπήγατε σχολειό σας. Ἐκεῖ κάποια δουλειὰ σᾶς παρουσιάσθηκε δι' αὔριον καὶ εἴπατε, «δὲν ξεφορτώνομαι τὴν Πελαγία σήμερα ; »

— Οὔτε μάντις νὰ ἦσο ! τὸ τελευταῖον μάλιστα εἶνε πολὺ ἐπιτυχημένον ὡς τόσον ! Ἐξακολουθήσατε !

— Τὸ μεσημέρι ὅμως, ἅμα ἐφάγατε, σᾶς ἦλθε κάποιος ποιητικὸς οἶστρος καὶ ἀφοῦ ἐκάματε τὸν περίπατό σας καὶ ἐκουρασθήκατε λίγο, ἤλθατε 'ς τὴν ἀμμουδιὰ κάτω. Ἐκεῖ σᾶς εἶδα πιά, ποῦ διασκεδάζατε μὲ τὰ πατήματά σας καὶ κάνατε νερογουβίτσες καὶ κυττάζατε, πότε θὰ ἔλθῃ τὸ κῦμα νὰ τῆς χαλάσῃ. Ὕστερα πετούσατε καὶ βοτσαλάκια 'ς τὴ θάλασσα καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐπατήσατε δυνατὰ καὶ ἐκάνατε μία μεγάλη γοῦβα καὶ σταθήκατε καὶ συλλογιζόσαστε' νά το βρῶ καὶ τί συλλογιζόσαστε ;

— Νά το ἀκούσωμε καὶ αὐτό !

— Οὔφ ! πάω τώρα πάλι νὰ κάνω τὸ δάσκαλο, γιατὶ κυττάξατε τὸ ρολόϊ σας. Καὶ τότε πήρατε τὸ δρόμο κάπως γρηγορώτερα' μία καὶ δυὸ 'ς τὸ σπίτι μας. Ὁ νοῦς σας ὅμως ἦταν ἀκόμη εἰς τὴν μεγάλην γοῦβαν !

— Ἀκριβῶς ὅπως εἴπατε ἔγιναν τὰ πράγματα —καὶ κουνῶν τὸ κεφάλι του— ἐψιθύρισε χωρὶς νὰ τὸ θέλει : ἀλλοίμονόν μου καὶ ἂν ἐγνώριζες !

— Καλὲ μουρμουρίζετε μόνος σας ; τί ἐπάθετε ;

— Τίποτε ! κάτι ἤθελα νὰ εἰπῶ καὶ διὰ νὰ μὴ τὸ λησμονήσω εἰς τὴν σειρὰν τῆς ὁμιλίας, τὸ ἐπανέλαβα μέσα μου.

— Περίφημη μέθοδος ὡς τόσον ! Θὰ τὴν ἐφαρμόσω κ' ἐγώ— καὶ μὲ ἀφάνταστη γλύκα ἐψιθύρισε σιγὰ-σιγά : — νὰ μὴν ξεχάσω τὸν καφὲ τοῦ δασκάλου μου.

— Νά τὸν ξεχάσῃς ! νὰ τὸν ξεχάσῃς, ἂν πρόκειται νὰ μὴ τὸν φέρῃ ἡ Μυρσινιώ, ἀλλὰ νὰ φύγῃς ἐσὺ ἀπὸ πλησίον μου.

— Ὄχι, ὄχι ! αὐτὴν τὴν τιμὴν τὴν κρατῶ διὰ τὸν ἑαυτόν μου ! δὲν θ' ἀργήσω' ἡ Μυρσινιὼ σᾶς εἶδε, ποῦ ἐρχόσαστε. Κυττάξτε ἂν θέλετε, ὡς ποῦ νὰ γυρίσω, 'ς αὐτὸ τὸ δεμένο τετράδιο, εἶνε κάτι ξερὰ λουλούδια, ποῦ ἔχω πατημένα καὶ ἀπὸ κάτω σημειωμένα τὴν τοποθεσία καὶ τὴ χρονολογία. Εἶνε ἡ ζωή μου ὡς μαθητρίας.

— Ἡ ζωή σου ! Ἀλλὰ αὐτὴ δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ ἄνθη ξηρὰ καὶ πατημένα !

— Αὐτὸ ἐγὼ μόνον τὸ γνωρίζω—εἶπε καὶ ἔφυγε γρήγορα.

Καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἐπανέλαβε μέσα του :

— Αὐτό, μόνον αὐτὴ τὸ γνωρίζει ! Τίς οἶδε, ποῖαι παιδικαὶ μικρομελαγχολίαι ἢ καὶ μικροσυμπάθειαι νὰ εἶνε αὐταί, τὰς ὁποίας γνωρίζει καὶ τὰς ὁποίας κρατοῦν εἰς τὴν μνήμην της τὰ πατημένα ἄνθη ! . . Ἐγὼ εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά μου δὲν ἔχω πατήσει οὔτε τσουκνίδας καὶ ἐπῆρε 'ς τὸ χέρι του τὸ τετράδιον.

Πρῶτα πρῶτα εἶδε ἕνα πατημένον λουλοῦδι ποῦ ἀπὸ κάτω ἐδιάβασε : «Ἀγριοβιολέττα τῆς παραλίας Παλαιοῦ Φαλήρου 23 Μαρτίου 1870». Διάβολε ! . . Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀγριοβιολέττα. . . Βιολέττα δηλαδὴ καὶ ἡ παραλία καὶ ὁ Μάρτιος, μόνον τὰ ἔτη διαφέρουν . . Τί διαβολικὴ σύμπτωσις ! Τὸ μόνον ποῦ μεταβάλλει τὰ πράγματα εἶνε, ὅτι ἡ Βιολέττα τοὺς μενεξέδες τοὺς ἔλεγε βιολέττες.

Ἀλλὰ ἔφθασε ἡ Πελαγία μὲ τὸν καφέ.

—Σᾶς ἔφερα καὶ κουλουράκι καὶ γλυκὸ ἀπὸ σταφύλι τῆς κληματαργιᾶς μας' γιὰ νὰ τοῦ βγάλω τὰ κουκούτσια, εἶδα κ' ἔπαθα ! Τὸ ἔκαμα μόνη μου. Ἔβαλα μάλιστα 'ς τὸ δέσιμο καὶ τρία φύλλα ἀρμπαρόρριζα' τὸ εἶχα 'δῆ αὐτό, ποῦ τὸ ἔκανε ἡ γιαγιά μου.

—' Ἀθηναία βεβαίως — καὶ ἐψιθύρισε ἀρμπαρόρριζα, δηλαδὴ herba rosa.

—Πῶς τὸ βρίσκετε ;

—Θαυμάσιον !

—Ναί ! Ἀλλὰ πῆγα νὰ κάψω τὸ χέρι μου ! Κυττάξτε 'δῶ !

—Καὶ ἀνασήκωσε τὸ μανίκι της, ὅπου εἰς τὸν ἔκπαγλον βραχίονά της, ἀνώτερον παντὸς προτύπου τέχνης, ἐφάνη ἕνα κόκκινο σημαδάκι ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν, ὅπου εἶχε ἡ Βιολέττα τὴν ἐληά. Καὶ ὁ Ἱερώνυμος μουρμουρίζει.

—Μὰ καὶ αὐτὸ μοῦ τὸ στέλλει τὸ ἐμπαικτικὸν πνεῦμα !

—Καλέ ! Τί μουρμουρίζετε πάλι ! Πνεῦμα, ἄκουσα.

—Ναί ! εἶχα κατὰ νοῦν πότε θὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ πνευματισμοῦ! Ἀλλὰ προτιμῶ, νὰ περάσῃ ὀλίγος χρόνος. Εἶνε μελαγχολικὰ τὰ θέματα αὐτά.

—Μὰ ἂν εἶνε εὐχάριστα δι' αὐτοὺς ποῦ χάσαμε !

—Δι' αὐτοὺς ἀρκεῖ ἡ σκέψις. Ἡ λήθη μόνον ἐξαφανίζει τοὺς νεκρούς . . . Καὶ ἔσκυψε νὰ παρατηρήσῃ τὸ σημαδάκι τοῦ καψίματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐχώρισαν τὰ χείλη του μία λεπτὴ γραμμή. Τὸ ἀπόρθητον τεῖχος τοῦ ἠθικοῦ κόσμου. Καὶ ἀνεσήκωσε τὸ κεφάλι του ψιθυρίζων :

—Τσ . . . Τσ . . . Τσ . . . τί ἀπρόσεκτος, ποῦ εἶσαι ὡς τόσον !

—Μὰ αὐτὸ πάει τώρα πιά !

—Καὶ μὲ χαριτωμένη κίνησι τοῦ σώματός της ἐτίναξε τὸ χέρι της καὶ ἐπανέφερε τὸ μανίκι 'ς τὴ θέσι του.

—Ξέρετε, τί ἐλέγαμε πρὶν πάω νὰ φέρω τὸν καφέ σας ;

—Καλὲ ποῦ νὰ τὸ θυμηθῶ ; γέρος ἄνθρωπος ; !

—Ἀ ! δὲν εἶσθε ἀκόμα γέρος ! Δὲν εἶνε ὁ δασκαλούλης μου γεροῦλης . . .

—Καὶ τὸν ἐχάϊδεψε.

«Εἶσθε μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν νοννόν μου βέβαια, ἀλλ' ὄχι καὶ γέρος.

—Καὶ σ' ἐνοχλοῦν πολὺ τὰ γεράματα ; ! Ἐνίοτε φαντάζομαι ὅτι πρόκειται περὶ ἐξωτερικοῦ μόνον ἀνθρώπου.

—Καλὲ ποῦ νὰ μ' ἐνοχλήσουν ! Ἐγὼ τοὺς νέους τοὺς βαργέμαι Οὔτε τί λένε ξέρουν οὔτε τί κάνουν ! Μιὰ μέρα ποῦ ἄνοιξα τὴν αὐλόπορτά μας, βγῆκε τὸ κατσικάκι μας ἔξω. Νὰ τὸ βλέπατε, πῶς πηδοῦσε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ! Πῶς ἔτρεχε ἀπάνω κάτω ! Μὰ ὕστερα ἔκαμε ἕνα σκίρτημα μεγάλο, σὰν τοῦμπα 'ς τὸν ἀέρα, κ' ἔπεσε κάτω ἀνάσκελα. Εἶπα τότε μέσα μου : Νὰ γιατὶ εἶναι σωστὰ ὅσα ἐδιάβασα, ὅτι ἡ νεότης εἶνε ἀνόητος. Εἰς τὴν πρώτην της ὁρμὴν ὅλα τὰ βρίσκει ὡραῖα. Ἀλλὰ πάντοτε τὰ δεύτερα ὡραιότερα ἀπ' τὰ πρῶτα. Εἰς τὸ τέλος ὁ νέος κάμνει μίαν μεγάλην ἀνοησίαν καὶ παρ' τον κάτω.

—Μὰ ἐσὺ εἶσαι κοινωνικὸς φιλόσοφος ! Βεβαίως ἔτσι ἔκαμε τὸ κατσικάκι σου, ποῦ πηδοῦσε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐνῷ ὁ γαϊδαρος τοῦ γείτονός μου τοῦ ψωμᾶ, σοβαρώτατος καὶ βεβαρυμένος ἀπὸ σκέψεις τραβᾷ ἴσια τὸν δρόμον του, τὸν αὐτὸν δρόμον πάντοτε, ὡς ἐμέ, ὅταν πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον.

—Μὰ παράδειγμα ποῦ τὸ ηὕρατε ὡς τόσο ! Δὲν πιστεύω νὰ νομίζετε, ὅτι μία κόρη εἶναι φρόνιμον νὰ στηριχθῇ εἰς ἕνα νέον, ὅταν δὲν ἔχουν σκοπὸν νὰ πέσουν καὶ οἱ δύο μαζὶ κάτω. Ἂν ἡ φύσις ἔκαμε τὴν κόρη λεπτὴ καὶ εὐλύγιστη, δὲν τῆς ὑπέδειξε μ' αὐτό, ὅτι ἔχει ἀνάγκην νὰ τὴν βαστάζῃ κάτι ἀκμαῖον καὶ ἀλύγιστον.

—Αὐταὶ εἶναι σκέψεις διανοίας ὑγιοῦς, τὴν ὁποίαν δὲν κατεκάλυψε κανὲν πάθος, διὰ νὰ μὴν ἀφίνῃ τὴν κρίσιν ἐλευθέραν, νομίζει τότε ἡ κόρη τὸν ἄνδρα ὡς κάποιαν συνέχειαν τοῦ πατρός της καὶ συγχέει τὴν στοργὴν μὲ τὴν ἀγάπην. Ὑπάρχει ὅμως εἰς τὸν κόσμον κόρη μου, καὶ ἡ χαρὰ τῆς νεότητος καὶ ἡ χαρὰ θέλει νεότητα.

— Πολλὲς χαρὲς 'ς τὸν κόσμον ἄγνωστες, ἂς μείνῃ κι' αὐτὴ γιὰ μένα.

— Ἔστω ! καὶ αὐτὸ τὸ ζήτημα ἐπιδέχεται ἀναβολὴν συζητήσεως, μακρὰν ἀναβολὴν μάλιστα.

— Τότε ἂς ἐπανέλθωμεν 'στὰ δικά μας. Νά, ποῦ ἐμείναμε. Ἀπὸ τὸν τρόπο, ποῦ ἐξεκινήσατε γιὰ τὸ σπίτι μας, φάνηκε σὰν νὰ ἀφήσατε κάποιες σκέψεις σας ἀτελείωτες. Καὶ θὰ εἴπατε λοιπὸν μέσα σας : Κρῖμα ! καὶ εἶχα νὰ τακτοποιήσω τόσα ἀκόμα !

— Βεβαίως, ὅτι εἶχα κάτι νὰ σκεφθῶ ἀκόμα' χωρὶς ὅμως νὰ μετανοήσω, διότι ἐξ αἰτίας σας διέκοψα τὰς σκέψεις μου, ἀφοῦ συνδέεσθε μὲ αὐτάς. Καὶ διὰ νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω, σᾶς φανερώνω, ὅτι ἦλθα νὰ σᾶς 'πῶ, τί ἐσκεπτόμην : Ἰδοὺ ! Γράφω ἕνα μυθιστόρημα.

— Τί καλά ! Μὰ τὸ διαβάσετε σὲ μένα πρὶν τὸ ἰδῇ κανείς. Τί τιμή ! μὰ τὴν ἀξίζω ;

— Καὶ νὰ σᾶς τὸ διηγοῦμαι ἀκόμη πρὶν τὸ γράψω, τὸ ἀξίζετε. Καὶ νὰ ζητῶ κάπου - κάπου καὶ τὴ συμβουλή σας τὸ ἀξίζετε !

— Εἶνε πάρα πολὺ αὐτό. Μὰ δὲν ξέρετε, τί περιέργεια ἔχω, ν' ἀκούσω ! Τί εὐτυχισμένη, ποῦ εἶμαι !

— Ἰδού, ὅτι ἀρχίζω νὰ διηγοῦμαι : Ὁ ἥρως μου — ὅπως λέγουν κοινῶς καὶ κακῶς — ἠγάπησε μίαν κόρην ἀρκετὰ νεωτέραν του, μειονέκτημα, δὲν εἶνε ἔτσι ;

— Διόλου' ἡ ἡλικία δὲν σημαίνει τίποτε !

— Ἔστω ἀφοῦ —εἰς τὸ διήγημά μου πάντοτε— δὲν πρόκειται καὶ περὶ μεγάλης διαφορᾶς. Εἰς μίαν ἐρημικὴν παραλίαν, ἕνα ἀπόβραδον, συνηντήθησαν λοιπὸν καὶ ἐκεῖ τότε ἀπετόλμησεν ὁ νεανίας —Νεοκλῆ τὸν ὀνομάζω— νὰ ἐκφράσῃ πρὸς αὐτὴν τὸ αἴσθημά του, τὸ ὁποῖον φαίνεται, ὅτι συνεμερίζετο καὶ ἐκείνη. Ἀπὸ ἄκραν εὐλάβειαν πρὸς τὴν ἄδολον ψυχήν της τῆς ἠσπάσθη μόνον τὴν χεῖρα καὶ ὑπεσχέσθησαν ἀμοιβαίαν ἀγάπην. Ὁ νέος τὴν ἐζήτησε εἰς γάμον.

— Εὐθὺς κι' ὅλας ! οὔ ! . . .

-- Ὄχι δά, εὐθύς. Σᾶς τὰ λέγω περιληπτικῶς. Λοιπὸν οἱ γονεῖς της δὲν τὸ ἐπέτρεψαν καὶ τὸ συνοικέσιον δὲν ἔγεινε !

— Ἡ ἀγάπη των ;

— Μὴ βιάζεσθε δά ! Θὰ μὲ μπερδέψετε ! Ὁ νέος ἐτήρησε τὸν ὅρκον του καὶ ἔμεινεν ἄγαμος. Αὐτὴ ὅμως ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ὑπανδρεύθη.

— Χά ! χά ! χά ! Γιατὶ ν' ἀργήσῃ τόσον ; ! Μήπως ἦτον χήρα ; Περίφημον ὑποκείμενον ηὗρεν ὡς τόσον ν' ἀγαπήσῃ ὁ ἥρως σας !

— Σεῖς, τί θὰ ἐκάμνατε εἰς τὴν θέσιν της ;

— Ἐγώ ; Πρῶτον πιθανὸν νὰ μὴ τὸν ἤκουα, γιατὶ ἡ καρδιά μου εἶνε δική μου, ἀλλ' ἡ ζωή μου εἶνε καὶ τῶν γονέων μου, τῶν ὁποίων φέρω τὸ ὄνομα, καὶ τοῦ νοννοῦ μου, τοῦ ὁποίου ἀποτελῶ τὴν εὐτυχίαν' ἢ δὲν καταλαβαίνω νομίζετε, πῶς μὲ ἀγαπᾷ σὰν παιδί του καὶ καλύτερα ;

— Ἐγὼ δέ ; τί εἶμαι ἀπέναντί σας ; ! . .

— Δὲν ἐκατάλαβα ἀκόμη. Εἶσθε πολὺ καλὸς γιὰ μένα καὶ πολὺ σᾶς σέβομαι καὶ σᾶς ἀγαπῶ κι' ὅλας, ἀλλὰ τὰς ὥρας, ποῦ θὰ θυσιάζετε γιὰ μένα τὸ κάνετε χάριν μου ἢ χάριν τοῦ νοννοῦ μου ;

— Τί σᾶς ἐνδιαφέρει αὐτό ;

—Βεβαίως εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα φθάνομεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ μ' ἐρωτήσατε, τί εἶσθε ἀπέναντί μου, νά ! λοιπόν, τί εἶσθε : Ὁ γλυκός μου διδάσκαλος καὶ ὁ καλὸς φίλος τοῦ νοννοῦ μου καὶ σᾶς ἀγαπῶ γιὰ ὅλα αὐτὰ πολύ. Νὰ καὶ ἡ ἀπόδειξις—Καὶ πλησιάσασα τὸν ἐφίλησε εἰς τὸ μέτωπον.— Καλὲ τί ἐπάθατε ; !

— Τίποτε... Τὸν νέον ἐσυλλογίσθην τοῦ μυθιστορήματός μου τὸν ἐγκαταλειφθέντα ἀπὸ τὴν κόρην, τὴν ὁποίαν ἠγάπα.

— Λοιπὸν τί ἀπέγινε, ἀλήθεια ; . . .

— Ἀλλὰ πρῶτον, τί ἔγεινε. Ἔγινε λοιπὸν εἰρηνοδίκης, ἂν δὲν ἦτο ἤδη.

— Οὔ ! οὔ ! οὔ ! ἐπάγγελμα ὡς τόσο, ποῦ τὸ ἐδιαλέξατε ! Εἶχα κάποτε γνωρίσει ἐκ τοῦ κηδεμόνος μου ἕναν εἰρηνοδίκην, ποῦ ἐγύριζε τὸ φωκόλ του πίσω —θὰ εἶχε φύγει τὸ κουμπί— καὶ κρεμόντουσαν τὰ μανίκια του ἕως τὰ νύχια του. Δὲν ἔκανε δὲ ἄλλο, ὅσην ὥραν ἔμεινε, παρὰ νὰ ἀναιβάζῃ τὰ μανίκια του 'ς τὴ θέσι τους καὶ νὰ φέρνῃ ἐμπρὸς τὸ φωκόλ, ποῦ παρεστράτησε. Καὶ τὰ μάτια του —ἄχ ! αὐτὰ τὰ μάτια του ! — τὰ ἐγλάρωνε τόσο ἀστεῖα. Θυμᾶμαι μάλιστα τί ἔπαθε ἐξ αἰτίας τῆς ἀπραγιᾶς μου : Μὲ ἐπλησίασε κάποτε μὲ τρόπον καὶ μοῦ εἶπε σιγὰ σιγά : «δεσποινὶς βεβαιωθῆτε ὅτι εἶσθε θαῦμα τῆς δημιουργίας». «Θαῦμα τῆς δημιουργίας ! . . » Ἐπανέλαβα τότε ἐγὼ μὲ τόνον ἀπορίας, χωρὶς νὰ προσέξω κάπως δυνατά. Τὸ ἤκουσαν ὅλοι τότε καὶ ἔβαλον τὰ γέλια' φαντασθεῖτε τί ἔπαθα . . . . Αὐτὰ ὅμως δὲν σημαίνουν ὅτι καὶ ὁ δικός σας θὰ ἦτο γελοῖος. Τὸ ἐπάγγελμά του μόνο, διὰ τὸ μυθιστόρημά μας δὲν μοῦ ἄρεσε.

— Ἀκούσατε δὰ καὶ τὰ παρακάτω.

— Μὰ δὲ βλέπετε πόσο προσέχω ν' ἀκούσω . . . .

—Παρῆλθον λοιπὸν εἰκοσιεννέα ἔτη, ὅτε μίαν ὡραίαν πρωΐαν, ὅπως ἔγραφον οἱ παλαιοὶ μυθιστοριογράφοι — δηλαδὴ βράδυ — βράδυ ἦτον — εἰς τὸν Πειραιᾶ, εἰς τὴν Τερψιθέαν, τὴν συναντᾷ αἴφνης μὲ τὸν σύζυγόν της, ἕνα ἀσθενικὸν ἄνθρωπον καὶ μὲ τὴν κόρην του, μίαν χλωμὴν καλαμιὰν ἴσα μὲ ἐκεῖ ἀπάνω.

— Καὶ ὁ εἰρηνοδίκης σας δὲν ἔβαλε τὰ γέλοια σὰν τοὺς εἶδε ;

— Κάθε ἄλλο ! συνεκινήθη βαθύτατα . . . Ἀ ! εἶπεν αὐτὴ . . . Κύριε Ἱερώ . . . . . . τί λέγω καλέ : — κύριε

— Νεοκλῆ, δὲν τὸν ἔλεγαν ; παρὰ λίγο νὰ τὸν πῆτε Ἱερώνυμον !

— Μὴ μὲ συνερίζεσθε ! Μὲ ἔχει ἀπορροφήσει ἡ πλοκὴ τοῦ μυθιστορήματος . . . Λοιπόν, κύριε Νεοκλῆ ! τοῦ λέγει ἐκείνη . . . Κυρία Παρασκευοῦλα ! λέγει αὐτός.

— Χαρὰ 'ς τὸ ὄνομα, ποῦ τῆς ἐδώσατε ! Πῶς δὲν τὴν ἐβάλατε, Κυριακοῦλα.

— Τί σημαίνει αὐτό ; Ἡ πλοκὴ εἶνε τὸ πᾶν ! Ἔστω ! Κυριακοῦλα ! τῆς φωνάζει αὐτός, καὶ μένει ἔκθαμβος. Ἦτο ἀπιστεύτως μεταβεβλημένη, ἂν καὶ πάντοτε ὁπωσδήποτε εὔμορφη. Τοῦ δίδει τὴν χεῖρά της, τὴν φιλεῖ ἀπὸ σεβασμὸν ἐννοεῖται ἐκεῖνος, ἂν καὶ τὸ δεύτερον αὐτὸ φίλημα ἠσθάνθη, ὅτι ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς του κάπως διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο. Συνιστᾷ ἐκείνη τότε τὸν σύζυγόν της, τὸν υἱόν της . . .

— Καλὲ κόρη δέν μου τὴν εἴπατε ; . . .

— Κόρη ! Αἴ ! τί σημασίαν ἔχει καὶ αὐτό ; Καὶ μετ' ὀλίγον τοὺς ἀπεχαιρέτησε θερμότατα λαβὼν καὶ πρόσκλησιν νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ καὶ εἰς τὴν κατοικίαν των. Ἐννοεῖται, ὅτι εἶχε συνέλθει, εἶχε συγκρατηθῇ καὶ ἐθεώρησε καλὸν νὰ μὴ τῆς φιλήσῃ καὶ ἀναχωρῶν τὴν χεῖρα, μήπως ὁ σύζυγος ἐννοήσῃ κάποιαν συγκίνησιν.

— Μὰ καὶ τὸ πρῶτον χειροφίλημα ἠμποροῦσε νὰ λείψῃ γιατὶ δὲν συνηθίζεται πολὺ πολύ, εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὸν δρόμον μάλιστα !

— Αἴ ! αὐτὸς τὸ ἐφίλησε ! . . Λοιπὸν τώρα ζητῶ τὴν συμβουλήν σας διὰ κάτι οὐσιῶδες.

— Καλὲ τὴν δική μου συμβουλὴ ζητεῖτε ;

— Ὄχι τὴν ἰδικήν σας, τῆς γυναικός !

— Ἀφοῦ ὅμως ἡ γυναῖκα τοῦ μυθιστορήματός σας εἶνε ἔγγαμος, πρέπει νὰ συμβουλευθῆτε καμμίαν παντρεμμένην.

— Ναί, ἀλλὰ αὐτός, ὁ Νεοκλῆς . . . εἰς τὴν ψυχήν του, ἐξηκολούθησε νὰ τὴν θεωρῇ ἄγαμον.

— Καὶ ἅμα τὴν εἶδε σὲ τέτοιο χάλι ;

— Τὴν ἐξιδανίκευον αἱ ἀναμνήσεις' τὴν ἐνθυμήθη ὅπως ἦτο τότε !

— Τὸ ἐκατάλαβε αὐτό ; ἢ ἔκαμε πῶς τὸ ἐκατάλαβε τοὐλάχιστον ;

— Ἴσως τὸ δεύτερον.

— Μὰ 'ς τὸ χέρι σας δὲν εἶνε νὰ τὴν κάμετε, ὅπως θέλετε ;

— Ἀ ναί ! Ἐλησμόνησα ! ἔχετε δίκαιον ! Διηγοῦμαι τὸ μυθιστόρημά μου.

— Καλέ, μήπως εἶνε ἀλήθεια ; Αὐτὸ τὸ Ἱερώνυμε, ποῦ σᾶς ἐξέφυγε, κάτι μου λέγει.

— Καὶ εἰρηνοδίκης εἶμαι ἐγώ ; ;

— Αἴ ! δύσκολο πρᾶγμα, τὸν ἐκάματε εἰρηνοδίκη, γιὰ νὰ θολώσετε λίγο τὰ νερά.

Τώρα ὁ Ἱερώνυμος ἐννοήσας, ὅτι τὴν ἔπαθε λαμβάνει τραγικὴν στάσιν.

— Ἀποκλείεται, ἀπαγορεύεται αὐτὴ ἡ ὑπόνοια.

— Καὶ ἐγὼ τὸ βλέπω, ὅτι εἶπα μίαν ἀνοησίαν.

— Ὄχι δὰ ἀνοησίαν.

— Βεβαίως ἂν εἶσθε σεῖς ὁ εἰρηνοδίκης, ἔπρεπε νὰ σᾶς μείνῃ πιστή.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, πολὺ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰ αἰσθήματα ποῦ ἔχετε δι' ἐμέ. Δηλαδὴ θὰ εἶχα.

-- Ἀ ! ναί. Βεβαίως θὰ εἴχατε . . . Γράφω μυθιστόρημα ! — Ἐστέναξε καὶ ἐστάθη.

— Ἐμπρὸς λοιπόν !

— Φοβοῦμαι νὰ προχωρήσω. Ἔχετε σοφιστικότητα, ὥστε πε-

Τὸ παρὸν τεῦχος ἐκυκλοφόρησε τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1922.

ριορίζω τὸ ζήτημά μου εἰς μίαν ἐρώτησιν: Νὰ ὑπάγῃ νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ ἢ ὄχι; ὁ Νεοκλῆς πάντοτε.

— Βέβαια νὰ ὑπάγῃ, ἀφοῦ τοὺς τὸ εἶπε.

— Ναί! ἀλλὰ πῶς νὰ φερθῇ;

— Μά καὶ κατὰ τὴν ἡλικία ποὺ ἔχουν, εἶνε καιρὸς πιὰ νὰ εἶνε δύο καλοὶ φίλοι.

— Αὐτὸ εἶνε ἡ μία ἄποψις. Ἄλλως;

— Δι' αὐτὸ τὸ ἄλλως, πρέπει νὰ συμβουλευθῆτε ἄλλην.

— Ναί! ἀλλὰ ὑπάρχει μία ἐξαιρετικὴ περίπτωσις ἐδῶ. Αὐτός, μόλις ἀπεχωρίσθησαν καὶ τὴν ἐκύτταξε φεύγουσαν, εἰ μὲν ὀφθαλμοί του, φυσικά, τὴν ἔβλεπον ὡριμον γυναῖκα, ἀλλ' ἡ ψυχή του ἐξηκολούθει νὰ τὴν βλέπῃ νεωτάτην· πῶς θὰ ἰατρευθῇ λοιπὸν ἀπὸ αὐτὴν τὴν σύγκρουσιν παλαιῶν ἀναμνήσεων καὶ νέων αἰσθημάτων;

— Νόστιμο θὰ εἶνε κατὰ τὰς στιγμὰς αὐτὰς τῆς κρίσεως καὶ συγχύσεως νὰ εὕρῃ τὴν εὐκαιρίαν καμμία ἄλλη νὰ τρυπώσῃ 'ςτὴν καρδιά του.

— Μὰ ἴσως περὶ τοιούτου πράγματος κατὰ βάθος νὰ πρόκειται, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχει φόβος εἰσβολῆς εἰς τὸ στῆθος ἀνθρώπου, ποὺ ἔχει τοιαύτην ἡλικίαν.

— Κατὰ τὴν γνώμην μου ἄλλο ἔχει ἐδῶ μεγαλειτέραν σημασίαν ἀπὸ τὴν ἡλικίαν· τὸ νὰ πάρῃ μία γυναῖκα τὴν θέσιν τῆς ἄλλης. Αὐτὸ συνηθίζεται πολλὲς φορές, ὅπως ἐδιάβασα, πάντοτε ὅμως εἶνε πρόστυχον.

— Ὅστε φρονεῖτε, ὅτι τὴν πρώτην πρέπει νὰ τὴν ἀποκρούσῃ ὡς ἐπιορκήσασαν καὶ τὴν δευτέραν ὡς καθυστερήσασαν;

— Ἀφοῦ ἔτσι ἐπλέξατε τὴν ὑπόθεσιν;

Τὸ ρολόϊ κτυπᾷ 3 καὶ μισή.

— Χαρὰ 'στὸ μάθημα, ὡς τόσον, ποῦ ἐκάμαμεν σήμερον!

— Καὶ ἔπρεπε τώρα νὰ εὑρίσκεσθε εἰς τὸ σχολεῖόν σας.

— Ὄχι· τὸ ἄφησα δι' αὔριον· διότι ἔχω εἰς τὰς 4 νὰ κάμω μίαν τυπικὴν ἐπίσκεψιν.

— Μήπως εἰς τὸν εἰρηνοδίκην τοῦ νησιοῦ μας;

— Καλὲ ὄχι! Διὰ μίαν ἀστεῖαν αἰτίαν, περὶ τῆς ὁποίας θὰ σᾶς ὁμιλήσῃ ὑποθέτω, ὁ κύριος Μηνᾶς. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἰατρόν, τὸν κύριον ἀδελφόν του.

— Τὸν καϋμένο τὸν κύριο Δεωνίδα. Θὰ ἰδῆτε καὶ τὸν Αὐγουστῆ; Χά! χά! χά!..

— Ἔχετε νὰ τὸν ἰδῆτε ἐκ τοῦ πλησίον πολὺν καιρόν;

— Οὔ! οὔ! οὔ! Ἀπὸ παιδάκια, ποῦ παίζαμε μαζί. Καὶ τί περίεργον παιδὶ ποῦ ἦτο!

— Θὰ ἐπεθύμουν νάκούσω τὰς δι' αὐτὸ ἐντυπώσεις σας.

— Ἀναμνήσεις τώρα πλέον. Νά· ἐκεῖ ποῦ ἐπαίζαμε, ἔξαφνα στεκότανε ἀκίνητος καὶ ἐκύτταζε τὴν θάλασσα· ἄλλοτε τά σύνεφα...

— Ἐσᾶς σᾶς ἐκύτταζε.

— Καμμιὰ φορὰ ναί, καὶ τότε ἐσκουπιζόμανε μὲ τὸ χέρι μου μήπως εἶχα στὸ πρόσωπο καμμιὰ μουντζουρίτσα. Κ' αὐτὸς γελοῦσε τότε. Σταθῆτε· μιὰ φορὰ θυμᾶμαι παρηκολούθησε μὲ τὸ μάτι του ἕνα ταξειδιάρικον ἀστέρα, ὅπως λέγουν ἐδῶ τοὺς διάττοντας καὶ μοῦ εἶπε.. ἐχάραξε τὴ ζωή σου μὲ τὴν φλόγα ποῦ εἶχε καὶ ὅταν ἡ φλόγα αὐτὴ ἐτελείωσε... ἐχάθη. Ἐγὼ ἐγέλασα μὲ τὸ ὕφος φαίνεται ποῦ τὸ εἶπε καὶ μοῦ ἐθύμωσε τότε καὶ ἔκαμε τρεῖς μέρες νὰ ξαναρθῇ νὰ παίξωμε. Ὅταν τὸν ξαναεῖδα. Θυμωμένος ἤσουν τοῦ εἶπα; Καὶ μὲ τὸ δίκηο μου μοῦ ἀπαντᾷ, ἐσὺ ἐνόμισες πῶς εἶπα μιὰ κουταμάρα καὶ ἡ μητέρα μου μὲ φίλησε γι' αὐτὸ τρεῖς φορές..

— Καὶ δὲν βλέπεστε τώρα;

— Δὲν τοὺς ἀγαπᾷ ὁ νουνός μου καὶ ἐγώ, τώρα ποῦ ἐπανῆλθα ἐδῶ, ἀπέφυγα νὰ τοὺς ἰδῶ· ἡ θεία μου ὅμως τοὺς βλέπει κάποτε. Θὰ ἰδῆτε λοιπὸν καὶ τὴ σιόρα Βιολέττα, τί ἀστεῖο!

— Ἀστεῖον! Διατί παρακαλῶ;

— Εἶνε φράσις χωρὶς σημασίαν. Εἶνε μάλιστα πολὺ εὐχάριστος κυρία, ἀνεπτυγμένη, εὐαίσθητος καὶ λεπτή. Τραγουδεῖ κι' ὅλας, παίζει καὶ κιθάρα, κιτάρα τὴ λέει. Θὰ σχηματίσετε ἕνα κύκλον εὐχάριστον. Τί κρίμα νὰ λείπῃ ἀπὸ τὸν κύκλον αὐτὸν καὶ ὁ ἥρως τοῦ μυθιστορήματός σας!

— Νὰ ἤξευρα, ὅτι θά μὲ εἰρωνευθῆτε, δὲ θὰ σᾶς ἔλεγα ποτέ διὰ τὸ μυθιστόρημά μου.

— Τὸν εἰρηνοδίκη σας εἰρωνεύομαι· ὄχι σᾶς! Γιὰ κυττᾶξετέ με κατάματα.

— Θὰ σᾶς κυττάξω, ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς τὸν ἥλιον!

— Ξέρετε; Ἡ ψυχή μου μονάχα εἶνε ὡραία! καὶ τὴν ἐπαινῶ, γιατί δὲν εἶνε δική μου· ἀνήκει εἰς τοὺς γονεῖς μου καὶ εἰς τὴ γιαγιά μου πρὸ πάντων. Τὴν ἔχω δανεισθῆ, ἀλλὰ δὲ θὰ ἐξοφλήσω τὸ δάνειον αὐτό. Δὲν θὰ τὴν δώσω εἰς ἄλλους.

— Καὶ γιατί αὐτό;

— Αἴ! ποιὸς ξέρει, ἂν δὲ γράψω κι' ἐγὼ κανένα μυθιστόρημα! Πηγαίνετε τώρα λοιπὸν εἰς τὴν κυρίαν Βιολέττα. Προσέξατε ὅμως! μόνον φίλοι! Ἀκοῦστέ με. Νά, ποῦ σᾶς συμβουλεύω, ὅπως ἐπιθυμήσατε. Μόνον φίλοι! Αὐτὸ εἶνε ἄξιον τῆς ἀρετῆς σας, τῆς ἀρετῆς ἑνός ποῦ πάσχει, καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐν γένει.

Καὶ ἐνῷ τοῦ ἔδωσε καὶ τὰ δύο της χεράκια, νὰ τὸν ἀποχαιρετήσῃ ἀπὸ τὸ σαλονάκι της, ἀφοῦ τὸν εἶδε ποῦ ἦτον ὀρθὸς καὶ ἐβιάζετο νὰ φύγῃ, τοῦ ἐπρόσθεσε:

— Ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ μέ ἐμπιστευθῆτε!

— Χαίρετε — εἶπε ὁ Ἱερώνυμος τρέμων — εὑρίσκομαι κυριολεκτικῶς εἰς τὰ χέρια σας, εὐτυχῶς σὲ ὡραῖα χέρια! Νὰ τὰ φιλήσω κι' ὅλας;!

— Πρῶτα ἐγὼ τὰ δικά σας... Νά τα τώρα· μιὰ φορὰ ὅμως τὰ δεύτερά σας φιλήματα εἶνε ἐπικίνδυνα.

Καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἐννοήσας, ὅτι τὴν ἔπαθε καθ' ὅλην τὴν γραμμήν, ἔφυγε, συνοδευθεὶς ἀπὸ τὴν Πελαγίαν ἕως κάτω καὶ κάτω καὶ ἐβγῆκε εἰς τὸν δρόμον σὰν ἀφιονισμένος. Διευθυνόμενος δὲ εἰς τὸ σπίτι τῆς Βιολέττας ἐλοξοδρόμησε, κατὰ τὴν ἀκατανίκητον ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς του, πρὸς τὴν ἀμμουδιάν, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰ ἴχνη τῶν βημάτων του, τῶν ἐτῶν καὶ τῶν συνόρων του.

Ἦσαν ὅλα σβυσμένα!...

(Ἀκολουθεῖ)

HENRI ARDEL

ΟΛΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ ΕΛΙΖ. ΔΕΛΕΝΔΑ.)

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

— Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Κύριος; ἠρώτησε ἡ Συλβία.

— Ὁ Ραϋμόνδος Ντοριάν.

— Α!!! Ἀλήθεια, εἶναι ὁ Ραϋμόνδος Ντοριάν; Ἔ, λοιπὸν πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ μοῦ τὸν συστήσῃς;

— Νὰ σοῦ τὸν συστήσω; ἐγώ; ἤθελα νὰ σ' εὐχαριστῆσω, ἀλλὰ μοῦ εἶναι ἀδύνατον! Δὲν τὸν γνωρίζω!

— Ἔλα τώρα, ἂν δὲν τὸν γνώριζες, δὲν θὰ σ' ἐχαιρετοῦσε! Ἐταξειδέψατε τόσες ὧρες μαζί... Σοῦ μίλησε!... Σοῦ προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας του! Λοιπόν, δὲν εἶναι πλέον ξένος γιὰ σένα! Πὲς καλύτερα πῶς θέλεις νὰ τὸν κρατήσῃς δικό σου!

— Συλβία, πρόσεξε, δὲν σκέπτεσαι τὶ λές! Ἐὰν ἐπιθυμεῖς νὰ ὁμιλήσῃς στὸν Κον Ντοριάν, παρακάλεσε τὸν διευθυντὴν τοῦ βιβλιοπωλείου νὰ σοῦ τὸν συστήσῃ...

Ἡ Μοῦσα δὲν καταδέχθηκε ν' ἀπαντήσῃ. Ἀλλά, χωρὶς ἄλλο, ἡ συμβουλὴ τῆς ἐφάνηκε καλὴ κι' ἀπεφάσισε νὰ τὴν ἐκτελέσῃ. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ ὑποδεχθῇ μὲ τὸ συνειθισμένον ἀγέρωχο ὕφος της τὸν Κον Ντελκρουᾶ τοῦ εἶπε μὲ φωνὴ γλυκειά.

— Δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσω πολύ, κύριε, ἤθελα μόνον νὰ μὲ πληροφορήσετε ποίαν θέσιν ἔλαβε τὸ βιβλίο μου μεταξὺ τῶν ἔργων ποῦ θαυμάζει τὸ κοινόν;

Ἐλπίζω ὅτι θὰ εἶναι ἐκ τῶν πρώτων.

— Ναί!... βέβαια... Δεσποινὶς πιστεύσατέ με φροντίζουμε πολὺ νὰ τὸ προσφέρουμε εἰς ὅλους τοὺς ἐρασιτέχνας, τοὺς ἐπιθυμοῦντας ἔργα ὄχι συνήθη.

Ἡ Συλβία ἐθριάμβευε. Ἡ Λίνα μετὰ προσοχῆς παρετήρει τὸν Κον Ντελκρουᾶ διὰ νὰ ἐννοήσῃ, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ὁμιλῇ σοβαρῶς.

— Βλέπω, Κύριε, ὅτι εἶσθε πιστὸς ἀπόστολος τῆς Τέχνης...! εἶπεν ἡ Μοῦσα μ' ἐνθουσιασμό. Διὰ τοῦτο θὰ σᾶς ζητήσω μιὰ μικρὴ χάρι. Θέλετε νὰ μοῦ συστήσετε τὸν Κύριον Ντοριάν.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Διευθυντοῦ συνωφρυώθη, ἐδίστασε λίγο καὶ τέλος εἶπε:

— Λυποῦμαι πολύ, Δεσποινίς, ἀλλ' ὁ Κος Ντοριὰν εἶναι τόσο δύσκολος, ἄλλως σήμερα εἶναι καὶ πολὺ βιαστικὸς καὶ ἴσως δὲν δεχθῇ τὴν τιμὴν νὰ σᾶς προσφέρῃ τὰ σέβη του.

— Δοκιμάσατε σεῖς, ἐπέμενε ἡ Συλβία, ἡ ὁποία δὲν παρητεῖτο εὔκολα ἀπὸ τὶς ἰδέες της. Ὁ Κος Ντοριὰν συνδέεται καὶ μὲ φίλους τῆς οἰκογενείας μου, μὲ γνωρίζει βεβαίως ἐκ φήμης ὡς συγγραφέα, ὥστε τὸ διάβημά σας θὰ ἐπιτύχῃ.

Ὁ Κος Ντελκρουὰ δὲν ἠδύνατο πλέον παρὰ νὰ ὑποκύψῃ στὴν ἀνάγκη καὶ ἐπλησίασε τὸν Ντοριάν, ὁ ὁποῖος φυλλομετροῦσε κάποιο περιοδικό, πρὶν προφθάσῃ ὅμως ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του ἐκεῖνος τὸν ἠρώτησε μὲ χαμηλὴν φωνήν.

— Μήπως γνωρίζετε αὐτὴν τὴν νέαν μὲ τὰ μαῦρα;

— Ὄχι, εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ποῦ ἔρχεται ἐδῶ, εἶνε μοῦ φαίνεται συγγενὴς ἢ φίλη ἐκείνης τῆς. Δος μὲ τὸ κόκκινο φόρεμα, ἡ ὁποία γράφει ποιήματα καὶ ἐπιθυμεῖ πολὺ νὰ ὁμιλήσῃ μιὰ στιγμὴ μαζύ σας.

— Ντελκρουά, φίλε μου, ἀπεμάκρυνες βέβαια ἀπὸ μένα μιὰ τέτοια δοκιμασία, δὲν εἶνε ἔτσι; Α! εἶνε λοιπὸν ποιήτρια αὐτὸ τὸ γελοῖο πλάσμα! Καὶ τί εἶδος ποίησιν ἔχει δολοφονήσει ἕως τώρα;

— Ἔχει γράψει στίχους συμβολικοὺς ὑπὸ τὸν τίτλον «Μυστικοπαθῆ ἀπαγθίσματα».

— Ναί, τώρα ἐνθυμοῦμαι τὰ ἔχω λάβει μὲ μίαν λυρικὴν ἀφιέρωσιν... Ἕνα θαῦμα ἀσυναρτησίας. Μήπως εὑρίσκονται ἀγοράσταὶ δι' αὐτὰς τὰς ἀνοησίας;

— Εὑρέθησαν δύο. Ὁ δεύτερος ὅμως μᾶς ἔφερε πίσω τὸ βιβλίον....

— Α! τόσο τὸ καλύτερον αὐτὸ μ' ἐνθαρρύνει διὰ τὴν διανοητικὴν κατάστασιν τῶν συγχρόνων μου.... Καὶ πῶς ὀνομάζεται ἡ ποιήτριά σας;

—Συλβία Γοζελίν. Φαίνεται ὅτι γνωρίζετε κἄτι φίλους δικούς της....

— Ὅτι εἶνε ἡ Δνὶς Γοζελίν! ἔπρεπε νὰ τὸ καταλάβω! Ἐμπρός, ἀγαπητὲ Ντελκρουά, ἂς ὑποταχθῶμεν, σύστησέ με λοιπόν, ἀλλὰ μὴ λησμονῇς ὅτι σὺ ποῦ μὲ ρίπτεις στὸ βάραθρο, πρέπει νὰ ἔλθῃς ἐγκαίρως νὰ μὲ ἀνασύρῃς!

Ὁ ὑποχρεωτικὸς κ. Ντελκρουὰ δὲν ἐπερίμενε αὐτὴ τὴν εὔκολη ἐπιτυχία καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ἐννοήσῃ πόθεν προήρχετο, ἔσπευσε λοιπὸν νὰ ὁδηγήσῃ θριαμβευτικῶς τὸν νέον πρὸς τὴν Συλβίαν, ἡ ὁποία ἐξήτασε μὲ ἀδιάφορο ὕφος τὶς διάφορες νέες ἐκδόσεις.

— Ἔχω τὴν τιμὴν Δνὶς νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸν κύριον Ραϋμόνδον Ντοριάν.

Ἡ Μοῦσα ἐχαιρέτισε μὲ κίνησιν τῆς κεφαλῆς ὅλως διόλου ἐπίσημον.

— Πρὸ πολλοῦ, Κύριε, ἠὐχόμην μίαν στιγμὴν ὁμοίαν μὲ τὴν παροῦσαν, ἡ ὁποία μοὶ ἐπιτρέπει νὰ σᾶς ὁμιλήσω διὰ τὰ ποιήματά μου.

— Εἶνε ἀκριβῶς ὅπως τὴν ἐπερίμενα, ἐσκέφθη ὁ Ντοριάν. Καὶ τὸ χειρότερον ὅτι αὐτὴ ἡ σχολαστικὴ εἶνε ἱκανὴ νὰ μὴ μὲ συστήσῃ στὴ τόσον θελκτικὴ φίλη της!

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔστελνε σ' ὅλους τοὺς διαβόλους τὴ Μοῦσα, τῆς ἀπαντοῦσε ὅμως μὲ φράσεις τυπικῶς εὐγενεῖς κι' ἐκείνη μὲ τὴ μεγάλη ἰδέα ποῦ εἶχε γιὰ τὸν ἑαυτό της τὶς ἔπερνε τοῖς μετρητοῖς καὶ πολὺ ἐκολακεύετο, ὥστε ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ τοῦ εἰπῇ:

—Ἀφοῦ εὑρισκόμεθα σὲ τόσο τελεία συνενόησιν ἰδεῶν, ἐλπίζω, Κύριε, ὅτι θὰ θελήσετε νὰ ἔλθετε στὸ σπίτι διὰ νὰ ἐξακολουθήσωμεν αὐτὴν τὴν ἀνταλλαγὴν σκέψεων.... Θὰ ἐπεθύμουν δὲ νὰ ἔχω τὴν γνώμην σας καὶ διὰ τὴν ζωγραφικήν μου.....

Ἡ Λίνα, ἀπησχολημένη λίγο παρακάτω εἰς τὸ νὰ ἐκλέγῃ βιβλία, ἐσήκωσε τὸ κεφάλι της ταραγμένη μόλις ἄκουσε αὐτὴ τὴν ἀπροσδόκητη πρόσκλησιν, ἔτρεμε μήπως ὁ Ντοριὰν δεχθῇ νὰ γνωρισθῇ μὲ τὸ «σπίτι τῆς ἐλευθερίας....» Εὐτυχῶς ὅμως ἄκουσε τὸν Ντοριὰν νὰ εὐχαριστῇ εὐγενῶς, ἀλλὰ συγχρόνως ν' ἀρνῆται τὴν πρόσκλησιν λέγων ὅτι ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἦτο ἀποφασισμένος ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ Παρίσι διὰ νὰ περάσῃ τὸ καλοκαίρι ταξειδεύων. Τώρα ὅμως ἄρχισε νὰ κουράζεται ἀπὸ τὴν σχολαστικὴ συντροφιὰ τῆς Μούσας κ' ἔρριπτε ἐκφραστικὰ βλέμματα στὸν κ. Ντελκρουὰ γιὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ μὲ εὐγένειαν ἀπ' αὐτήν, ἐκεῖνος ὅμως πολὺ ἀπησχολημένος μὲ τὴν Λίνα δὲν ἐπρόσεχε καθόλου. Ὁ Ντοριὰν ἀπεφάσισε νὰ τὸν καλέσῃ εἰς βοήθειαν καὶ ἀφῆκε τὸ μπαστοῦνι του νὰ πέσῃ μὲ τόσον θόρυβον ὥστε ὁ Ντελκρουὰ ἀνεπήδησε τρομαγμένος.

Ἀμέσως ἐκατάλαβε καὶ μὲ ἐξυπνάδα καὶ εὐγένεια ἐφώναξε:

— Κύριε Ντοριάν! Θὰ εἴχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ δώσετε μιὰ μικρὰ συμβουλή;

— Ἡ Δεσποινίς....., ἔδειχνε τὴν Λίνα. Ἡ Δεσποινὶς ζητεῖ νὰ τῆς ὑποδείξω, μεταξὺ τῶν νέων βιβλίων ὅσα ἔχουν τὴν μεγαλυτέραν ἀξίαν. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐχεμύθεια μοῦ κλείνει τὸ στόμα, θὰ ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ βοηθήσετε;

Ὁ Ντοριὰν ἐπλησίασε μὲ προθυμίαν, ἐν ᾧ ἡ Συλβία ἀποφασισμένη νὰ μὴν ὑποχωρήσῃ ἔκρινε καλὸν νὰ ἐπέμβῃ μὲ τὸ προστατευτικὸν ὕφος της.

— Ἡ ἐξαδέλφη μου Δνὶς Ντυστάλ, ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ρωσσίαν καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἐνήμερος τῆς φιλολογίας μας...

— Συλβία, μὲ συκοφαντεῖς λιγάκι! Εἶπεν ἡ Λίνα διασκεδάζουσα μὲ τὴν κουτοπονηρίαν τῆς Μούσας. Στὴ Πετρούπολι, λαμβάνομεν πολλὰ γαλλικὰ περιοδικά, καὶ ἡ φιλολογία σας ποῦ εἶνε καὶ ἡ δική μου, ἀφοῦ εἴμεθα συμπατριῶται, δὲν μοῦ εἶνε ἄγνωστη! Αἰσθάνομαι μόνον τὴν ἀνάγκην κάποιας ἰδιαιτέρας διευθύνσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκλέξω μεταξὺ νέων ἔργων.

— Νὰ ἐκλέξετε.... γιὰ σᾶς; Δεσποινίς.

— Πρῶτα, γιὰ μιὰ ἡλικιωμένη φίλη μου, πολὺ ἔξυπνη κυρία καὶ πολὺ ἐνήμερη στὴ γαλλικὴ φιλολογία, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ καὶ ἐννοεῖ. Ἔπειτα καὶ γιὰ μένα, ἐπιθυμῶ ν' ἀνανεώσω μιὰ μικρὰ βιβλιοθήκη (ἡ δική μου ἔμεινε στὴ Πετρούπολι) καὶ νὰ περάσω μέσα πρῶτα-πρῶτα τοὺς παλαιούς μου φίλους.....

— Καὶ τώρα ἐπιθυμεῖτε νὰ προσθέσετε νέους φίλους στοὺς παλαιούς; ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ὑποδείξω ἔπρεπε νὰ γνωρίζω ὀλίγο τὰ γοῦστά σας....

— Ἀγαπῶ τὰ ἔργα αὐτοῦ τοῦ εἴδους.... καὶ ἔδειξε μερικοὺς τόμους ποῦ εἶχε βάλλη κατὰ μέρος.

Ὁ Ντοριὰν ἔρριψε ἕνα βλέμμα καὶ ἐθαύμασε διὰ τὸν σοβαρὸν χαρακτῆρα τῶν βιβλίων τὰ ὁποῖα ὠνόμαζε «φίλους της», βιβλία τὰ ὁποῖα μόνον κόρη ἀνωτέρας μορφώσεως καὶ πνεύματος, ὄχι κοινοῦ, ἦτο δυνατὸν ν' ἀντιλαμβάνεται. Ὅ,τι δὲ περισσότερον τοῦ ἤρεσε ἦτο νὰ τὴν εὑρίσκῃ τόσον θελκτικὰ ἁπλῆν καὶ φυσικὴ μ' ὅλα τὰ ἰδιαίτερα αὐτὰ πνευματικὰ προτερήματα.

— Τότε, εἶπε, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς συστήσω τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα θὰ ἤδιδα στὴν νεαρὰ ἀδελφήν μου, ἐὰν εἶχα. Ἀνέφερε μερικοὺς τίτλους βιβλίων καὶ ἔπειτα προσέθεσε χαμογελῶν:

— Μὲ ὅσα καὶ ἂν λέγετε δὲν εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ σᾶς εὐχαριστήσω, διότι αἱ προτιμήσεις μου εἶνε τόσον ἰδιόρρυθμοι καὶ ἴσως φαίνονται ἀνεξήγητοι στοὺς ἄλλους....

— Ἀδιάφορο, εἶπεν ἡ Λίνα μὲ τὴν ἐλκυστικὴ χάριν της, ἐγὼ θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε ὅτι ἐζήτησα τὰ φῶτά σας καὶ θὰ εἶμαι εὐγνώμων ὅτι εἴχατε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ συμβουλεύσετε.

— Λίνα, δὲν εἶσαι ἤτοιμη ἀκόμη;... Ἐφώναξε ἡ Μοῦσα, ἡ ὁποία μὲ μεγάλην στενοχωρίαν ἄκουε τὴν συνομιλίαν τῆς ἐξαδέλφης της μὲ τὸν Ραϋμόνδον Ντοριάν.

—Ἀμέσως, Συλβία, θὰ δώσω τὴν διεύθυνσιν γιὰ νὰ μᾶς στείλουν τὰ βιβλία, καὶ φεύγομεν.

Διηυθύνθη εἰς τὸ ταμεῖον καὶ ὅταν ἐπέστρεψε ἡ Συλβία τὰ εἶχε καταφέρει, ὥστε νὰ μὴ δυνηθῇ πλέον ν' ἀνταλλάξῃ μὲ τὸν Ντοριὰν παρὰ μικρὸν καὶ ἁπλούστατον χαιρετισμόν.

Ἡ Λουκία, μόλις εὑρέθησαν ἔξω τοῦ βιβλιοπωλείου κουρασμένη ἀπὸ τὴν σιωπὴν τόσης ὥρας ἀνεφώνησε:

— Α! Λίνα μου, πόσον καλὰ εἶχα μαντεύσῃ ὅτι ὁ Ντοριὰν σ' εὑρίσκει πολὺ ὡραίαν! Ἀμέσως σ' ἐγνώρισεν μόλις μπῆκες στὸ κατάστημα, τὸν ἄκουσα νὰ ἐρωτᾷ ποιὰ εἶσαι, καὶ ἐφαίνετο κατενθουσιασμένος νὰ σοῦ διαλέγῃ βιβλία.

— Παῦσε μικρὴ ἀνόητη, εἶπεν ἡ Λίνα γελῶσα. Τέλος

Κ. Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ
ΕΜΒΑΣΑΤΕ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ ΣΑΣ

πάντων ἔχεις ἀπεριόριστη φαντασία.

— Καὶ γελοίαν συγχρόνως, προσέθεσε ἡ Μοῦσα. Δὲν ἐννοῶ Λίνα, πῶς σὺ ἡ τόσον σοβαρὰ ἐπιτρέπεις σ'αὐτὸ τὸ παιδὶ παρατηρήσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

— Ἀκριβῶς,ἐπειδὴ δὲν δίδω καμμίαν σημασίαν καὶ νομίζω ὅτι θὰ κάμῃς καλὰ νὰ μὲ μιμηθῇς.

Καὶ ἡ Λίνα, μὲ κάποιαν ἀνυπομονησίαν, ἄρχισε νὰ ὁμιλῇ μὲ τὴν Λουκίαν χωρὶς νὰ προσέχῃ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ αὐστηρὸν ὕφος τῆς Συλβίας.

*
* *

Ἔκαμνε ζέστη, πολὺ ζέστη ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα. Ὁ ἀέρας ἦτο φωτιὰ καὶ ὁ ἥλιος ἔκαιε τοὺς σκονισμένους δρόμους καὶ οἱ πλέον γενναῖοι ἠσθάνοντο τὴν νοσταλγίαν τῆς σκιᾶς, τῆς πρασινάδας, τοῦ παγωμένου νεροῦ. Ἡ Λίνα ἦτο ἐξ αὐτῶν, ἐνῷ ἐβάδιζε γενναία μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ καμίνι συνοδεύουσα μὲ τόσην αὐταπάρνησιν τὴν θείαν της, διὰ νὰ προξενήσῃ εὐχαρίστησιν σ' ἕνα ἄρρωστο κοριτσάκι ποῦ ἐπιθυμοῦσε νὰ τὴν γνωρίσῃ. Ἀλλὰ μ'ὅλην τὴν καλωσύνην της δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴν εἶναι δυσαρεστημένη ὅτι ἡ θεία της ἐδιάλεξε μία ἡμέρα τόσο ζεστὴ δι' αὐτὸν τὸν περίπατον. Καὶ μέσα της ἐζήλευε τὴν Λουκία ποῦ ἔμεινε στὸ σπίτι γιατὶ εἶχε δυνατὸ πονοκέφαλο, καὶ τὴν Μοῦσα ποῦ δὲν ἐννοοῦσε νὰ χαλάσῃ τὴν ἡσυχίαν της καὶ νὰ τρέχῃ ἔξω μὲ τόση ζέστη. Ἄλλως καὶ μὲ τὸν ὡραιότερον καιρὸν δὲν θὰ ἐπήγαινε ποτὲ (τὸ ἐδήλωσε κατηγορηματικῶς) νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὴν τὴν Καν Μπρὶς, ἡ ὁποία ἐγνώριζε τόσον καλὰ τὸν Ῥαϋμόνδον Ντοριὰν καὶ δὲν ἔλαβε ποτὲ τὸν κόπον νὰ τῆς τὸν παρουσιάσῃ... Εὐτυχῶς ὅμως ἡ τύχη εἶχε φανῇ εὐνοϊκή!

— Μπορεῖς νὰ εἰπῇς στὴ φίλη σου, ὅτι, τώρα δὲν ἔχω πλέον τὴν ἀνάγκην της. Ἔκαμα τὴν γνωριμίαν τοῦ Ντοριάν! ἐφώναξε ἡ Μοῦσα στὴ μητέρα της τὴν στιγμὴν ποῦ τὴν ἀποχαιρετοῦσε κ' ἔφευγε μὲ τὴν Λίνα. Αὐτὴ ἐγνώριζε μόνον ὅτι ἐπήγαινε νὰ ἰδῇ μιὰ Κα Μπρὶς τῆς ὁποίας ὁ σύζυγος ἦτο γλύπτης, ὅτι εἶχε τρία χαριτωμένα ἀγοράκια κι' ἕνα κοριτσάκι λεπτὸ καὶ ἀσθενικό, παράλυτο πρὸ πολλῶν μηνῶν... Αὐτὰς τὰς λεπτομερείας ἐπανελάμβανε ἡ Κα Γοζελὶν στὴ ἀνεψιά της, ἐν ᾧ διευθύνοντο πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου διὰ νὰ πάρουν τὸ τραῖνο γιὰ τὸ Πασσύ. Ἀπὸ φόβον μὴ τὸ χάσουν ἡ θεία Ἑρμηνία ἔτρεχε μὲ ὅλην της τὴν δύναμιν, τὸ πρόσωπόν της εἶχε γίνῃ κατακόκκινο καὶ μόλις κατώρθωνε ν' ἀναπνεύσῃ.

Ἡ Λίνα τὴν ἐλυπήθη καὶ εἶπε μὲ τὴν συνηθισμένην της συμπαθῆ χάριν:

— Θεία, δὲν φρονεῖτε ὅτι θὰ εἶναι πολὺ ζέστη στὸ τραῖνο; Ἂν θέλετε ἀφήσατέ με νὰ σᾶς ὁδηγήσω στὸ Πασσὺ ὅπως ξέρω ἐγώ... μὲ τὸ ἀμάξι.

— Μά, παιδί μου, θὰ εἶναι ἀντιστροφὴ τῶν ὅρων... αἱ ἀνεψιαὶ δὲν ὁδηγοῦν ποτὲ τήν θείαν των:

— Στὴ Γαλλία ἴσως, ἀλλὰ στὴ Ρωσσία... τὰ πράγματα γίνονται διαφορετικά, ὅταν αὐτὸ ἀρέσῃ στὶς ἀνεψιές...

Μ' ἕνα νεῦμα ἐσταμάτησε τὸν πρῶτον ἀμαξᾶν καὶ ἡ Κα Γοζελίν,χωρὶς πολλὰ κομπλιμέντα, ὑπέκυψε εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀνεψιᾶς της. Τὸ ἀμάξι ἄρχισε νὰ τρέχῃ καὶ ἐλαφρὸ ἀεράκι ἐδρόσισε τὸ πρόσωπον τῆς θείας Ἑρμηνίας, ἡ ὁποία ἀφῆκε στεναγμὸν ἀνακουφίσεως καὶ ἄρχισε νὰ λέγῃ μὲ συγκίνησιν στὴ Λίνα:

— Ἄ! ἀγαπητή μου, πάντοτε ἔχεις λαμπρὰς ἰδέας, καὶ πάντοτε σκέπτεσαι τοὺς ἄλλους! Ἡ μητέρα σου ἦτο τὸ ἴδιο... Ξεύρεις ὅτι ἔρχονται στιγμαὶ ποῦ τῆς ὁμοιάζεις τόσον πολύ, ὥστε συγκινοῦμαι νὰ σὲ βλέπω καὶ νὰ σὲ ἀκούω. Μοῦ φαίνεται ὅτι γυρίζω πίσω στὸν καιρὸν τῆς νεότητός μου, ὅτε τὴν εἶχα σὰν παιδί μου...

— Γνωρίζω, εἶπε μὲ γλυκύτητα ἡ Λίνα πόσον καλὴ ὑπῆρξατε πρὸς αὐτήν...

— Καλή! Ἁπλούστατα τὴν ἀγαποῦσα, τὴν ἀδελφοῦλά μου, καὶ πολὺ ἐπόνεσε ἡ καρδιά μου, ὅταν τὴν εἶδα νὰ φεύγῃ γιὰ τὴν Πετρούπολι. Ἀλλὰ δὲν εἴμεθα διόλου πλούσιοι... Ἐὰν τὴν κρατοῦσα στὸ Παρίσι θὰ τὴν ἔβλεπα νὰ κουράζεται, νὰ δίδῃ μαθήματα καὶ νὰ χάνεται ἡ θαυμαστὴ φωνή της. Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ τὴν ἀφήσω νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Ρωσσία, ὅπου καὶ τὴν ἐπερίμενε ἡ εὐτυχία...

Ἡ Λίνα ἄκουε ἀφηρημένη ἀπὸ τὴν γλυκειὰ σκέψι ὅτι ἡ μητέρα της εἶχεν ἀγαπηθῇ τόσον θερμῶς, ὥστε δὲν θὰ ὑπέφερε καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν τῆς ὑπερηφάνου οἰκογενείας τοῦ συζύγου της... Τὴν σκέψιν αὐτὴν ἐξέφρασε μεγαλοφώνως.

—Ναί, ἡ καϋμένη ἡ μαμά εἶχε μεγάλη παρηγοριὰ δι' ὅλην αὐτὴν τὴν περιφρόνησιν τῶν συγγενῶν τοῦ πατέρα... οἱ ὁποῖοι χωρὶς ἀμφιβολίαν θὰ περιφρονήσουν καὶ ἐμέ!

Ἡ Κα Γοζελὶν ἐστράφη μὲ ἀγανάκτησιν.

— Λίνα, ἀληθινὰ λοιπὸν σκέπτεσαι νὰ προσπέσῃς σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους;

— Ὁ πατέρας μου τὸ ἐπιθυμοῦσε... Διὰ νὰ ὑπακούσω στὴν ἐπιθυμία του, θὰ δοκιμάσω νὰ τοὺς γνωρίσω, ὅταν μάθω ποῦ εὑρίσκονται! Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς ζωῆς του, πολὺ συχνὰ μοῦ μιλοῦσε γιὰ τὸ σπῆτί του τὸ πατρικὸ στὸ Ἀβράνς, ὅπου ἔπαιζε παιδάκι... εἶχε σκοπό, εἶχε ἀποφασίσει νὰ τὸ ἐπισκεφθῶμεν μαζύ, ἀλλὰ ἔπειτα... δὲν ἔλαβε καιρόν!

— Ἀγαπητή μου, μπορεῖς νὰ τὸ ἐπισκεφθῇς ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἑβδομάδας, ὅταν ἐπιστρέψωμεν ἀπὸ τὸ Ζερσέ. Ἀφοῦ στὸ Ζερσὲ ἐπιθυμεῖ ἡ Συλβία νὰ περάσῃ τὶς διακοπές! Ἄ! ἡ Μοῦσα! εἶναι δι' ἐμὲ πηγὴ μεγάλης ἀνησυχίας!...

Ἡ Λίνα ἐσήκωσε τὸ κεφάλι μὲ ἔκπληξιν, ἐνόμιζεν ὅτι δὲν ἄκουσε ἢ δὲν ἐκατάλαβε καλά.

Πῶς ἡ Μοῦσα, ἡ δόξα τῆς οἰκογενείας, ἠδύνατο νὰ εἶναι ἀφορμὴ σοβαρᾶς ἀνησυχίας διὰ τὴν μητέρα της, ἡ ὁποία μάλιστα δὲν ἐφαίνετο ν' ἀνησυχῇ εὔκολα!

Χωρὶς νὰ λάβῃ ἀνάγκην νὰ τὴν ἐρωτήσῃ, ἡ θεία Ἑρμηνία ἐξηγεῖται ἀμέσως μὲ τὴν συνηθισμένη της ἁπλότητα:

— Βλέπεις, Λίνα μου, πρέπει ν' ἀποκαταστήσωμεν τὴν Συλβίαν! Μεταξύ μας, σοῦ ἐμπιστεύομαι ὅτι εἶναι εἴκοσι ἕξ ἐτῶν!... Ἀλλὰ κόρη μὲ τόσον ἀνωτέραν ἀνάπτυξιν πρέπει νὰ συναντήσῃ κάποιον ἄξιόν της, ἄλλως δὲν θ' ἀποφασίσῃ ποτὲ νὰ δεσμεύσῃ τὴν ἐλευθερίαν της.

Ἐδῶ ἡ θεία Ἑρμηνία διεκόπη ὀλίγον... ἀλλ' ἀμέσως ἐξηκολούθησε μὲ περισσοτέραν ζωηρότητα:

— Ἡ Λουκία ἔλεγε πρὸ ἡμερῶν ὅτι ὁ Ραϋμόνδος Ντοριὰν εἶναι πολὺ καθὼς πρέπει, τὴν ἰδίαν ἐντύπωσιν ἔκαμε καὶ στὴ Συλβίαν... Σὺ εἶσαι κόρη σοβαρὰ καὶ θέλω νὰ σοῦ ζητήσω μίαν γνώμην. Πιστεύεις ὅτι ὑπάρχει κάποια ἐλπίδα ἐκ μέρους του; Ἐκατάλαβες ἂν τοῦ ἄρεσε ἡ Μοῦσα μας; Ἦτο πολὺ εὔμορφη τὴν ἡμέρα ποῦ τὴν συνήντησε στὸ βιβλιοπωλεῖον... Καὶ ἔπειτα ἐμίλησε μαζύ του, ὥστε πιστεύω νὰ ἐξετίμησε τὴν φιλολογικήν της ἀξίαν...

Ἡ Λίνα ἐξ ἀρχῆς τῆς ὁμιλίας ταύτης εἶχεν ἐκπλαγῆ πολύ, ἀλλὰ ὅταν ἄκουσε αὐτὴν τὴν τελευταίαν ἰδέαν, τὰ ἔχασε κυριολεκτικῶς καὶ ἔμεινε ὀλίγα δευτερόλεπτα χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, ἐκ φόβου μὴ λυπήσῃ τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην μητέρα.

— Δὲν εὑρίσκεις τὴν ἰδέαν μου καλήν; Λίνα.

— Θεία μου, θὰ ἦτο πολὺ καλή, ἐὰν ὁ Κος Ντοριὰν εἶχε ἐπιθυμίαν νὰ ὑπανδρευθῇ... Ἀλλ' ἐξ ὅσων ἄκουσα νὰ λέγουν, νομίζω ὅτι δὲν σκέπτεται διόλου διὰ γάμον.

— Παιδί μου, εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις, δὲν πρέπει ν' ἀκούωμεν τὶ λέγουν... Μάθε λοιπὸν ὅτι ἐὰν διατηρῶ σχέσεις μὲ τὴν Καν Μπρίς, τὸ κάμνω ἀκριβῶς διὰ νὰ γνωρισθῶμεν μὲ τὸν Ντοριάν, ὁ ὁποῖος εἶναι τόσον καθὼς πρέπει καὶ θὰ ἦτο ὁ κατάλληλος σύζυγος διὰ τὴν Συλβίαν!

— Τὸν γνωρίζετε; Θεία μου.

— Ἐγώ;... Καθόλου! Ἀλλὰ τὶ μ' ἐνδιαφέρει ἀφοῦ ἀρέσει στὴ Συλβία...

Ἡ Λίνα δὲν ἤξευρε πλέον τὶ ν' ἀπαντήσῃ εἰς αὐτὰς τὰς ἀνοησίας, ἄλλως τε εἶχαν φθάσῃ καὶ ἡ ἅμαξα ἐστάθη ἐμπρὸς σ' ἕνα ὡραῖο σπιτάκι περιτριγυρισμένο ἀπὸ κιγκλίδες καταπράσινες ἀπὸ διάφορα φυτά. Στὸ μέσον τοῦ κήπου διεκρίνετο ὑψηλὴ καστανιὰ μὲ πυκνότατο φύλλωμα.

Ἡ Κα Γοζελὶν ἀφῆκε τὴν Λίνα νὰ λογαριασθῇ μὲ τὸν ἀμαξᾶν, καὶ ἄνοιξε ἀμέσως τὴν κιγκλίδα. Ζωηρότατο κτύπημα

κουδουνιοῦ ἔκαμε νὰ τρέξῃ μιὰ ἀγαθὴ χονδρὴ χωρικὴ μὲ τὸν πατροπαράδοτον βρεττανικὸν σκοῦφον.

— Ἡ Κα Μπρὶς εἶναι μέσα;

— Μάλιστα, Κυρία. Ἐὰν αἱ κυρίαι ἐπιθυμοῦν νὰ τὴν ἰδοῦν, θὰ εἰδοποιήσω ἀμέσως, διότι ἡ Κυρία εὑρίσκεται στὸ κῆπο μὲ τὴν Δδα Μαγδαληνήν.

— Μὴ τὴν ἀνησυχήσῃς, θὰ ὑπάγωμεν νὰ τὴν εὕρωμεν. Πήγαινε στὴν ἐργασία σου, κόρη μου, ἐγὼ ξέρω τὸν δρόμον.

Καὶ ἡ Κα Γοζελὶν ἠκολούθησε δενδρόφυτον καὶ καταπράσινον δρομίσκον, ὁδηγοῦντα κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν μεγάλην καστανιάν.

Ἔπειτα ἀπὸ λίγα βήματα, ἡ Λίνα διέκρινε στὴ σκιὰ τοῦ δένδρου τὸ ἄρρωστο παιδάκι, ξαπλωμένο στὴ πολυθρόνα του, ἡ μητέρα του ἐργάζετο καὶ ἕνας νέος ἐδιάβαζε δυνατά. Μόλις ἄκουσε τὰ βήματα ὁ νέος ἀφῆκε τὸ βιβλίο καὶ ἔστρεψε τὴν κεφαλήν... Καὶ ἡ Λίνα εἶδε μπροστά της τὸν Ῥαϋμόνδον Ντοριὰν ποῦ τὴν ἐκύτταζε μὲ τόσην ἔκπληξιν ὅση ἦτο καὶ ἡ ἰδική της, εἰς τὴν ἔκφρασίν του ὑπῆρχε καὶ κάποια εὐχαρίστησις τὴν ὁποίαν μιὰ γυναῖκα ἀντιλαμβάνεται πάντοτε. Καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἡ Λίνα ἐσκέφθη:

— Τὶ δὲν θὰ ἔδιδε ἡ Συλβία διὰ νὰ εἶναι στὴ θέσι μου αὐτὴ τὴ στιγμή!

(Ἀκολουθεῖ)

A. M. ALDANOV

"ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ,,

ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΟΣ

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ ΧΡΙΣΤΟΦ. ΔΕΛΕΝΔΑ]

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἐβέχθη τὴν πρότασιν ταύτην μὲ τὸν σκοπὸν ὄχι μόνον νὰ γνωρίσῃ τὸν Ναπολέοντα, ἀλλὰ καὶ νὰ σχετισθῇ μὲ αὐτὸν τὸν μεγάλον ἄνδρα. Εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ κόμητος, ὅστις ἐγνώριζεν ὅλους σχεδὸν τοὺς διασήμους ἄνδρας τῆς Εὐρώπης ἔλειπεν ἕνας, ὁ διασημότερος ὅλων, ὁ ἐξάριστος τῆς Ἁγίας Ἑλένης. Ἐλογάριαζε λοιπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ στὴ Ρωσσία ἔπειτα ἀπὸ δύο ἢ τρία ἔτη φίλος στενὸς τοῦ ἐκπτώτου αὐτοκράτορος καὶ κάτοχος τῶν μυστικῶν παρασκηνίων τῆς πολιτικῆς τῆς Εὐρώπης. Αἱ λαμπραὶ ἐλπίδες τοῦ ντὲ Μπαλμὲν δὲν ἐπραγματοποιήθησαν, δὲν ἀπέκτησε κατὰ τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς του εἰς Ἁγίαν Ἑλένην ὄχι μόνον τὴν οἰκειότητα τοῦ Ναπολέοντος, ἀλλ'οὔτε καμμίαν συνάντησιν μὲ αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἐπιμόνως ἀπέφευγε τοὺς ξένους. Ὅσο λοιπὸν παράδοξον καὶ ἀπελπιστικὸν καὶ ἂν εἶναι τοῦτο, ἐν ᾧ πολλὰ ἔτη κατῴκησε εἰς δέκα χιλιόμετρων ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν κατοικίαν τοῦ Ναπολέοντος, δὲν κατώρθωσε οὔτε μίαν φορὰν νὰ τὸν ἰδῇ ἀπὸ κοντά. Οὔτε ἄλλη συντροφιὰ εὐχάριστος ὑπῆρχε στὴν Ἁγία Ἑλένη, ἰδίως κυριῶν, τὴν ὁποίαν πάντοτε ἐπεδίωκε ὁ κόμης, τὸ φοβερὸ κλίμα τοῦ ἐτάρχεε πολὺ τὰ νεῦρα, ἔχασε τὸν ὕπνον του, τὴν εὐθυμίαν του, καὶ ἀπεφάσισενὰ κάμῃ ἕνα ταξεῖδι ἕως τὸ Ριον-Ἰανέϊρον ὅπου παρουσιάσθη στὸν αὐτοκράτορα τῆς Βραζιλίας, ἕνα ἄγριο καὶ ἀνόητο. Ἠθέλησε νὰ λάβῃ μέρος στὸ κυνήγι τῶν τίγρεων, ἀλλὰ δὲν ἔτυχε εὐνοϊκὴ περίστασις. Ἄλλως αἱ τίγρεις δὲν ἠδύναντο ν' ἀναπληρώσουν τὴν συντροφιὰ τῶν κυριῶν, ὅπως ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Βραζιλίας δὲν ἠδύνατο ν' ἀναπληρώσῃ τὸν Ναπολέοντα.

Ἐπιστρέψας ἀπὸ τὸ ταξεῖδι ἔπαθε καὶ ἄλλο ἀπροσδόκητο ἐπεισόδιον: Ὑπὸ τὸν θερμὸν ἥλιον τῆς Ἁγίας Ἑλένης, ὁ μέγας δημιος τῶν καρδιῶν ἐρωτεύθη αἰφνιδίως ἕνα κοριτσάκι 16 ἐτῶν τὴν ἐγγονὴν τοῦ διοικητοῦ τῆς νήσου, τὴν Mis Σούζυ Τζόνσον. Εἰς μάτην ἐσκέπτετο ὅτι μὲ τὸν χαρακτῆρα του καὶ ἀστασίαν του ἦτο τρέλλα νὰ ὑπανδρευθῇ καὶ νὰ δεσμευθῇ γιὰ πάντα, νὰ χάσῃ τὴν τόσον προσφιλῆ του ἀνεξαρτησίαν, ὁ κόμης Ἀλέξανδρος Ἀντώνοβιτς ντὲ Μπαλμὲν ἐζήτησεν εἰς γάμον τὴν μικρὰν Ἀγγλίδα, ἀφοῦ τὴν παραμονὴν εἶχε λάβει τὴν στερρὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ τὸ πράξῃ ποτέ!

V

— Κύριε ἔφεραν τὸ ταχυδρομεῖον, εἶπεν ὁ Τίτζας εἰσερχόμενος βιαστικὰ στὸ δωμάτιον καὶ διακόπτων τὰς μελαγχολικὰς σκέψεις τοῦ κόμητος.

Τὸ ταχυδρομεῖον δὲν ἦτο ὀγκῶδες. Ἀλλὰ ἐκεῖνο ποῦ ὁ ντὲ Μπαλμὲν ἐπερίμενε πρὸ τόσου καιροῦ ἐπέσυρε ἀμέσως τὴν προσοχὴν του ἤνοιξε βιαστικὰ ἐπίσημον φάκελλον σφραγισμένον. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαβεν ἔκφρασιν χαρᾶς. Διὰ μέσου τοῦ φίλου του κόμητος ντὲ Λίδεν εἰδοποιεῖτο ὅτι ἡ αἴτησις, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς Ρωσσίαν ἐγένετο ἐπὶ τέλους δεκτὴ καὶ ὅτι ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης κατεδέχετο νὰ τὸν συγχαρῇ διὰ τοὺς γάμους του. Συγχρόνως δὲ παρεχωρεῖτο εἰς τὸν ντὲ Μπαλμὲν πλὴν τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ ταξειδίου καὶ ἔκτακτον ἐπίδομα. Τίποτε καλύτερον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιθυμήσῃ.

—Δὲν θὰ φύγωμε λοιπὸν γρήγορα διὰ τὴν Ρωσσίαν Κύριε; ἠρώτησεν ὁ Τίτζας.

Κάποια οἰκειότης ὑπῆρχε πρό πολλοῦ μεταξὺ τοῦ κόμητος καὶ τοῦ ὑπηρέτου του. Μόνον ἀναμεταξύ των ἠδύναντο νὰ ὁμιλῶσι ρωσσικά, καὶ, πραγματικῶς ὁ Ἀλέξανδρος Ἀντώνοβιτς ἠσθάνετο τὸν ἑαυτόν του περισσότερον συνδεδεμένον μὲ τὸν Τίτζαν παρὰ μὲ τὸν σὲρ Ἔδσον καὶ τὴν Λαΐδυ Λόδ, μέλλοντα μέλη τῆς οἰκογενείας του.

— Πολὺ γρήγορα φίλε μου. Ἔχω τὴν ἄδειαν μου. Θὰ φύγωμεν ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον μου.

— Ἄ! τόσο τὸ καλύτερον, Κύριε, τόσο τὸ καλύτερον. Δὲν ἦτο πλέον ζωὴ αὐτή, στὸ ἐλεεινὸ τοῦτο νησί, ὅπου δὲν εὑρίσκει κανεὶς ἄνθρωπον νὰ ὁμιλήσῃ.

— Ἀλλὰ σὺ ἔμαθες ἀγγλικά...

— Ναί, ἀλλὰ τί νὰ λές'μ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους.

— Καὶ ἔπειτα νὰ μὴ βλέπῃς διόλου κόσμο! Καὶ ὅταν ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ δίδετε χρήματα διὰ νὰ πιῶ κανένα βάκι δὲν τὸ βρίσκει κανείς, μόνον οὔτσκι ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τόσο ἀκριβό. Μὲ τὰ ἴδια χρήματα ἀγοράζομεν στὴν πατρίδα ὁλόκληρο βαρελάκι βάκι!

— Νά, πάρε διὰ τὸ οὔτσκι νὰ πιῇς εἰς ὑγείαν τῆς Κυρίας, καὶ εἰπὲ νὰ μοῦ ἑτοιμάσουν τὴν ἅμαξα.

—Ὁ Κύριος θὰ ὑπάγῃ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἐξοχότητά της; εἶπεν ὁ Τίτζας μὲ πονηρίαν.

— Ναί, ναί, κάμε γρήγορα.

Ὁ Τίζας ἔφυγεν. Ὁ κόμης ἤρχισεν νὰ ἐξετάζῃ τὸ ταχυδρομεῖον. Εἶχε λάβει ἕνα πακέτο βιβλία, ἐφημερίδες καὶ μόνον δύο ἐπιστολάς. Ἡ μία ἦρχετο ἀπὸ τὸ Λονδῖνον ἦτο τοῦ συναδέλφου του Κρίβτσοβ, ὁ ὁποῖος εἶχε μείνει ὀλίγον καιρὸν στὴ Ρωσσία καὶ τοῦ ἔδιδε διαφόρους εἰδήσεις. Ὁ ντὲ Μπαλμὲν ἐδιάβασε καὶ ξαναδιάβασε μὲ εὐχαρίστησιν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κρίβτσοβ, ἐν ᾧ ὑπελόγιζε τὴν σπουδαιότητα τῶν πληροφοριῶν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Ρωσσίαν. Ἀλλὰ δὲν ἦρε τίποτε τὸ σοβαρόν.

Ἡ ἄλλη ἐπιστολὴ ἦτο φιλοσοφικὴ καὶ πολιτική. Ἦρχετο κ'ἐκείνη ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, ἀπὸ ἕνα συμμαθητήν του τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς ὀνόματι Ῥέζδσκι, φιλελεύθερον καὶ ἐνθουσιώδη μασσόνον. Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ εὑρεθοῦν δύο ἄνθρωποι μὲ τόσον ἀντίθετον χαρακτῆρα καὶ νὰ συμφωνοῦν τόσον, ὅπως ὁ ντὲ Μπαλμὲν καὶ ὁ Ῥέζδσκι. Ὁ Ῥέζδσκι ἠγάπα τὴν ἀνθρωπότητα ἓν γένει, ἀλλ' εἶχε διὰ τὸν ντὲ Μπαλμὲν ὅλως ἰδιαιτέραν συμπάθειαν. Εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸν καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὰ σκότη τοῦ κόσμου διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἀθάνατον ψυχήν του. Ὁ ντὲ Μπαλμὲν συνεφώνει τελείως μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἰδιαιτέρως μὲ τὸν Ῥέζδσκι, διότι ἦτο δύσκολον νὰ μὴ συμφωνῇ μὲ τόσον ἀγαθὸν ἄνθρωπον.

Ἡ ἐπιστολὴ ἐτέλειωνε μὲ στίχους ἐπαναστατικοὺς νεαροῦ ποιητοῦ κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ι, οἱ ὁποῖοι ἐκυκλοφόρουν στὴν Ρωσσία. Οἱ στίχοι ἦσαν δριμύτατοι καὶ διήγειραν σκέψεις ταραχώδεις εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ντὲ Μπαλμέν. Ἠσθάνετο ὅτι ὅλα αὐτὰ ἦσαν πολὺ σοβαρά, καὶ ἐννοοῦσε ὁποίαν σπουδαιότητα θὰ εἶχον διὰ τὸ μέλλον του. Ἀλλ' εἰς τὴν Ἁγίαν Ἑλένην δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λύσῃ αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις. Προσεπάθησε λοιπὸν νὰ ἡσυχάσῃ σκεπτόμενος ὅτι θ' ἀπεφάσιζε ἐπὶ τόπου, ὅταν θὰ ἐπέστρεφε στὴ Ρωσσία, καὶ ἀρκετὰ εὔθυμος τώρα μὲ τὴν σκέψιν τῆς γενναίας ἐπιχορηγήσεως ποῦ εἶχε λάβει πρὸ ὀλίγου ἐξῆλθε διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς ἀντάμωσιν τῆς νεαρᾶς μνηστῆς του.

VI

Ὁ περίπατος τῶν νέων συζύγων ὑπῆρξε πολὺ εὐχάριστος.

Ὁ κόμης καὶ ἡ κόμησσα ντὲ Μπαλμὲν ἔφυγαν ἀπὸ τὸ πρωῒ μὲ τὴν ἅμαξαν τοῦ διοικητοῦ. Ἡ μέρα τῆς ἀναχωρήσεώς των διὰ τὴν Ρωσσίαν ἐπλησίαζε. Ἤθελαν πρὶν ἐγκαταλείψουν ὁριστικῶς τὴν Ἁγίαν Ἑλένην νὰ διατρέξουν τὴν νῆσον, ὅπου τόσον ἀπροσδοκήτως τοὺς ἤνωσεν ἡ τύχη τοῦ Ναπολέοντος. Ἤθελον νὰ γνωρίσουν ὅλας τὰς γωνίας, τὰς ὁποίας δὲν εἶχον ποτὲ ἐπισκεφθῇ καὶ ὅπου δὲν εἶχον εἰσχωρήσει ποτὲ οὔτε μαζί, οὔτε χωριστά, καὶ ὅπου δὲν θὰ εἶχον ποτὲ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπανέλθουν. «*Ποτέ»!* ἡ λέξις αὐτὴ ἀντήχησε θλιβερὰ διὰ τὸν Μπαλμέν, ὅπως διὰ κάθε ἄνθρωπον ὡρίμου ἡλικίας.

Γωνίαι ἄγνωστοι δι' αὐτοὺς ὑπῆρχον ἀρκετὰ πολυάριθμοι στὴν Ἁγίαν Ἑλένην. Ὅλη ἡ ζωὴ τῶν ξένων περιωρίζετο εἰς τὸ νοτιοδυ-

τικὸν μέρος τῆς νήσου, πρὸς τὸ ἀνατολικὸν ἤρχιζεν ἡ ζώνη τῆς Βίλλας Λονουόντ, ὅπου κατώκει ὁ Ναπολέων. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα ὑπῆρχον τοποθεσίαι ἄγνωστοι εἰς αὐτούς. Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ ποῦ ἐγνώριζαν καλὰ τὴν νῆσον συνεβούλευσαν τοὺς νεονύμφους νὰ ἐπισκεφθῶσιν ὡρισμένα μέρη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θ' ἀπελάμβανον τὴν θέαν τοῦ ὠκεανοῦ, ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ ὄρους. Εἶνε ἀλήθεια ὅτι ὁ ἀνηφορικὸς δρόμος ἦτο δύσκολος καὶ μάλιστα ἐπικίνδυνος λόγῳ τῶν κρημνῶν, ἀλλὰ οἱ ἀξιωματικοὶ συνεβούλευσαν ν' ἀφήσουν τὴν ἅμαξαν καὶ νὰ διανύσουν μέρος τοῦ δρόμου πεζῇ.

Μὲ τὴν ὡραίαν ἐκείνην ἀνοιξιάτικη ἡμέρα ὅλα ἐφαίνοντο εὐχάριστα εἰς τὸν ντὲ Μπαλμέν. Ὁ καιρὸς χλιαρός, ἐλαφρὸ ἀεράκι ἀρωματισμένο ἀπὸ τὸ ζωογόνον ἰώδιον τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ τραγούδι τοῦ Τίτζα ποῦ ὡδήγοῦσε τὴν ἅμαξαν, ἡ κάπως ἀνόητος φλυαρία τῆς νεαρᾶς συζύγου του καὶ αἱ ἀόριστοι ἐλπίδες, τὰς ὁποίας διέκρινε εἰς τὸ μέλλον! Μὲ πολλὴν ἔκπληξιν παρετήρησε πόσον εὐχαριστημένος ἦτο νὰ αἰσθάνεται πλησίον του τὴν ὡραίαν ἐκείνην νεαρὰν γυναῖκα, χωρὶς τὴν ἐντύπωσιν τοῦ κόρου, τὸν ὁποῖον τόσον συχνὰ ἀφήνει ἡ ἀπόλαυσις τοῦ ἔρωτος!...

(Ἀκολουθεῖ)

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΙ ΠΑΛΑΙΑΙ ΑΘΗΝΑΙ.—Ἐκυκλοφόρησε τὸ 4ον τεῦχος τῶν «*Παλαιῶν Ἀθηνῶν*» τοῦ διαπρεποῦς Ἕλληνος ἱστοριοδίφου καὶ ἐκλεκτοῦ μας συνεργάτου κ. Δ. Γρ. Καμπούρογλου. Λίαν προσεχῶς ἐκδίδεται τὸ 5ον τεῦχος καὶ οὕτως ἐγγίζει τὸ μέγα ἔργον εἰς τὸ τέλος του.

Χάριν τῶν ἀξ. κ. κ. συνδρομητῶν ἡ ὑπηρεσία τοῦ «Παντογνώστου» ἀναλαμβάνει τὴν ἐλευθέραν ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστολὴν τῶν ἐκδοθέντων τευχῶν. Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται δρ. 5.

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ.—Εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ἐξεδόθη ἡ ἐκλεκτὴ συλλογὴ ποιημάτων τοῦ «*Δεκαλόγου τοῦ Γύφτου*» τοῦ μεγάλου Ἕλληνος ποιητοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ, συνεργάτου τοῦ «Παντογνώστου».

Ἀπὸ τὴν συλλογὴν ταύτην ὁ «Παντογνώστης» ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἐμφανίσῃ εἰς τὸ 12ον τεῦχός του μίαν ἐπιτυχῆ γελοιογραφίαν τοῦ κ. Παλαμᾶ, παριστάνουσαν τοῦτον ὡς *γύφτον* σφυρηλατοῦντα τοὺς στίχους του! Ἡ ἐπιτυχία τῆς γελοιογραφίας ὀφείλεται τόσον εἰς τὴν ὡραίαν ὁμολογουμένως ἐμπνευσιν τοῦ «Παντογνώστου», ὅσον καὶ κατὰ μείζονα λόγον εἰς τὴν θαυμασίαν ἐκτέλεσιν τοῦ διαπρεποῦς καλλιτέχνου κ. Μαυριλάκου—Noir, ἀναλαβόντος εὐγενῶς νὰ σκιτσάρῃ ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτας μας.

ΓΡΟΦΟΡΑΙ & ΖΗΤΗΣΕΙΣ

Ἐκτακτος εὐκαιρία.—Λίαν προσεχῶς ἀναχωρεῖ δι' Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν διὰ παραγγελιοδοχικὰς ἐργασίας ὁ γνωστὸς voyageur κ. Ἀχιλλεὺς Παπουτσόπουλος καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέλεσιν μικρῶν καὶ μεγάλων παραγγελιῶν πρὸς χάριν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐμπορικῶν Οἴκων. Ἰδιαίτεραι συνεννοήσεις εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ «Παντογνώστου»,—Ἀθηνᾶς 87, ἐναντι Ἁγίας Κυριακῆς—Ὧραι: 3—5 μ. μ.

Ζητεῖται ἀμέσως οἰκία πρὸς ἐνοικίασιν ἐκ δύο ἢ τριῶν δωματίων μετὰ κουζίνας ἐν Ἀθήναις, Ἀμαρουσίῳ ἢ Νέῳ Φαλήρῳ. Γράψατε: Γραφεῖα «Παντογνώστου».

Ζητεῖται πρὸς ἐνοικίασιν γραφεῖον εἰς κεντρικὴν θέσιν. Δὲν ἀποκλείεται ὁ συνδυασμὸς ἐγκαταστάσεως μετ' ἄλλου. Γράψατε: Γραφεῖα «Παντογνώστου».

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ»

1. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΠΕΡΙ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ (Διοικητικὴ Ἐκτέλεσις) **ὑπὸ Μιλτιάδου Ἀθ. Οἰκονομίδου, ταμίου τοῦ Κράτους. Τιμᾶται ἀντὶ δρχ. 12.**

Λίαν προσεχῶς

2. ΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΩΝ ΠΡΑΞΕΙΣ ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Μ. Χανδράκη, τμηματάρχου α' τάξεως παρὰ τῇ Διευθύνσει τοῦ Δημοσίου Χρέους τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου, εἰς σχῆμα μέγα ὄγδοον, εἰς ἕνα τόμον ἐκ 300 σελίδων μὲ πολυαρίθμους πίνακας καὶ ἐκλεκτὸν χάρτην.

Ἡ ἔκδοσις θὰ γίνῃ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγραφῆς συνδρομητῶν. Κατάλογον τῶν ἐγγραφέντων τοιούτων δημοσιεύομεν κατωτέρω.

Πᾶσα δήλωσις συνδρομητοῦ διὰ νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει δέον νὰ συνοδεύηται καὶ ὑπὸ ἐμβάσματος ἐκ δέκα (10) δραχμῶν. Τὸ σύγγραμμα θὰ τιμᾶται ἀντὶ δραχμῶν (30) τριάκοντα.

Ἡ ἔναρξις τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ συγγράμματος θέλει ἀναγγελθῇ διὰ τῆς παρούσης στήλης καὶ ἡ κυκλοφορία αὐτοῦ διὰ τῶν Ἐφημερίδων καὶ διὰ τῆς Ἐπιθεωρήσεώς μας. Ἡ ἀποστολὴ εἰς τοὺς κ.κ. συνδρομητὰς θὰ γίνῃ εὐθὺς ὡς οὗτοι ἐμβάσωσι τὸ 20δραχμον ὑπόλοιπον τῆς ἀξίας τοῦ συγγράμματος.

ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

Ἀριθ.	*Ὀνοματεπώνυμον κλπ.*	*Σώματα*	*Δραχμαὶ*
1.	Ὑπ)μα Ἐμπορ. Τραπέζης Πύργου.	1	30.—
2.	Ν. Χ. Μαραθᾶς, 35 Σύντ. Πεζ. 2 Λόχος.	1	10.—
3.	Σπυρ. Ν. Σαμαρτζῆς, Ταμίας Κράτους, Ἀθῆναι.	1	30.—
4.	Ἰωάννης Πέτρου, Σπουδ. Ἐμπορικῶν, Κολοκυνθοῦς 7—Ἀθῆναι.	1	10.—
5.	Χρῆστος Τζαβάρας, Διπλωματ. Ἐμπορ. Ἐπιστημῶν, Θήρας 8—Ἀθῆναι.	1	10.—
6.	Παντελ. Κοκκινάκης, Διπλωμ. Ἐμπορ. Ἐπιστημῶν, Πλαπούτα 4—Ἀθῆναι.	1	10.—
7.	Ἀνδρέας Χαρ. Καλλιπολίτης, Λογιστὴς Ὑπ)ματος Ἐθνικῆς Τραπέζης Ἁγίου Νικολάου—Κρήτης.	1	10.—
8.	Ἀντώνιος Δ. Ἀποστόλου, Ὑπο)στημα Ἐθνικῆς Τραπέζης, Ἁλμυροὺς—Θεσσαλίας.	1	10.—
9.	Σπῦρος Μουζάκης, Λογιστὴς Γενικοῦ Λογιστηρίου—Ἀθῆναι.	1	30.—
10.	Στέφανος Πετρουλᾶς, Δικηγόρος—Θεσσαλονίκη.	1	30.—
	Σύνολον	10	180.—

Ἐπισπεύσατε τὰς ἐγγραφάς σας.

Σημ. Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐκδοτικοῦ τμήματος τοῦ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ» ἐκδιδόμενα βιβλία ἀποστέλλονται παντὶ τῷ αἰτοῦντι καὶ ἐμβάζοντι τὴν ἀξίαν των ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ Β.' ΕΤΟΥΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΔΡ. 60
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΦΡ. ΧΡ. 50
ΑΜΕΡΙΚΗΣ	ΔΟΛ. 8

Γιὰ νὰ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΘΗΤΕ
ΑΠΟΛΑΥΣΕΤΕ
ΛΗΣΜΟΝΗΣΕΤΕ
ΔΗΤΕ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑΝ ΣΑΣ
Καπνίζετε μόνον
ΣΙΓΑΡΑ
ΣΥΒΙΚΑ

AMEUBLEMENT DE BUREAUX
EN FER OU BOIS
DENAXAS ET Cie
Rue du Stade No 4.

ΟΙΝΟΙ
ΜΑΡΚΟ
ΛΕΥΚΟΙ
ΚΑΙ
ΕΡΥΘΡΟΙ
Ἐπιτραπέζιοι
ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ

ΚΟΝΙΑΚ
"ΒΟΤΡΥΣ,,
Παλαιὸν ἀπόσταγμα οἴνων
ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΝ
Πωλεῖται
Εἰς ὅλα τὰ κέντρα
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ

ΘΑ ΤΟ ΕΜΑΘΑΤΕ
ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ
Ὅτι τὰ ἀνώτερα ὅλων
ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ
ΕΙΝΑΙ
ΤΑ ΧΙΩΤΙΚΑ ΓΛΥΚΑ
"ΚΡΥΣΤΑΛ,,
ΤΟΥ ΕΝ ΧΙΩ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ
ΜΗΛΙΑΔΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΛΛΙΔΗ

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ
ΚΟΝΙΑΚ & ΛΙΚΕΡ
Εἶναι τῶν
ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΑΡΜΠΑΡΕΣΟΥ
ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ
ΟΛΑ ΑΝΕΞΑΙΡΕΤΩΣ ΤΑ ΠΟΤΑ ΤΟΥ
ΕΙΝΑΙ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΑ
ΠΙΝΕΤΕ ΧΩΡΙΣ ΔΙΣΤΑΓΜΟΥΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΚΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
Α. Σ. ΔΕΝΑΞΑ & Σ^ΙΑ
Σταδίου 11 Ἀθῆναι.

Διὰ τοὺς πάσχοντας
Ὀφθαλμολογικὰ Νοσήματα
Συνιστῶμεν ὑπευθύνως τὴν τελειοτέραν ὀφθαλμολογικὴν Κλινικήν.
ΤΟΥ ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
Ὑφηγητοῦ ὀφθαλμολόγου τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων.
ΑΘΗΝΑΙ, Ὁδὸς Μενάνδρου 27
Τηλεφ : 6—54

ΚΑΠΕΛΛΑ
Α. ΑΡΙΑΝΟΥΤΣΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΑΡΡΗ 43
ΠΡΑΤΗΡΙΑ ΣΤΑΔΙΟΥ 57, ΑΙΟΛΟΥ 166 } ΑΘΗΝΑΙ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΔΟΣ 132-ΣΜΥΡΝΗ

Διὰ νὰ εἶσθε πάντοτε ὑγιεῖς
Πίνετε τὸ βραβευθὲν εἰς ὅλας τὰς Ἐκθέσεις
ΚΟΝΙΑΚ
Σ. ΚΑΙ Η. ΚΑΙ Α. ΜΕΤΑΞΑ
(Προσέξατε πολὺ εἰς τὴν μάρκαν)
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ
Ὁδὸς Ἀριστείδου 7.—Τηλεφ. 3-53.

ΓΝΗΣΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ
ΑΠΟ ΣΤΑΦΥΛΙ
ΕΙΝΑΙ
ΤΟ ΚΟΝΙΑΚ
ΠΟΥΡΗ
Βραβευθὲν
ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ - ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ
SALON IDEAL

Η ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ
Η ΚΟΜΨΟΤΕΡΑ ΑΙΘΟΥΣΑ
ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΝ RENDEZ-VOUS
ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ